

TRONDHEIM KOMMUNE

Årsrapport 2009

Bystyret / formannskapet

Rådmannen

Kommunaldirektørene
Oppvekst og utdanning · Kultur · Byutvikling
Helse og velferd · Organisasjon · Finansforvaltning

Rådmannens fagstab

Kommunale foretak

- Trondheim parkering KF
- Stavne Gård KF

Revisjon og sekretariat

- Trondheim kommunerevisjon
- Bystyresekretariatet

Tjenester

- Analysesenteret
- Barnehager
- Oppvekstkontoret
- Barne- og familietjenester
- Byantikvaren
- Byplankontoret
- Byggesakskontoret
- Helse- og velferdstjenester
- Hjemmetjenester
- Kart- og oppmålingskontoret
- Kulturenheten
- Kvalifiseringssenter for innvandrere
- Miljøenheten
- Skoler
- Sosiale tjenester
- Helse- og velferdssentre
- Trondheim bydrift
- Stabsenhet for byutvikling
- Trondheim eiendom
- Trondheim folkebibliotek
- Trondheim kemnerkontor
- Trondheim kommunale feiervesen
- Trondheim kommunale kulturskole

Interne tjenester

- Arbeidsmiljøenheten
- Innkjøpstjenesten
- IT-tjenesten
- Kommuneadvokaten
- Kommunikasjonsenheten
- Kontortjenesten
- Lønnstjenesten
- Personaltjenesten
- Regnskapstjenesten
- Tolketjenesten
- Trondheim byarkiv
- Økonomitjenesten

Annen virksomhet

- Olavshallen AS
- Trondheimsfjorden Interkommunale Havn
- Trondheim Kino AS
- Trondheim kommunale pensjonskasse
- Trondheim Renholdsverk AS
- Trøndelag brann- og redningstjeneste, IKS

Innhold

1. Forord.....	5
2. Fokusområder.....	7
3. Økonomi.....	17
4. Arbeidsgiverpolitikken.....	35
5. Barnehager.....	49
6. Grunnskolen.....	55
7. Kultur, idrett, friluftsliv og kirker.....	63
8. Flyktninger og innvandrere.....	69
9. Barne- og familietjenesten.....	71
10. Forvaltningstjenester Helse og velferd.....	77
11. Eiendomstjenester.....	95
12. Miljø-, landbruks- og laboratorietjenester.....	103
13. Plan- og bygningstjenester.....	109
14. Tekniske tjenester.....	115
15. Interne tjenester.....	121

Forord

Hovedhensikten med årsrapporten er å evaluere om målene som ble satt i budsjettet ble nådd. Dette gjelder både finansielle mål og mål for tjenestetilbudet. Et vesentlig element ved å avlegge en årsrapport, er også å trekke lærdom av det som er utført.

Trondheim kommune har i 2009 vært nødt til å gjennomføre flere tiltak for å redusere driftsutgiftene. Deler av innsparingen har vært tatt gjennom effektiviseringstiltak, økte brukerbetalinger og økt eiendomsskatt. Kommunen har i tillegg gjennomført tiltak som har medført en reduksjon i tjenestetilbudet, både når det gjelder kvantitet og kvalitet. Det er flere årsaker til at vi har vært nødt til å gjennomføre en innstramning i 2009. Hovedårsaken er at kommunen siden 2006 har hatt en sterkere vekst i driftsutgiftene enn i driftsinntektene. I tillegg har vi hatt et høyt investeringsnivå, med en tilhørende sterk vekst i kapitalutgiftene. Statens underfinansiering av barnehagereformen har også påført kommunen betydelige merutgifter. I 2008 fikk vi i tillegg en negativ avkastning fra kraftfondet. Samlet bidro dette til at vi i 2008 fikk et regnskapsmessig underskudd på 208 millioner kroner, og et negativt netto driftsresultat målt som andel av driftsinntektene på 4,7 prosent.

Et overordnet mål i 2009 har vært å få balanse mellom utgifter og inntekter, og å nedbetale deler av underskuddet fra 2008. For å nå dette målet ble det foretatt en større og helt nødvendig revidering av budsjettet våren 2009. Da ble det fattet vedtak om konkrete tiltak for å få kommunens økonomi i balanse. Kravene til økonomistyring på tjenesteområdene ble også strammet inn i 2009. Det ble blant annet innført krav om månedlig økonomirapportering fra enhetene til rådmannen.

Regnskapsresultatet for 2009 viser at vi har klart å tilpasse driftsutgiftene til driftsinntektene, og mer enn det. I sum viser regnskapet for 2009 et årsoverskudd på 140,5 millioner kroner, og et netto driftsresultat på 4,8 prosent. Det er derfor lagt et godt grunnlag for at kommunen unngår å havne i Register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). Det er to hovedårsaker til det gode resultatet. For det første har enhetene hatt god budsjett disiplin og tatt det dugnadsinitiativet som ble initiert våren 2009 etter et helt nødvendig vedtak i Trondheim bystyre. For det andre ble avkastningen fra kraftfondet svært god i 2009; vi fikk en avkastning på hele 7,5 prosent. Trondheim kommune har siden 2002 og fram til i dag hatt et gjennomsnittlig årlig utbytte fra kraftfondet på om lag 310 millioner kroner. Dette er inntekter som i all hovedsak har blitt benyttet til å finansiere det kommunale tjenestetilbudet.

Trondheim kommune har redusert ressursbruken på kommunale tjenester betydelig i 2009.

Mens vi tidligere hadde en høy ressursbruk sammenlignet med andre større kommuner, har vi nå en lav ressursbruk. Årsrapporten viser at Trondheim kommune, til tross for de betydelige innstramningene, fortsatt har et godt tjenestetilbud. Vi tilbyr fortsatt tjenester av høy kvalitet, og måloppnåelsen er tilfredsstillende på de fleste områder. Dette betyr at både ansatte og enhetsledere har gjort en formidabel innsats for å opprettholde tjenestenivået på et akseptabelt nivå, selv med endrede økonomiske betingelser.

Foruten de store oppgavene innen tjenesteproduksjon og forvaltning, har Trondheim kommune en rolle som samfunnsutvikler og arbeidsgiver. Lokal samfunnsutvikling handler blant annet om planlegging, stedsutvikling, næringsutvikling og miljø. En viktig hendelse i 2009 var at Stortinget vedtok miljøpakken for transport i Trondheim. Denne pakken vil innebære en omfattende satsing på kollektiv-, sikkerhets-, miljø-, sykkel- og vegtiltak de neste 15 årene.

Jeg vil understreke at det økonomiske opplegget fortsatt er stramt, og at den tilpasningen som er gjort gjennom 2009 har vært helt nødvendig for å sikre en langsiktig balanse i kommuneøkonomien, og å legge til rette for en god sammenheng mellom ressursinnsats og økonomiske rammer i 2010 og fremover. Jeg vil til slutt benytte anledningen til å takke alle ansatte for en meget god innsats i 2009. Den formidable innsatsen som er lagt ned, har vært avgjørende for at vi i et år med betydelige innstramninger fortsatt har klart å gi innbyggerne et godt kommunalt tjenestetilbud.

Snorre Glørstad

Rådmann

*Trondheimsregionens politiske arbeidsutvalg består av fra venstre: Gunnar H. Lysholm (Orkdal), Jon Hoem, prosjektleder, Terje B. Granmo (Malvik), Jon P. Husby (Skaun), Rita Ottervik (Trondheim).
(Foto: Carl Erik Eriksson)*

Fokusområder

Trondheimsregionen

2008-2009 var gjennombruddsår for regional samhandling i Trondheimsregionen. I løpet av 2007-2008 ble det klart at forvaltningsreformen ikke førte til vesentlige endringer i den nasjonale regionale strukturen. Dette har akselerert en bevisst satsing på å bygge opp en jevnbyrdig samarbeidsrelasjon mellom kommunene i Trondheimsregionen. I dag er det ti kommuner sammen med Sør-Trøndelag fylkeskommune som er medlemmer i Trondheimsregionen - samarbeid for utvikling: Stjørdal, Malvik, Trondheim, Klæbu, Melhus, Skaun, Orkdal, Midtre Gauldal, Rissa og Leksvik. Nord-Trøndelag fylkeskommune er observatør.

Utgangspunktet var Samarbeidsutvalget for Trondheimsregionen, som har bestått siden 1980-tallet. Utvalget ble reetablert i 2001 med nye vedtekter, men mange ville nok også da karakterisere utvalget som en prateklubb for ordførere og rådmenn. Etter kommunevalget i 2003 skjedde det en gradvis endring gjennom at utvalget økte sitt engasjement og ansvarsområde. En evaluering av arbeidet med intervjuundersøkelse blant de avtroppende medlemmene ved kommunevalget i 2007 ga nyttig informasjon som strukturerte en videreføring. I 2007 ble det også fastsatt at Samarbeidsutvalget skulle være referansegruppe for alle samferdselsprosjekt i regionen, noe som ga en styrking av statusen i samarbeidet. Samtidig ble det klart at arealsituasjonen i regionen, spesielt i forhold til store næringsareal, krevde en helhetlig regional analyse. En arbeidsgruppe med ordførerne i Trondheim og Stjørdal i spissen la fram forslag til opplegg for interkommunal arealplan (IKAP), og på nyåret 2008 var arbeidet i gang med egen prosjektorganisering.

Med arealplanarbeidet fulgte en økt interesse for samarbeidet. Orkdal kommune ønsket nå å gå inn, og ble fullverdig medlem i 2008. Dette ga en mer komplett utstrekning av samarbeidsregionen, der både Stjørdal og Orkdal var med. Regionsentrene Stjørdal og Orkdal er helt naturlige aktører i Trondheimsregionen, basert på det felles bosettings- og arbeidsplassmarkedet og felles interesser forøvrig. At Stjørdal og Orkdal har samlet sine omland i egne regionsamarbeid, er en styrke både for Trondheimsregionen og for de to regionene – og avspeiler det faktiske hierarkiet i samfunnsstrukturen.

Etter drøfting i felles formannskapsmøte for regionen i juni 2008, ble det lagt fram en egen utredning om videre virksomhet for Trondheimsregionen. Klarere ansvarsfordeling ble vektlagt; ordførerne skulle forvalte stemmeretten til hver kommune, forholdet mellom et eget rådmannsforum og det politiske organet ble tydeliggjort og det ble fastsatt økt ressurs til sekretariatet. Samarbeidet fikk også et nytt navn, Trondheimsregionen – samarbeid for utvikling, og det ble definert en klar målsetting for samarbeidet:

Styrke Trondheimsregionens utvikling i en nasjonal og internasjonal konkurransesituasjon, slik at regionen i fremtiden hevder seg i toppen innen forskning, utdanning, næringsliv og kultur og tjenester til befolkningen.

I 2008 ble det klart at en annen viktig regional oppgave også sto for døren. Trondheim kommunes strategiske næringsplan fra 2001 var moden for revisjon, og formannskapet i Trondheim signaliserte at dette burde gjøres regionalt, noe som også rådmannsforumet i Trondheimsregionen hadde drøftet og brakt inn til det politiske forumet. I løpet av 2008 ble rammene for arbeidet lagt, og samtidig kom en ny regional aktør på banen. Næringslivet med Næringsforeningen i Trondheim i spissen fanget opp behovet for samhandling i regionen

og etablerte Næringsalliansen for Trondheimsregionen (NAT), en sammenslutning av næringsforeningene rundt Trondheim, sammen med kommunale næringskontor/selskap. Det geografiske omfanget var det samme, med ett unntak. NAT hadde også med Rissa og Leksvik som viktige næringskommuner i omlandet. De to kommunene ble raskt tatt opp som observatører også i det politiske organet, og fra desember 2009 er de faste medlemmer i Trondheimsregionen og rådmannsforumet. Denne utvidelsen innebærer at alle kommuner innenfor pendlingsomlandet på en time, og med pendlingsandel over ti prosent, er inne i samarbeidet.

NAT ble tildelt oppgaven med å utarbeide forslag til regional strategisk næringsplan. Dermed gikk en inn i 2009 med to parallelle store regionale prosesser. Både interkommunal arealplan og strategisk næringsplan skulle gjennomføres i løpet av året. Begge prosessene hadde fokus på strategiske valg for utviklingen av regionen, og det var naturlig at det ble gjennomført samordnet politisk drøfting i kommunene. Prosjektledelsen for de to prosjektene har bidratt med orienteringer i behandlingen i alle kommunestyrene. Samtidig har næringsplanen hatt en aktiv medvirkningsstrategi med åpne møter som i tillegg til kommunene også har rettet seg mot næringslivet og FoU-institusjonene.

De to prosjektene har gjort den regionale aktiviteten i Trondheimsregionen godt synlig i 2009. Samtidig har regionen sikret seg domenenavnet www.trondheimsregionen.no og utvikler en egen hjemmeside. Denne har potensial til både å bli et nettsted for samordning og informasjon mellom kommunene, men også i forhold til å markedsføre regionen utad.

Med den økte aktiviteten har det vært nødvendig å fastsette utviklingsplaner for virksomheten. Utviklingsplanene for 2009 og 2010 tar utgangspunkt i det vedtatte målet om å styrke Trondheimsregionens konkurransekraft. Utviklingsplan for 2010 har avklart vesentlig økte økonomiske rammer for virksomheten enn tidligere. Kommunene går nå samlet inn med fire millioner kroner. Sør-Trøndelag fylkeskommune har lagt inn en million kroner til utviklingsprosjekt og 2,3 millioner kroner i næringsfond og det er bevilget 0,3 millioner kroner i skjønnsmidler fra fylkesmannen til tjenestesamarbeid. Totalt utgjør dette 7,6 millioner kroner til virksomheten i 2010, noe som gir et meget godt utgangspunkt for å oppnå resultater innefor de fem programområdene i utviklingsplanen:

- Videreføring av strategisk næringsplan
- Videreføring av IKAP/boligprosjektet
- Profilerings/informasjonsarbeid
- Videreutvikling av interkommunalt tjenestesamarbeid
- Videre organisering/operasjonalisering av Trondheimsregionen

På slutten av 2009 ble stilling for daglig leder utlyst, for å lede det samlede administrative og faglige arbeidet. Samtidig er den politiske involveringen styrket gjennom at det er konstituert et politisk arbeidsutvalg med fire ordførere: Leder Terje Bremnes Granmo (Malvik), nestleder Rita Ottervik (Trondheim), Gunnar Hoff Lysholm (Orkdal) og Jon P. Husby (Skaun).

I mars 2010 ble planforslag for de store planarbeidene IKAP og Strategisk næringsplan presentert for formannskapene i regionen i et felles møte. Tilnærmet full deltakelse fra formannskapene med totalt 125 deltagere borger godt for fortsettelsen. Det ligger klare føringer i utviklingsplanen og i IKAP og Strategisk næringsplan i forhold til konkret handling, og det er etablert ressursene for å realisere disse. Både IKAP og Strategisk næringsplan har klare føringer i forhold til at Trondheimsregionen ønsker å ta miljø- og klimautfordringene på alvor gjennom utbyggingsmønstre og annen aktivitet.

Når planarbeidene nå skal vedtas og gjennomføres, kommer samarbeidet i Trondheimsregionen inn i en fase hvor det blir flere syretester i forhold til at kommunene virkelig vil samhandle, både for å gjøre regionen mer konkurransedyktig på den nasjonale og internasjonale arenaen og samtidig ivareta en bærekraftig regional utvikling.

Et tryggere Trondheim

Mennesker har til alle tider vært trygghetssøkende. Ønsket om opplevd trygghet er en av menneskets kjerneverdier. I dagens samfunn med raske endringer brukes mye tid på å skape forutsigbarhet, tilhørighet og kontinuitet i en søken etter opplevd trygghet. Jakten på det som oppleves som trygt, kan samtidig skape unødig utrygghet. Medias fokus på deler av kriminalitetsbildet, vil kunne skape en utrygghetsfølelse blant folk. Det er store sprik mellom befolkningens oppfatning av kriminalitet og den faktiske kriminaliteten. Ingen offentlig sektor kan alene bidra til å skape trygghet eller bekjempe kriminalitet. Vi er alle avhengig av et tett og godt samarbeid med alle relevante samarbeidspartnere.

I Trondheim har vi gjennom mange år vært opptatt av et tverrfaglig og tverretatelig samarbeid for å løse disse utfordringene. Frivillig sektor, og også Trondheims næringsliv, er trukket inn i arbeidet for å skape best mulige forutsetninger for et trygt og trivelig Trondheim.

En overordnet satsing i forebyggende arbeid ligger til Politirådet. Trondheim kommune har møter med politiet fire ganger i året på administrativt og politisk nivå for å avklare utfordringer og samkjøre satsinger overfor befolkningen.

Trondheim kommune har flere intensjonsavtaler med frivillige aktører. Målet med flere av disse avtalene er å forebygge uønsket utvikling, og bidra til å skape en best mulig livssituasjon for barn og unge med ulike grader av utfordringer.

Gjennom Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende (SLT). Tiltak har det siden 2001 vært tverrfaglige og tverretatlige fora i alle bydeler. Disse foraene ser på utviklingstrekk i ungdomsmiljøene og iverksetter eventuelle tiltak. Her er de større kjøpesentraene representert, og også andre aktører som har tilbud til ungdom i bydelene er til stede etter behov. De faste representantene er politi, skole, Barne- og familietjenesten, videregående skole, Kulturenheten og Kirkens Bymisjon ved Omsorgsstasjonen for Barn og Unge (OBU). Møtene ledes av ungdomskoordinatoren i bydel.

En av de større samarbeidspartnerne er Kirkens Bymisjon. Gjennom OBU bidrar Kirkens Bymisjon med samtalerapi for familier med utfordringer. Det samarbeides med Barne- og Familietjenesten, skolene, helsesøster og Kulturenheten. Kirkens Bymisjon har også ansvaret for å drive forebyggende arbeid rettet mot ungdom med salg – bytte- eller prostitusjons erfaring, UngPro. Kirkens Bymisjon koordinerer Trondheims natteravngrupper. Utfordringer, særlig i ungdomsmiljøene, rapporteres inn til koordinator, og natteravnene kanaliseres mot problemområder.

Home Start er et familiestøttende program for familier med små barn, som selv opplever at de er i en vanskelig livssituasjon og har behov for støtte. Home Starts målsetning er å kunne tilby støtte og hjelp på et tidlig tidspunkt, slik at større kriser og sammenbrudd i familien forebygges.

I regi av Bymisjonen ligger også en kveldsåpen barnehage, Trofast, hvor familier kan få tilbud om avlastning. Dette tilbudet er mye brukt av minoritetsspråklige familier. I et samarbeid mellom Trondheim kommune, Salem menighet, Vital forsikring og Trondheim Torg kjøpesenter er det igangsatt et arbeid for å fange opp ungdom som trekker mot negative miljøer i sentrum. Arbeidet drives av Salem menighet i lokaler i Prinsensgate, under navnet 22B. Her tilbys ungdom veiledning og blir forsøkt tilbakeført til egen bydel, skole eller eventuelt arbeid. Helse og velferd bistår direkte gjennom plassering av en ansatt hos 22B. Denne satsingen har bidratt til å begrense ungdoms rekruttering til negative miljø i sentrum. Dette arbeidet er evaluert med svært gode resultat.

Konfliktrådet i Sør-Trøndelag har gjennom prosjektet Restorative Justice bidratt til at ungdom som har begått alvorlig eller mye kriminalitet får oppfølging og muligheten til å gjøre opp for seg. Restorative Justice er et samarbeid mellom kommune, politi statsadvokatembete og konfliktrådet. Prosjektet Vold i Nære Relasjoner er også et samarbeid mellom kommune, politi, statsadvokatembetet og konfliktrådet.

Gjengangerprosjektet

Gjengangerprosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Trondheim kommune, Stavne arbeid og kompetanse KF og Sentrum politistasjon som begynte i 2006. Målgruppen er kriminelle gjengangere, og hensikten er å hjelpe dem til rehabilitering og reintegrering i samfunnet. Hvert år får mellom ti og tolv personer tilbud om å delta i posjektet. Gjennomsnittsalderen er 40 - 50 år, og man har redusert rusbruken og gitt dem betydelig bedre livskvalitet. Prosjektet bistår også med bolig. Tilbudet kan komme i gang allerede i fengslet og deltakerne i prosjektet følges tett opp. Prosjektet har gitt gode resultater, kriminaliteten er redusert og Trondheim har reduksjon i vinningskriminalitet.

Selv om den generelle kriminalitet i Norge, og også Trondheim, har vist en fallende tendens de siste årene, er det ett område som øker, nemlig vold og mer spesifikt rusrelatert vold i Trondheim sentrum. Gjennom prosjektet "Midtbyen Trygg og Trivelig" samarbeider NHO-reiseliv og Næringsforeningen i Trondheim med politi og kommune om tiltak for å få ned volden. Fra 1. oktober 2008 ble skjenketiden redusert med en time, fra kl 03 til 02, noe som antas å ha redusert volden i Midtbyen .

Politiet har også intensivert kontrollen med skjenkestedene, og ordensvaktene på utestedene har i ettertid fått bedre opplæring. Videre har politiet og kommunens skjenkekontrollører etablert et tettere samarbeid. Ett år etter bystyrets vedtak om å innskrenke skjenketiden var volden redusert med 27 prosent. I regi av "Midtbyen Trygg og Trivelig" blir det våren 2010 oppstart av Ansvarlig vertskapskurs. Ansvarlig vertskap er et program for å sette fokus på skjenking og skjenkesteder. Hensikten er å forebygge og få bort overskjenking, skjenking til mindreårige og rusrelatert vold gjennom mer ansvarlig skjenking. I helgene blir nedre del av Nordre gate mellom Olav Tryggvassons gate og Fjordgata og Karl Johans gate mellom Nordre og Søndre avspærret, for å gi restaurantenes gjester mer rom å bevege seg i. Disse tiltakene har til sammen gitt gode resultater.

Trondheim kommune ønsker å være en levende by, med et bredt spekter av tilbud til alle aldersgrupper. Det er viktig at ungdom opplever at de bydeler hvor de bor har tilbud som oppleves som attraktive og interessante. Svært mange ungdommer i Trondheim driver med sportslige aktiviteter, og kommunen gir støtte til lag og organisasjoner som ønsker å yte en ekstra innsats i et forebyggende perspektiv. Fritidsklubber i kommunal regi finnes i alle bydeler, og gir et bredt og godt tilbud til mange ungdommer som har andre interesser enn det idrett kan tilby. Flere fritidsklubber er også etablert av menighetene i bydelene.

Et samarbeid om åpningstider gir derfor Trondheims ungdommer et jevnt tilbud av aktiviteter.

Ungdoms oppvekstvilkår har aldri vært bedre. Kriminalitet blant ungdom har gått mye ned de siste årene. De ungdommene som har utfordringer ser ikke ut til å bli flere i antall, men de har mer sammensatt problematikk. Gjennom samordnende tiltak hvor hjelpeapparatet kommer raskt inn, har vi lyktes godt på den kriminalitetsforebyggende arenaen.

Fra 2006 og fram til 2010 har ungdom under 18 år som er anmeldt for straffbare forhold, gått ned fra 375 til 220. Hvis vi ser på den prosentvise andelen av ungdom i Trondheim i aldersgruppen 13 – 18 år, viser dette at 1,52 prosent av ungdomspopulasjonen i 2009 er anmeldt for et straffbart forhold. Dette er svært lite sammenlignet med andre større byer i Norge.

Status for Miljøbyen Trondheim

Som ISO-sertifisert miljøkommune tar Trondheim kommune sitt miljøansvar på alvor. Våren 2009 ble kommunen resertifisert etter ISO 14001. I sin revisjonsrapport konkluderte Dovre Sertifisering AS med at Trondheim kommune har etablert et miljøstyringssystem som etterleves og vedlikeholdes på en god måte. Det ble ikke anvist avvik ved revisjonen.

Miljøstyringssystemet i Trondheim kommune er knyttet opp til kommunens øvrige plan- og styringssystem. I forvaltningsrevisjonen av kommunens miljøledelse for 2009, konkluderte Trondheim kommunerevisjon med at det er grunn til å være tilfreds med at miljøarbeidet i kommunen styres gjennom konkrete mål i økonomiplan/budsjett og lederavtalene. De tverrsektorielle miljømålene for Trondheim kommune i 2009 fremkommer i kapittel 10, budsjett 2009.

Klimautfordringene ble satt øverst på dagsordenen under toppmøtet i København i desember, men uten at det ble noen forpliktende internasjonal avtale. Nasjonalt er det vedtatt at utslipp av klimagasser skal være redusert med 30 prosent i 2020 (i forhold til 1990-nivå) og at Norge skal være klimanøytralt innen 2030.

I 2009 ble forslag til ny energi- og klimahandlingsplan for Trondheim lagt ut på høring. Høringsutkastet har en plan som innebærer en reduksjon av klimagassutslippene på 20 prosent fram til 2020, og en reduksjon på 70-90 prosent fram til 2050, med 1991-nivået som utgangspunkt. Planen forutsetter at disse reduksjonene skal oppnås uten kjøp av klimakvoter og uten at binding av CO₂ i skog medregnes. Dette skiller seg fra de nasjonale klimamål, som skal oppnås ved en kombinasjon av nasjonale tiltak (inkludert skog) og tiltak i utlandet (kvotekjøp). Planen er en videreføring av tiltak i ”Miljøpakke for transport” og ”Handlingsplan for Framtidens byer”, og slik en del av Trondheims langsiktige arbeid fram mot et miljøvennlig og bærekraftig bysamfunn. Energiplanen foreslår både forvaltningsmessige og politiske tiltak i bysamfunnet, men også en videreutvikling av et allerede offensivt miljøarbeid i Trondheim kommunes egen organisasjon.

Miljøpakke for transport i Trondheim ble vedtatt i Stortinget juni 2009. Pakken vil innebære en omfattende satsing på kollektiv-, sikkerhets-, miljø-, sykkel- og vegtiltak de neste 15 årene. Total ramme på pakken er forventet å bli rundt sju milliarder kroner, hvorav fem milliarder er finansielt avklart gjennom stortingsbehandlingen i juni 2009. Den resterende finansieringsløsningen skal avklares i forbindelse med en ny stortingsbehandling i 2011. Satsingen skal resultere i et mer miljøtilpasset transporttilbud med redusert CO₂-utslipp.

Miljøpakken har også utløst en fireårig avtale mellom Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og statlige myndigheter om belønningsmidler for bedre kollektivtrafikk. Denne avtalen medfører statlige midler til kollektivsatsing på totalt 370 millioner kroner i årene 2009-2012.

2010 blir det første ”ordinære” året for Miljøpakken, med etablert organisering og finansiering gjennom statlige, fylkeskommunale og kommunale midler, samt brukerbetaling fra 31. mars 2010. Mye av innsatsen i 2009 har derfor vært knyttet til forberedende finansierings- og organiseringsløsninger, inkludert avklaringer mellom de tre avtalepartene i Miljøpakken (Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Statens vegvesen).

Framtidens byer, som ble initiert i 2008, er et nasjonalt program for godt bymiljø og reduksjon av klimautslipp. Programmet skal bygge nettverk mellom bykommunene og staten og drive informasjons- og kompetanseutvikling. Her deltar Trondheim sammen med de 12 største byområdene i Norge og fire departement. Handlingsprogrammet for Trondheim kommunes deltakelse i Framtidens byer 2008-2014 ble behandlet i formannskapet 10. februar 2009, og skal senere rulleres årlig. Innenfor programmet er en rekke prosjekter gjennomført i 2009, som for eksempel termofotografering utført av feiervesenet, utvikling av klimablokka og et utredningsprosjekt om lokalisering av handel.

Utbygging av **Brøset**-området er et prioritert prosjekt i Framtidens byer. Gjennom dialog med byens forskningsmiljøer, lokalbefolkning og næringsliv skal Brøset utvikles til å bli en framtidrettet miljøbydel med lavt energiforbruk og sunne bygningsmaterialer. NTNU gjennomfører et større forskningsprogram "Towards carbon neutral settlements – processes, concept development and implementation" med tilknytning til Brøset-prosjektet. Planprosessen ble igangsatt i 2009. Brøset er et pilotprosjekt i Framtidens byer.

Trondheim er en av de raskest voksende byregioner i landet. Fortetting og byomforming er viktige virkemidler for å redusere utslipp fra vegtransport og å redusere energiforbruket til oppvarming. Trondheim har også i 2009 oppfylt sine mål om at 80 prosent av ny boligutbygging skal skje innenfor eksisterende tettstedsareal, men har ikke nådd målet om at 60 prosent av nye arbeidsintensive næringer skal lokaliseres innenfor kollektivbuen.

Men fortetting med kvalitet er ikke enkelt, enten det skjer som fortetting av eksisterende områder eller det som er vanligst, ved omforming av tidligere industri- og lagerområder. Gode grønt- og rekreasjonsarealer, tilgang til marka og biologisk mangfold må ivaretas og støy og støvplager fra trafikk reduseres. Piggdekkgebyr og bedre vegvedlikehold har årlig gitt reduserte verdier for svevestøv. Grenseverdikravet for årsmiddelverdi svevestøv (PM10) ble ikke overskredet i 2009, men kravet til døgnmiddelverdi ble overskredet med sju dager mer enn tillatt ved Elgeseter.

Vanndirektivet er implementert gjennom vedtak av Regional forvaltningsplan for vann 2010 – 2015. Som en viktig oppfølging av direktivet er det i 2009 igangsatt mulighetsstudier for å åpne bekker som frem til i dag har ligget i rør.

Som grunnlag for kunnskapsbasert forvaltning av biologisk mangfold er det over flere år drevet kartlegging av verdifulle naturtyper og vilt i Trondheim. Deler av kartleggingsarbeidet av ulike naturtyper ble avsluttet i 2009. Tiltak for å sikre rødlistearter, blant annet konkrete tiltak overfor elvemusling, storsalamander og norsk timian er iverksatt i 2009, og det samarbeides nå med frivillige organisasjoner og forskningsmiljø om skjøtselstiltak for kulturmark. Arbeidet med ny skilting av stier og turdrag fortsetter, og en enhetlig skogtakst for å tilpasse skjøtsel og avvirkning til biologisk mangfold er gjennomført i 2009.

Opprydding av forurenset grunn er en viktig oppgave. I henhold til Miljøverndepartementets "Handlingsplan for opprydding i jord i barnehager og lekeplasser" kartla kommunen i perioden 2007-08 alle eksisterende barnehager. Opprydding ble i 2009 utført i halvparten av barnehagene, og alle tiltak skal være gjennomført innen 1. desember 2010. Trondheim kommune, ROM eiendom og Jernbaneverket har gått sammen om å få utarbeidet en tiltaksplan for å rydde opp i et svært forurenset og farlig område for tidligere Killingdal gruver, og staten har i 2009 bevilget 32 millioner kroner til oppryddingen. Tiltaksplan for opprydding i forurensete sedimenter i havneområdet er også under utarbeidelse.

Miljøtiltak i kommunens egen drift inngår både i "Handlingsplan for Framtidens byer" og i "Energi- og klimaplanen". Innenfor egen drift har kommunen flere virkemidler til rådighet, og "feie for egen dør" er viktige påvirkningstiltak for resten av bysamfunnet.

I lederavtalen for 2009 er det et felles resultatmål for alle enhetsledere å vise miljøansvar for byen gjennom bevisstgjøring og tiltak på egen enhet. Målet ble konkretisert gjennom at alle enheter skal bidra til at det spesifikke energiforbruket for den kommunale bygningsmassen reduseres med minst tre prosent i 2009 sammenlignet med 2008. I tillegg skal alle kommunens 230 enheter utarbeide en miljøhandlingsplan som en integrert del av lederavtalen. I dette arbeidet skal enhetene gjennomgå sin miljøpåvirkning og velge ut minst to miljømål og indikatorer. Det skal beskrives minst ett avfallsreducerende og et transportreducerende mål i tillegg til energisparemålet. Resultatrapporteringen for 2009 viser at de fleste enhetene i kommunen utarbeider miljøhandlingsplaner. I tillegg har kvaliteten på innholdet i planene blitt stadig bedre. De inneholder i dag mange konkrete miljøtiltak hvor ansvar og tidsfrister er spesifisert.

Nardo skole (Foto: Carl Erik Eriksson)

Når det gjelder energisparende tiltak har Trondheim kommune arbeidet systematisk med ENØK-tiltak i forhold til egen bygningsmasse siden starten av 1980-tallet. Satsingen er trappet opp de siste årene. I perioden 2004-2007 ble energibehovet redusert med 13 prosent. Selv om energirapporten for 2009 viser at målet om tre prosent energireduksjon sammenlignet med 2008 er oppnådd på flere enheter i kommunen, er den totale energireduksjonen for alle kommunale bygg på to prosent. Størst prosentvis reduksjon finner vi på skoler og barnehager. En viktig forklaring på redusert energiforbruk i disse byggene er deres deltakelse i prosjekt Strømsparegrisen. I tillegg har rehabilitering og nybygging av skoler og barnehager vært med på å redusere energibehovet.

Nybygg i kommunal regi oppfyller nå energikrav som ligger betydelig under det ny forskrift fra 2009 krever. Nye Nardo skole og barnehage har 82,3 kWh/m² per år, den nasjonale forskrift for skolebygg krever 135 kWh. Dette er rundt halvparten av det som er normalforbruket på andre skoler i Trondheim. Nardo skole og barnehage ble kåret til landets mest energiøkonomiske bygg av Teknisk Ukeblad/Enova, den vant også Trondheims energisparepris for 2009. Trondheim kommunes energisparepris gav også hederlig omtale til Ustmyra borettslag på Kattem, som i samarbeid med TOBB redusert energibruken i borettslaget med godt over 20 prosent.

Grønt Flagg for skoler og barnehager utgjør en viktig del av kommunens miljøsertifisering, og i 2009 omfattet dette miljøtiltaket 28 skoler og 78 barnehager. Bystyret bestemte ved

midtveiseevalueringen i juni 2009 at alle skoler og barnehager i Trondheim skulle arbeide for Grønt Flagg-sertifisering innen 2012. Trondheim framheves stadig for målrettet miljøholdningsarbeid rettet mot barn og unge. Grønn Barneby ble hedret med miljøprisen fra Nordens Grønne Belte (Midt-Nordensamarbeidet) i 2009. Sist år var Trondheim vertskap for delegater fra 46 land da FEE som er Grønt Flaggs internasjonale organisasjon hadde sin konferansesamling her.

Tiltakene for å redusere utslippene fra Trondheim kommunes egne transportere er også landsledende. I 2009 leaser kommunen 34 el-biler for tjenestekjøring. Konvertering for bruk av 100 prosent biodiesel til tunge kjøretøy og innblanding av 15 prosent biodiesel for lette kjøretøy er gjennomført. Miljøbilsatsingen inngår som del av SØT-samarbeidet, der Sundsvall, Østersund og Trondheim deltar. Over 600 sjåfører i kommunen har fått opplæring i økonomisk kjøring. I tillegg er det også i 2009 gjennomført en egen sykkel og gå kampanje for kommunens ansatte, Utfordringen.

Nettverksarbeid med bysamfunnet

Kommunal drift påvirker bysamfunnet. Kommunens innkjøpsreglement som krever minimum 20 prosent vektning av miljø ved kjøp av varer og tjenester, er eksempel på en slik direkte påvirkning av næringslivet i regionen. Et miljøbevisst og konkurransedyktig næringsliv er også målet med Miljøfyrtårnsertifiseringen av små og mellomstore bedrifter. Totalt er det nå 130 miljøfyrtårnsbedrifter i Trondheim. Bare Oslo har et høyere antall miljøfyrtårnsertifiseringer.

Også noen andre miljøinformasjonstiltak og kampanjer skal nevnes. "Miljøstatus Trondheim" har som formål å gi kunnskap om lokal miljøtilstand og oppfylle krav i Lov om Miljøinformasjon. "Miljøstatus Trondheim" ble i 2009 en del av Trondheim kommunes ordinære nettsider. "Aktiv skoleveg" som ble arrangert i forbindelse med den europeiske mobilitetsuka hadde stor oppslutning fra skolene, og i desember 2009 ble Trondheim godkjent som Fair Trade by. Markeringen av Earth Hour 27. mars 2009 markerte behovet for energisparing og inngikk i et nettverk av byer over hele verden.

Trondheim SmartCity er et samarbeid mellom Siemens, Bellona og Trondheim kommune, og ambisjonen er at Trondheim skal bli verdens smarteste klimaby og et forbildeprosjekt for andre byer. I følge SmartCity sine beregninger vil Trondheim som by kunne spare 22 prosent av energiforbruket tilsvarende 800-900 millioner kun ved bruk av eksisterende teknologi.

2009 var et år i innstrammings tegn. (Foto: Carl Erik Eriksson)

Økonomi

Regnskapsresultatet for 2009 - oppsummering

Kommunens brutto driftsutgifter ble på 358 millioner kroner, noe som er en forbedring på 420 millioner kroner i forhold til 2008. Dette betyr at kommunens inntekter og utgifter nå er i langt større balanse sammenliknet med 2008. Netto kapitalutgifter ble på 270 millioner kroner, som er en betydelig forbedring på hele 413 millioner kroner. Mye av årsaken er mer normaliserte finansmarkeder sammenliknet med 2008.

Disse to størrelsene viser at kommunens drift og forvaltning av kommunens verdier er vesentlig bedret sammenliknet med 2008. Forbedringen er samlet sett på 833 millioner kroner. Netto driftsresultat er på 446 millioner kroner. Korrigert for avskrivninger er resultatet 900 millioner kroner bedre enn for 2008.

Av netto driftsresultatet på 446 millioner kroner er knappe 74 millioner benyttet til å dekke deler av underskuddet fra 2008. Det er avsatt midler til å bevare realverdien av kraftfondet, og til styrkning av bufferen på til sammen 168 millioner kroner. Summen av øvrige avsetninger er på 64 millioner kroner. Dermed gjenstår om lag 140 millioner kroner av netto driftsresultat, og dette beløpet er dermed årets regnskapsmessige mindreforbruk.

Regnskapsmessig resultat – avvik budsjett og regnskap

Tabell 2.1 Resultatoppstilling for driften, avvik mellom budsjett og regnskap

Alle beløp i millioner kroner	Avvik 2006	Avvik 2007	Avvik 2008	Avvik 2009
Tjenesteområdene	22	36	-107,9	86,5
Skatt, statlige tilskudd, eiendomsskatt og momskompensasjon	114	-106	-48,8	-2,8
Kapitalutgifter, renteinntekter, utbytte og tilskudd kapitalutgifter	13	1	-17,9	-46,7
Diverse inntekter og utgifter, pensjon	-93	21	46,3	45,7
Annet (avsetninger. VARFS, overføring investeringer mm)	4	-25	5,0	-27,5
Regnskapsresultat før ekstraordinære uttak fra kraftfond	57	-73	-123,4	55,3
Uttak fra kraftfondet utover budsjett	0	73	-85,2	85,2
Regnskapsmessig resultat	57	0	-208,6	140,5

Tjenesteområdenes økonomiske rammer ble redusert i to omganger i 2009. I formannskapssak 09/09 om implementering av effektiviseringskrav på 65,8 millioner kroner, ble det blant annet vedtatt å inndra priskompensasjonen for 2009. I bystyresak 37/09 om revidert budsjett, ble rammene kuttet ytterligere. Til sammen gjorde disse to sakene at tjenesteområdenes rammer ble strammet inn med 66 millioner kroner.

Kravene til økonomistyringen på tjenesteområdene ble samtidig skjerpet i 2009. Det ble blant annet innført krav om månedlig økonomirapportering fra enhetene til rådmannen. I lys av dette må et positivt resultat for tjenesteområdene på 86 millioner kroner betraktes som svært positivt. Dette fører blant annet til at en rekke enheter får pluss på sine budsjetter i 2010 på bakgrunn av reglementet for inntrekk og belønning. Til sammen tilbakeføres 32 millioner kroner. Tjenesteområdenes forbruk i forhold til budsjett omtales i årsrapporten under hvert enkelt tjenesteområde.

Kommunens skatteinntekter, rammeoverføring fra staten og eiendomsskatt ble omtrent som budsjettet. I statsbudsjettet for 2010 vedtok Stortinget en regelendring som gav lavere inntekter fra tilskuddet for ressurskrevende tjenester allerede i 2009. Men høyere tilskudd til flyktninger medførte at man totalt ikke fikk en større inntektssvikt enn knappe tre millioner kroner totalt sett på disse frie inntektene.

Kapitalutgiftene ble i sum 46,7 millioner kroner høyere enn budsjettet. Renteutgiftene, fratrukket renteutgifter på VAR-området og rentekompensasjonsområdene, fikk et merforbruk på 39 millioner kroner. Hovedårsaken var at renteutgiftene ikke ble like mye redusert som forventet i forbindelse med revidert budsjett. Også avdragene ble høyere enn budsjettet. I budsjettet er det lagt til grunn minsteavdrag for kommunen, det ble betalt avdrag som overstiger dette med om lag 30 millioner kroner. Grunnen er at man ikke klarte å justere avdragene ned mot det beregnede minsteavdraget.

En del veies opp med merinntekter på kommunens likvide midler, byggelån og fra kraftfondet.

På kapitlet for diverse inntekter og utgifter budsjetteres i all hovedsak pensjonskostnader og feriepenger på sykepengerefusjoner. Pensjonskostnadene ble 26,7 millioner kroner lavere enn budsjettet. Kostnadene for AFP-ordningene ble også noe lavere enn budsjettet. Samlet sett ble pensjonskostnadene om lag 30 millioner kroner lavere enn budsjettet. Feriepenger av sykepengefusjoner blir inntektsført her, og ble åtte millioner kroner høyere enn forventet.

Under "Annet" er blant annet utbetalingene til erstatninger for tidligere barnevernsbarn regnskapsført. Totale erstatninger ble ved regnskapsavleggelsen fem millioner kroner lavere enn tidligere avsatte beløp. En presisering av regnskapsforskriften i 2008 medførte at det ikke lenger ble lov til å ha negative selvkostfond stående uoppgjort ved regnskapsslutt. Presiseringen medførte at man i 2009 måtte belaste regnskapet med 30 millioner kroner mer enn budsjettet.

Trondheim kommunale kraftfond (TKK) hadde en god avkastning i 2009. Samlede finansinntekter var på litt over 429 millioner kroner (7,5 prosent avkastning). Av dette ble 127,2 millioner kroner avsatt for å opprettholde realverdien i fondet, og bufferkapitalen ble styrket med 40,4 millioner kroner. 173,2 millioner kroner ble overført til drift av bykassen, i tråd med opprinnelig budsjett. Drifta av TKK kostet 3,2 millioner kroner, slik at netto finansresultat for kraftfondet ble drøye 85 millioner kroner. Dette beløpet overføres til bykassen og tilsvarer tapet som ble belastet bykassen i 2008.

Investeringsaktiviteten og finansiering

Brutto investeringsutgifter var på 1 350 millioner kroner i 2009. Investeringsutgiftene var 149 millioner kroner lavere enn året før. Brutto investeringsutgifter var totalt på 5 860 millioner kroner for perioden 2006-2009.

De største utgiftene er knyttet opp mot skole, sykehjem og barnehager. Rosenborg skole og idrettshall var det største prosjektet som ble fullført i 2009. Investeringsutgiftene dekkes stort sett opp med lånte midler. Omlag 75 prosent av brutto investeringsutgifter i perioden 2006-2009 er finansiert med eksterne låneopptak.

Balansen

Balansen

Alle beløp i millioner kroner	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009
Eiendeler				
Anleggsmidler	17 490,1	18 680,9	21 786,1	22 801,3
Omløpsmidler	4 975,2	5 275,8	3 663,4	5 164,3
Sum eiendeler	22 465,3	23 956,7	25 449,5	27 965,6
Egenkapital og gjeld				
Egenkapital	6 952,6	6 438,9	5 871,8	6 845,8
Langsiktig gjeld	14 291,5	16 292,4	18 298,2	19 817,8
Kortsiktig gjeld	1 221,3	1 225,4	1 279,5	1 302,0
Sum egenkapital og gjeld	22 465,3	23 956,7	25 449,5	27 965,6

Anleggsmidlene viser en stor økning. Dette skyldes at investeringer i eiendommer og anlegg foretatt i 2008 og 2009 i stor grad har blitt aktivert i 2009. Den langsiktige gjelda øker naturlig nok også, som følge av lånefinansiering av investeringene. Andre endringer i balansen er i stor grad påvirket av endringer i kraftfondet.

Driftsregnskapet

Alle beløp i millioner kroner	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009
Sum driftsinntekter	7602	8166	8719	9379
Sum driftsutgifter	7243	8139	8782	9020
Brutto driftsresultat	359	27	-62	358
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	565	621	530	591
Mottatte avdrag på utlån	5	5	6	4
Sum eksterne finansinntekter	570	626	536	595
Renteutgifter, prov og andre finansutgifter	300	536	936	526
Avdragsutgifter	327	247	282	339
Utlån	5	3	2	1
Sum eksterne finansutgifter	632	786	1220	866
Resultat eksterne finanstransaksjoner	61	160	684	271
Motpost avskrivninger	242	264	300	358
Netto driftsresultat	539	131	-446	446
Bruk av avsetninger	212	452	327	295
Avsetninger	-694	-583	-90	-600
Årsresultat	57	0	-209	141

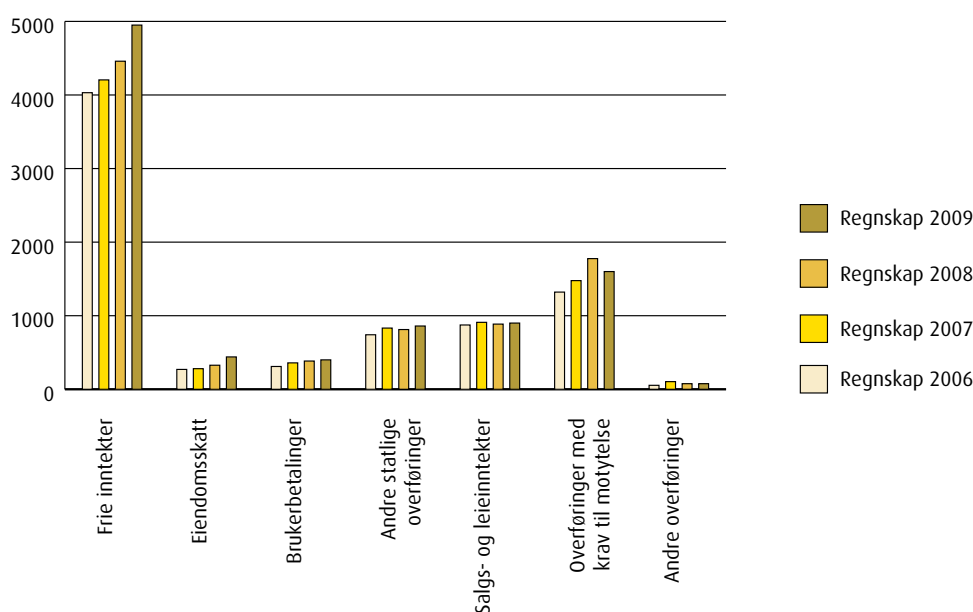
Tallene viser generelt at kommunens økonomiske stilling ble betydelig svekket i perioden 2006-2008. De samlede utgifter økte mer enn inntektsveksten i denne perioden. Utviklingen kulminerte med et betydelig negativt årsresultat i 2008. Et negativt resultat av kraftfondets plasseringer, kombinert med sterk vekst i driftsutgiftene, førte til denne situasjonen. Tall for 2009 viser at den økonomiske situasjonen er betydelig styrket. Forholdet mellom driftsinntekter og driftsutgifter har kommet i balanse, og netto driftsresultatet er på et forsvarlig nivå.

Brutto driftsresultat

Resultatbegrepet brutto driftsresultat viser utviklingen av kommunens driftsutgifter og driftsinntekter. Brutto driftsresultat viser hvor mye kommunen har igjen til å dekke netto finanskostnader. I 2009 var driftsutgiftene lavere enn driftsinntektene, slik at brutto driftsresultat ble positivt med 358 millioner kroner.

Driftsinntekter

Alle beløp i millioner kroner

Kommunens samlede driftsinntekter økte nominelt med 7,6 prosent i 2009. Dette tilsvarer en realvekst¹ på 3,5 prosent, når det korrigeres for lønns- og prisvekst. Det er imidlertid ikke korrigert for oppgaveendringer og demografiske endringer.

Inntekter fra eiendomsskatt økte relativt sett mest i 2009. En vesentlig årsak var at skattesatsen ble økt med en promille. Brukerbetalingene økte nominelt med vel 12 prosent i 2009. Reelt innbar dette en vekst på om lag åtte prosent. Noe skyldes vekst i antallet brukere av kommunale tjenester, og en del som følge av gebyrøkninger.

De frie inntektene (skatt og rammeoverføringer) vokste reelt med 6,5 prosent i 2009

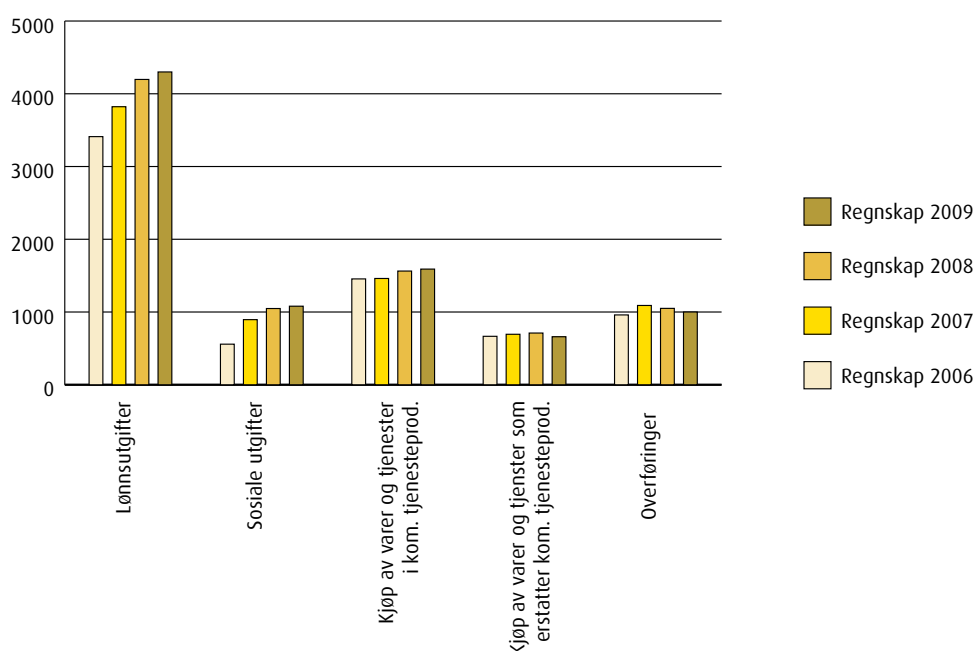
Alle beløp i millioner kroner	Regnskap 2009	Budsjett 2009	Avvik
Frie inntekter	4934,3	4922,4	11,9
Eiendomsskatt	420,3	421,0	-0,7
Brukerbetalinger	429,8	442,6	-12,9
Andre statlige overføringer	897,4	957,5	-60,1
Salgs- og leieinntekter	940,0	795,6	144,4
Overføringer med krav til motytelse	1678,2	1435,2	243,0
Andre overføringer	79,8	81,7	-1,9
Andre direkte og indirekte skatter	0,1	0,0	0,1
Sum	9380,0	9056,1	323,9

¹ Realveksten er her definert som nominell vekst fratrukket veksten i den kommunale deflatoren (pris- og lønnsvekst). Den kommunale deflatoren i 2009 anslås til 4,1 prosent

I forhold til revidert budsjett ble de samlede driftsinntektene 323,9 millioner kroner høyere i 2009, et avvik på 3,5 prosent.

Driftsutgifter

Alle beløp i millioner kroner

De totale driftsutgiftene økte med 1,6 prosent fra 2008 til 2009. Korrigert for pris- og lønnsvekst betyr dette at driftsutgiftene faktisk er redusert med om lag 3,5 prosent fra 2008 til 2009.

Lønnsutgiftene økte med 2,9 prosent i 2009. Korrigert for lønnsoppgjøret er dette en reell reduksjon på om lag to prosent. Den reelle reduksjonen skyldes hovedsakelig en reduksjon av antall årsverk, se figur nedenfor.

De sosiale utgiftene består i hovedsak av pensjonskostnader og arbeidsgiveravgift. Utgiftene økte med knapt to prosent fra 2008 til 2009. Korrigert for lønnsveksten ble utgiftene redusert i 2009.

Samlet har lønnsutgiftene og de sosiale utgiftenes andel av de totale driftsutgiftene økt fra 2008 til 2009. I 2008 utgjorde disse utgiftene 61,2 prosent av de totale utgiftene, mens de i 2009 utgjorde 61,9 prosent.

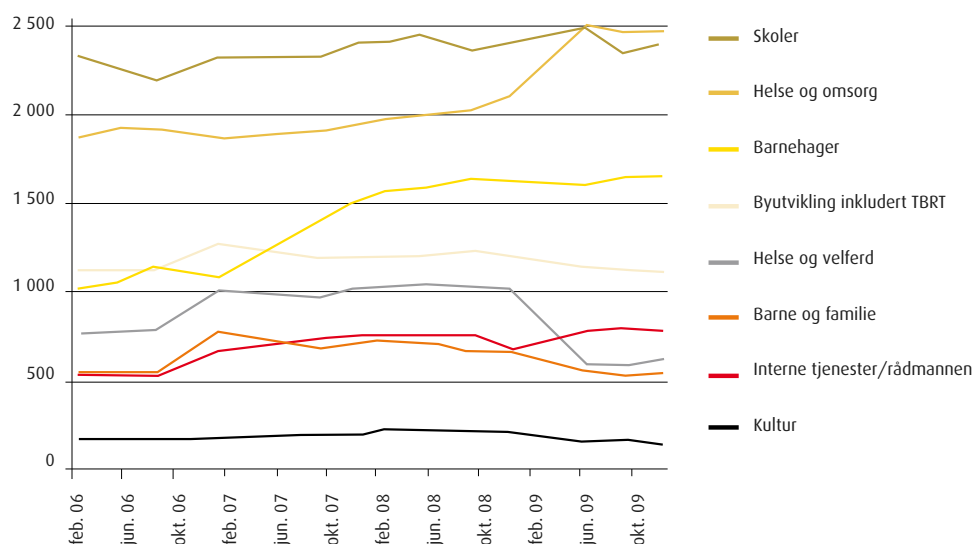
Utgifter til kjøp av varer og tjenester til kommunens tjenesteproduksjon økte med én prosent fra 2008 til 2009. Prisveksten på kjøp av varer og tjenester var i 2009 på 2,6 prosent. Volumveksten ble dermed på -1,6 prosent.

Utgifter til ”Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon” og ”Overføringer” ble også redusert fra 2008 til 2009.

Alle beløp i millioner kroner	Regnskap 2009	Justert budsjett	Avvik
Lønnsutgifter	4317,4	4367,9	-50,6
Sosiale utgifter	1058,6	1123,7	-65,1
Kjøp av varer og tjenester i kommunal tjenesteproduksjon	1585,9	1548,1	37,8
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	702,9	557,2	145,8
Overføringer	1039,5	1017,1	22,4
Sum	8704,3	8613,9	90,3

Samlet var de totale regnskapsførte driftsutgiftene 90 millioner kroner høyere enn revidert budsjett, et avvik på 1,1 prosent. Lønnsutgifter og sosiale utgifter ble lavere enn budsjettet, mens utgifter til kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon ble høyere enn budsjettet.

Årsverksutvikling

Kilde: Lønnsbudsjetttraporter, regulativlønn

Antall årsverk er redusert med 218 fra desember 2008 til desember 2009. Dette er en reduksjon på 2,2 prosent. Skolene har i sum ikke hatt noen endringer i bemanningen i løpet av året. Også innenfor barnehagene har antall årsverk kun vokst marginalt og er nå stabilisert rundt 1650 årsverk. Helse og omsorg har tilsynelatende hatt en vekst, men dette må sees i sammenheng med reduksjonen innenfor helse og velferd. Endringene skyldes kun flytting av enheter mellom områder. I sum har disse to områdene hatt en reduksjon på 32 årsverk, noe som utgjør om lag én prosent. Barne- og familietjenesten har hatt en bemanningsøkning i 2007 og 2008 som skyldes det statlige barnevernsforsøket. Forsøket opphørte i 2008, og bemanningen er nå redusert og på linje med situasjonen før forsøket startet. Interne tjenester/rådmannen har hatt en økning som skyldes to forhold. For det første er Tolketjenesten flyttet fra Kultur til Interne tjenester, for det andre har det vært en stor økning i det interne arbeidsmarkedet (DIA) som er en del av de interne tjenestene. Korrigert for disse to forholdene har Interne tjenester/rådmann hatt en nedgang på 20 årsverk.

Resultat eksterne finansieringstransaksjoner

Sum eksterne finansinntekter

	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Budsjett 2009
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	565,4	621,2	529,8	590,9	419,2
Mottatte avdrag på utlån	4,8	4,9	6,0	4,4	4,2
Sum eksterne finansinntekter	570,2	626,1	535,8	595,3	423,3

Renteinntekter, avkastning og utbytte fra plasseringer i Trondheim kommunale kraftfond (TKK) utgjorde 485 millioner kroner, og ble 160 millioner kroner høyere enn budsjettet. Årsaken til dette var at det i budsjettet ble forutsatt en realavkastning på under tre prosent, mens resultatet ble en realavkastning på 5,7 prosent. Andre renteinntekter består av renteinntekter fra den likvide beholdningen, renteinntekter for kommunens videreutlån, byggelånsrenter og renteinntekter på utlån til kommunale aksjeselskap og foretak. Disse renteinntektene, som utgjorde 102 millioner kroner, ble om lag som budsjettet.

Sum eksterne finansutgifter

	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Budsjett 2009
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	300,2	535,6	935,9	525,8	464,6
Avdragsutgifter	326,6	246,8	282,4	339,4	309,2
Utlån	4,9	3,2	1,5	1,0	2,8
Sum eksterne finansutgifter	631,6	785,6	1219,8	866,2	779,6

Renteutgifter

Renteutgiftene ble 431 millioner kroner, noe som var 25 millioner kroner mer enn budsjettet. I tillegg ble det kompensert seks millioner kroner mindre fra selvkostområdene enn budsjettet. I forbindelse med revidert budsjett ble renteutgiftene, og renteutgifter fra selvkostområdene, til sammen nedjustert med 52 millioner kroner. Resultatet viser at nedjusteringen var i største laget. Bakgrunnen for nedjusteringen var et lavere rentenivå i 2009 sammenliknet med tidligere. Gjennomsnittlig vektet rente ved utgangen av 2009 var på 4,55 prosent. Ved forrige årsskifte var den gjennomsnittlige vektete renten på 5,51 prosent.

Renteutgiftene i forbindelse med videreutlånsordningen ble på 39 millioner kroner, noe som er omtrent som budsjettet.

På kraftfondet er det bokført 56 millioner kroner som urealisert kurstap. Dette må sees i sammenheng med bokførte renteinntekter/kursgevinst fra plasseringer i kraftfondet. Netto avkastning fra kraftfondet utgjør dermed 429 millioner kroner for 2009.

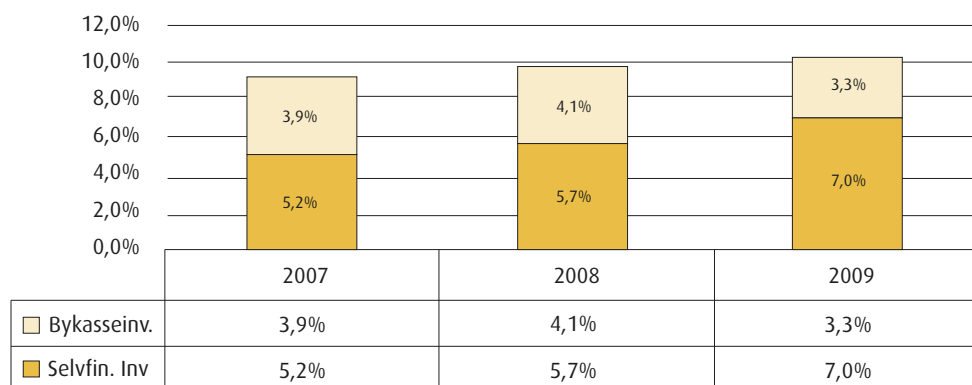
Avdrag investeringsformål

Avdrag på lån til investeringsformål ble om lag 30 millioner kroner høyere enn budsjettet i 2009.

I budsjettet legges anslag på minimumsavdraget i henhold til forskriftenes bestemmelser i kommuneloven til grunn. Faktiske utgifter til avdrag i 2009 ble høyere enn dette, noe som har sammenheng med at man ikke fullt ut har klart å tilpasse avdragsprofilen i låneporteføljen til beregnet minimumsavdrag.

Det økonomiske handlingsrommet påvirkes av i hvilken grad kapitalutgiftene binder opp andeler av driftsinntektene. Figuren under viser hvordan denne andelen har utviklet seg siden 2007. Andelen har økt, noe som betyr at finansutgiftene økte mer enn driftsinntektene, og kommunens muligheter for å øke øvrig aktivitet ble dermed svekket. I budsjettet for 2010 har Bystyret vedtatt en handlingsregel der kapitalutgiftene ikke skal utgjøre mer enn ti prosent av driftsinntektene². Fremover er det derfor lagt opp til at denne utviklingen skal stoppe opp, og at andelen stabiliserer seg rundt ti prosent.

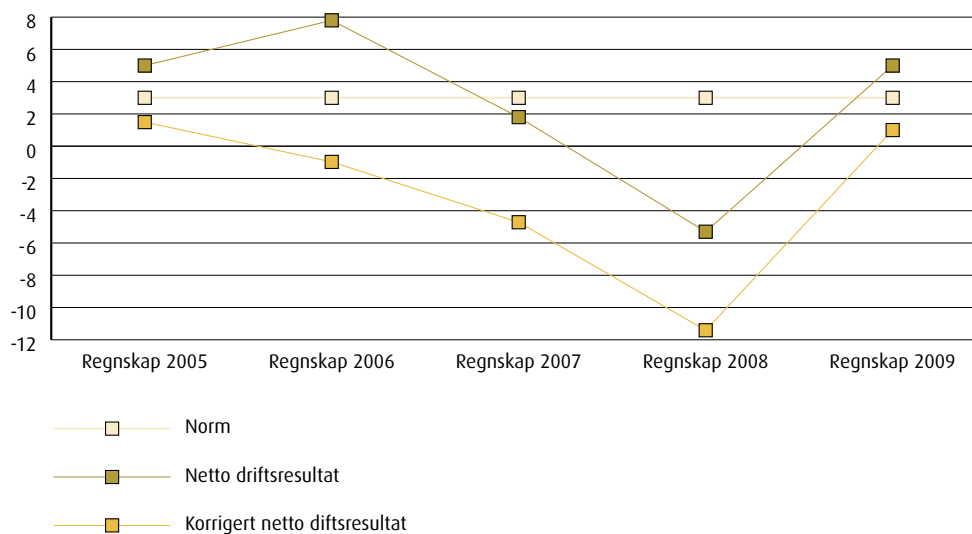
Kapitalutgiftenes andel av driftsinntektene

Netto driftsresultat

Resultatet av driften var positivt med 358 millioner kroner, mens netto finansresultat ble negativt med 271 millioner kroner. I kommunens regnskap føres avdrag og ikke avskrivninger. Det er dermed nødvendig å korrigere bort avskrivningene før man får et uttrykk for kommunens netto driftsresultat. Avskrivningene utgjør 358 millioner kroner. Trondheim kommune får dermed et positivt netto driftsresultat i 2009 på om lag 446 millioner kroner.

Netto driftsresultat og korrigert netto driftsresultat som andel av driftsinntekter

² Renteutgiftene er korrigert for selvfinansierende områder. Frie inntekter er definert som skatt, rammeoverføringer, eiendomsskatt, tilskudd til flyktninger og ressurskrevende tjenester.

Figuren viser at det regnskapsførte netto driftsresultatet var sterkt stigende for perioden 2003 til 2006. I 2007 og 2008 ble netto driftsresultat betydelig redusert. Denne trenden ble snudd i 2009, og Trondheim kommune har et netto driftsresultat for 2009 som er over den anbefalte normen på tre prosent.

Netto driftsresultatet er imidlertid sterkt preget av forhold som ikke direkte avspeiler kommunens økonomiske situasjon. I tabellen nedenfor er det satt opp tre forhold som netto driftsresultat korrigeres med for å gjøre det mer reelt.

Alle beløp i millioner kroner	2005	2006	2007	2008	2009
Momsrefusjon fra investeringer	133	194	190	175	181
Premieavvik og amortisering av premieavvik	6	293	166	339	56
Avsetning for å opprettholde verdien av fondene	87	126	160		127
Sum	226	613	516	551	364

Både momsrefusjon fra investeringer og inntektsføring av premieavvik kan betraktes som lån til finansiering av drift. Inntektene fra momsrefusjon på investeringer kommer fra flere år med store investeringsbudsjetter hvor det meste har vært lånefinansiert. De store premieavvikene som er inntektsført de siste årene skal avdras over 15 år. Avsetningen for å opprettholde verdien av fondene; kraftfondet, kulturfondet, næringsfondet og kollektivfondet, må betraktes som en bundet avsetning.

Utviklingen av det korrigerede netto driftsresultatet viser at kommunens økonomiske situasjon er forverret de siste årene. Utgiftsveksten har vært betydelig sterkere enn de løpende permanente driftsinntektene. Regnskapet for 2009 viser imidlertid at også denne trenden nå er snudd. Utgiftene er nå mer i tråd med de permanente driftsinntektene.

Netto bruk av avsetninger/ regnskapsresultatet for 2009

Kommunens netto driftsresultat ble 446 millioner kroner. Dette er brukt til følgende:

- Overføringer til investeringsregnskapet på til sammen 190 millioner kroner
 - Opprettholde realverdi i kraftfondet 127 mill kroner
 - Styrke bufferen i kraftfondet 40 millioner kroner
 - Andre overføringer til investeringsregnskapet
- Netto avsetninger bundne driftsfond og disposisjonsfond på 41 millioner kroner
- Dekning av tidligere års underskudd 74 millioner kroner

Til sammen representerer dette bruk av avsetninger og nye avsetninger/overføringer til investeringsregnskapet på 306 mill kroner. Dermed gjenstår 140 millioner kroner av netto driftsresultat som utgjør kommunens regnskapsmessige resultat for 2009.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet omfatter utgifter og inntekter til investeringer i bygg og anlegg, kjøp og salg av aksjer/andeler, renter og avdrag videreutlån og utlån av egne midler. I investeringsregnskapet føres i tillegg avsetninger og bruk av fond til investeringsformål

og betydelige transaksjoner vedrørende TKK. Investeringsregnskapet er et selvstendig regnskap.

Hovedoversikt investeringsregnskapet

Alle beløp i millioner kroner	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009
Investeringsinntekter	-262	-368	-161	-279
Brutto investeringsutgifter	1345	1675	1498	1350
Finanstransaksjoner	1486	2290	2539	2569
Finansieringsbehov	2568	3597	3876	3640
Finansieringsbehovet er dekket slik:				
Bruk av lån	-1132	-1643	-1584	-1299
Aksjesalg og mottatte avdrag	-199	-574	-274	-1426
Bruk av fond	-756	-1005	-1865	-725
Overført fra driftsregnskapet	-197	-233	-37	-190
Bruk av likviditetsreserven	0	0	0	0
Sum finansiering	-2284	-3455	-3760	-3640
Udekket/udisponert ³	284	142	116	0

Investeringsinntekter

Inntekter fra salg av fast eiendom og utstyr utgjorde 54 millioner kroner i 2009. Andre salgsinntekter utgjorde 17 millioner kroner, statlige overføringer og refusjoner beløp seg til 183 millioner kroner og andre overføringer og refusjoner var på 25 millioner kroner.

Investeringer anleggsmidler

Investeringer i anleggsmidler

Alle beløp i millioner kroner	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009
Skoler	369	413	415	387
Barnehager	288	322	177	149
Pleie og omsorg	272	283	234	185
Kultur og idrett	25	32	82	58
Boliger	153	177	178	110
Samferdsel	45	43	111	165
Fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø	12	23	19	16
Kirker og kirkegårder	24	45	44	32
Næring	23	15	30	69
Administrasjon	46	123	57	23
Vann, avløp, renovasjon, avfall	76	188	141	133
Andre investeringer	9	10	11	20
Sum	1342	1674	1499	1350

Tabellen viser at det ble regnskapsført utgifter til investeringer i anleggsmidler på 1 350 millioner kroner i 2009. Av dette utgjør midler fra tiltakspakken om lag 80 millioner kroner. Det er områdene skole, barnehage, pleie og omsorg og samferdsel som har hatt den største investeringsaktiviteten i 2009. Totalt var brutto utgifter til investeringer i anleggsmidler 149 millioner kroner lavere i 2009 enn i 2008.

³ 48,3 millioner kroner udekket, men dekket ved bruk av ubundne investeringsfond

Skole

Til sammen ble det brukt 387 millioner kroner på skoleprosjekter i 2009. Munkvollhallen ble ferdig i mai 2009, og nye Rosenborg skole og idrettshall ble ferdigstilt i november 2009. Det er gjennomført større ombygginger/rehabiliteringer ved skolene Flatåsen og Stavset. Byggingen av nye Ranheim skole ble startet opp i 2009. I tillegg til de store byggeprosjektene er det i 2009 brukt midler til diverse forskrifts- og utbedringstiltak ved flere skoler

Barnehage

Det ble bygd og rehabilitert barnehager for 149 millioner kroner i 2009. Festningen, Utleir øst og Brannhaugen ble etablert som nye barnehager, mens Valset barnehage ble rehabilitert. Barnehagene Breidablikk og Munkvoll ble bygd om, og det ble etablert en midlertidig barnehage i gamle Breidablikk skole.

Pleie og omsorg

Investeringsutgifter til pleie- og omsorgsformål gjelder i hovedsak oppstart av byggingen av nytt helse- og velferdssenter på Kattem og kjøp av Østbyen helsehus, avdeling Leistad. I tillegg er det brukt midler til diverse forskrifts- og utbedringstiltak ved flere institusjoner.

Kultur og idrett

Investeringer i idrettsanlegg utgjør om lag 65 millioner kroner av den totale summen på 98 millioner kroner. Den nye treningsishallen på Leangen ble ferdigstilt i august 2009.

Bolig

Investeringene på boligområdet har i hovedsak blitt brukt til kjøp, rehabilitering og bygging av kommunalt disponerte boliger.

Samferdsel

En stor andel, knapt 100 millioner kroner, av påløpte investeringsutgifter i 2009 gjelder forskuttering av utgifter til forlengelse av tunnel ved Stavne i forbindelse med byggingen av Nordre avlastningsvei.

Finansiering investeringer i bygg og anlegg

Alle beløp i millioner kroner	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009
Lån	1014	1292	1335	1049
Inntekter	233	294	106	218
Fond og driftsmidler	95	88	58	83
Sum	1342	1674	1499	1350

Tallene i tabellen viser at egenfinansieringsgraden var meget lav også i 2009. Omtrent 78 prosent av investeringene ble finansiert ved eksterne låneopptak. Tilsvarende tall for de siste tre årene var på henholdsvis 89 prosent (2008), 77 prosent (2007), 75 prosent (2006). Den høye lånefinansieringsgraden innebærer en betydelig gjeldsoppbygging.

Balanseregnskapet

Alle beløp i millioner kroner	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009
Eiendeler			
Anleggsmidler	18 680	21 786	22 801
Faste eiendommer og anlegg	7 690	8 449	10 364
Utstyr, maskiner og transportmidler	419	510	464
Utlån	4 596	1 085	1 024
Aksjer, andeler og innskuddsleiligheter	79	4 920	4 094
Pensjonsmidler	5 896	6 822	6 855
Omløpsmidler	5 276	3 663	5 164
Kortsiktige fordringer	455	607	1 751
Premieavvik pensjon	524	863	918
Aksjer og andeler	1 230	731	780
Sertifikater/obligasjoner	1 214	370	536
Kasse- og bankinnskudd	1 853	1 093	1 179
Sum eiendeler	23 956	25 449	27 965

Alle beløp i millioner kroner	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital	-6 439	-5 872	-6 845
Disposisjonsfond	-199	-4	-37
Bundne driftsfond	-299	-246	-254
Ubundne investeringsfond	-2 792	-1 437	-2 308
Bundne investeringsfond	0	-105	-194
Regnskapsmessig mindreforbruk	0		-141
Regnskapsmessig merforbruk		209	135
Udekket i investeringsregnskap	142	117	
Likviditetsreserve	141	0	-
Endring i regnskapsprinsipp, drift		98	98
Kapitalkonto	-3 432	-4 503	-4 145
Langsiktig gjeld	-16 292	-18 298	-19 818
Pensjonsforpliktelser	-7 395	-8 201	-8 646
Ihendehaverobligasjonslån	-2 332	-2 613	-2 811
Andre lån	-6 565	-7 484	-8 361
Kortsiktig gjeld	-1 225	-1 279	-1 302
Annen kortsiktig gjeld	-1 216	-1 271	-1 294
Premieavvik	-9	-9	-8
Sum egenkapital og gjeld	-23 956	-25 449	-27 965

Anleggsmidler

Verdiendring på faste eiendommer og anlegg fra 2008 til 2009 skyldes aktivisering av nye investeringer i 2009 og avskrivninger av alle anleggsmidlene. Grunnen til at økningen er såpass stor i 2009, skyldes at mange investeringer som ble foretatt i 2008 først er aktivert i 2009. Det er ikke foretatt salg av vesentlige anleggsmidler i 2009. Men anleggsmidler som tidligere tilhørte brannvesenet, er tatt ut av Trondheim kommunes balanse med 21 millioner kroner og overført til Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS.

Endringer i klassen utlån skyldes at det i 2009 er betalt inn mer i avdrag på utlån enn det som er betalt ut i form av nye utlån. Endring i aksjer og andeler skyldes i hovedsak at anleggsporføljen i kraftfondet er redusert. I tillegg er det foretatt en nedskrivning av anleggsporføljen på 215 millioner kroner, på grunn av at estimert verdifall vurderes som vesentlig og ikke av forbigående art.

Beregnete pensjonsmidler økte med 32 millioner kroner i 2009. En av grunnene til at økningen ble såpass liten, er at pensjonsmidlene til Trøndelag Brann- og Redningstjeneste ikke lenger er en del av denne balanseoppstillingen. Pensjonsmidler i Trondheim kommunale pensjonskasse er økt med 63 millioner kroner i 2009. Endringen er basert på aktuarberegninger av forskjellen mellom innbetalinger, forventet avkastning av pensjonsmidlene og faktiske utbetalinger. Det ansvarlige lånet til Trondheim kommunale pensjonskasser ble omgjort til egenkapitaltilskudd i 2009.

Omløpsmidler

Omløpsmidler har økt en del 2009. Økningen skyldes i hovedsak at omløpsmidlene i kraftfondet er økt med 894 millioner kroner i 2009. Premieavviket øker også i 2009, men ikke i samme grad som før. Dette har sammenheng med lavere innbetalt premie til pensjonskassen, samt en stor økning i amortisering av tidligere års premieavvik. Andre endringer er i hovedsak forårsaket av årlige svingninger innenfor kraftfondet.

Egenkapital

Egenkapitalen er økt i 2009. Dette skyldes dels regnskapsmessig mindreforbruk i 2009. Det vesentligste av økningen skyldes økning av ubundne investeringsfond, som må ses i sammenheng med endringer i kraftfondet. Endringer er også knyttet til forhold vedrørende ekstraordinære avdrag på forvaltningslån, og bruk av tidligere avsetninger i forbindelse med finansiering av investeringsregnskapet.

Gjeld

Hovedårsaken til økning i gjeldsnivået er låneopptak til finansiering av investeringsprosjekter. I tillegg har det også i 2009 vært en økning i pensjonsforpliktelsene.

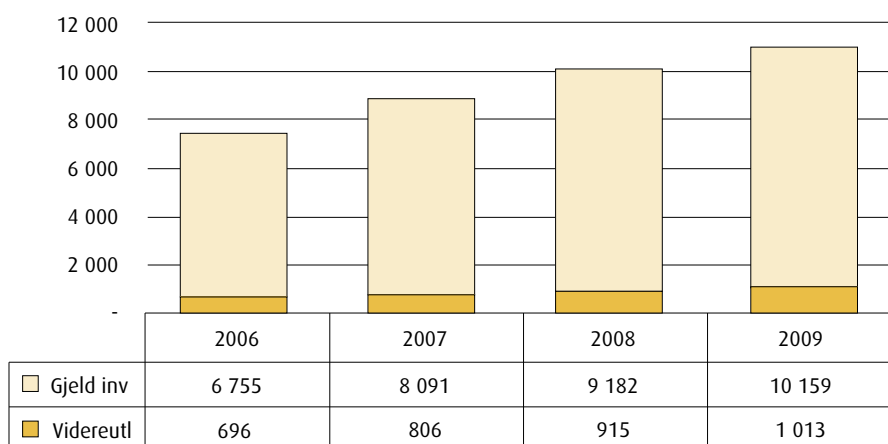
Utviklingen i langsiktig gjeld

Trondheim kommunes gjeld er fordelt på to hovedgrupper. Det er lån opptatt til investeringsformål og lån knyttet til videreutlåneordningen – ”startlån”. Trondheim kommunes gjeldsforpliktelser øker fremdeles. Dette skyldes store årlige investeringer innen skole, barnehage- og omsorgssektoren. Investeringene er for en stor del lånefinansiert. Omlag 79 prosent av brutto investeringsutgifter i perioden 2006-2009 er finansiert med eksterne låneopptak.

Gjeld til videreutlån varierer i perioden. Det har sammenheng med størrelsen på ekstraordinære nedbetalinger av lån til dette formålet det enkelte år.

Utvikling i gjeld til investeringsformål og videreutlån

Alle beløp i millioner kroner

Det er et mål og en forutsetning at gjeldsforholdet vedrørende videreutlånsordningen(e) skal balanseres ved at eventuelle misligholdte lån skal avskrives og innbetales mot Husbanken.

Tabellen viser at det er balanse mellom den gjelden kommunen har til Husbanken og låntakernes gjeld til kommunen i perioden.

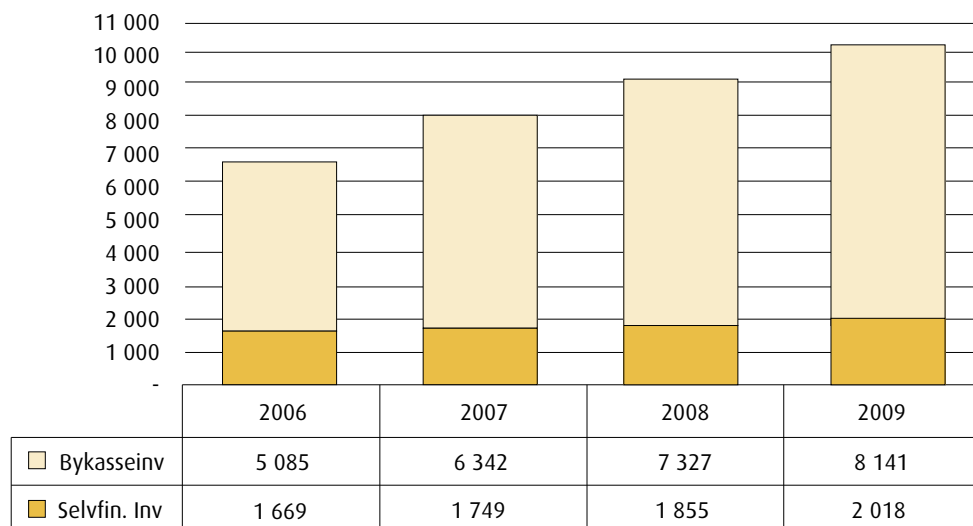
Gjeldsforhold videreutlånsordningen

Alle beløp i millioner kroner	2006	2007	2008	2009
Bokført gjeld	-695,8	-806,1	-914,9	-1 012,7
Utlånt	579,2	680,8	766,7	815,7
Ikke utlånt	18,4	46,7	61,0	59,5
Fond for ekstraordinære avdrag	98,2	79,9	87,3	137,5
Differanse	0	1,3	0,1	0

Gjeld til investeringsformål kan fordeles i to hovedgrupper avhengig av hvordan gjelden betjenes. Det vil si med hvilke inntekter utgiftene til renter og avdrag betales. Dette er lån til selvkostområdene (for eksempel vann, avløp og renovasjon), "selvfinansierende investeringer" hvor kapitalutgiftene kan / skal finansieres av leieinntekter, gebyrer, refusjoner og statlige tilskudd. Den andre gruppen er lån til bykasseformål (for eksempel skoler og sykehjem), finansiert ved kommunens generelle frie inntekter.

Gjeldsendring eksklusiv videreutlån

Alle beløp i millioner kroner

Gjeldsøkningen i perioden er i hovedsak knyttet til de generelle bykasseinvesteringene hvor avdrag og renter skal dekkes av de løpende driftsinntektene.

Garantiansvar

Alle beløp i millioner kroner	Garantiansvar	Garantiansvar	Garantiansvar	Garantiansvar
	per 31.12.06	per 31.12.07	per 31.12.08	per 31.12.09
Idrett	20	62	61	48
Institusjoner/barnehager	41	39	36	40
Aksjeselskap/næringsvirksomhet	287	250	209	51
Boliger	688	659	637	609
Diverse formål	18	14	11	11
Sum	1 054	1 023	954	757

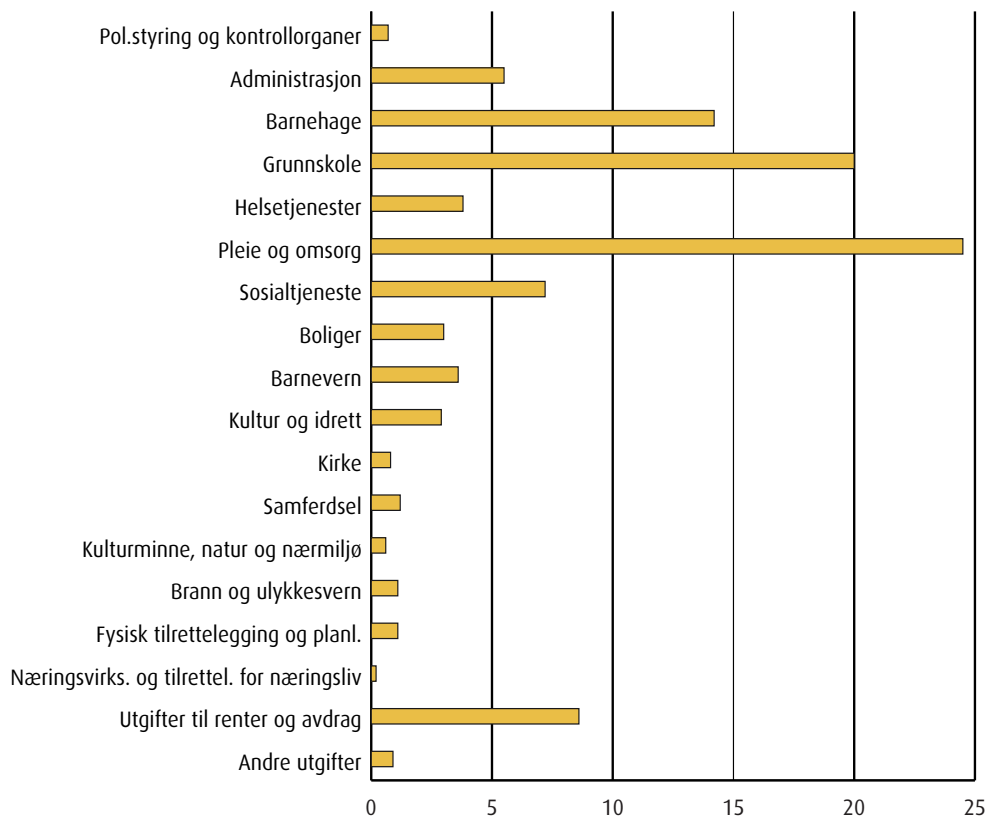
Garantiansvar ovenfor Kulturdepartementet for utbetalte spillemidler kommer i tillegg til oversikten i tabellen. Denne forpliktelsen var ved utgangen av 2009 på 16 millioner kroner.

Tabellen viser at kommunens totale garantiansvar er redusert med knapt 200 millioner kroner fra 2008 til 2009. Reduksjonen skyldes i vesentlig grad at garantiansvaret for lån som Trøndelag bomveiselskap AS tok opp i forbindelse med byggingen av E6 øst, er avvirket i 2009.

Risikoen for realisering av garantiansvar vurderes å være størst på idrettsområdet. Gjennom de siste årene er det spesielt vedtatt mange garantier for bygging av kunstgressbaner.

I perioden 2006-2009 er kommunens garantiansvar redusert med knapt 300 millioner kroner.

Fordeling av brutto driftsutgifter, regnskap 2009

Stolte deltakere i lederrekrutteringsprogrammet. (Foto: Carl Erik Eriksson)

Arbeidsgiverpolitikken

Arbeidsgiverpolitikken

Trondheim kommune har om lag 12 600 ansatte og er en av Norges største arbeidsplasser nord for Dovre. De fleste arbeider innenfor sektorene Oppvekst og utdanning og Helse og velferd.

Oversikt over ansatte i Trondheim kommune

Tjenesteområde	Kvinner		Menn		Til sammen	
	Personer	Årsverk	Personer	Årsverk	Personer	Årsverk
Oppvekst	4603	3605	1180	929	5783	4534
Helse- og velferd	3782	2506	827	569	4609	3075
Byutvikling	477	421	574	554	1051	975
Kultur	111	85	63	43	174	128
Organisasjon/ finans	346	320	209	200	555	520
Diverse	349	207	108	204	457	411
Sum	9668	7144	2961	2499	12629	9643

Kilde: Personaltjenesten

Tabellen viser antall fast ansatte i Trondheim kommune; kvinner, menn og totalt.

Mål og resultater

Likestilling

Dette arbeidsfeltet dreier seg om likestillingstiltak innen arbeidsgiverpolitikken. Kommunen har også gjennomført flere likestillingstiltak mot andre målgrupper enn egne arbeidstakere, for eksempel prosjekt om likestilling i barnehagen og gutters utbytte av opplæring i grunnskolen.

Mål: Arbeidsstokken i Trondheim kommune skal gjenspeile befolkningssammensetningen

Resultat: "Plan for et mangfoldig arbeidsliv i Trondheim kommune" ble vedtatt av formannskapet 19. september 2006. Oppfølging av planen foregår primært på enhetsnivå. Det er ikke foretatt noen kartlegging av dette arbeidet i 2009.

KUN senter for kunnskap og likestilling (KUN er en stiftelse som driver kunnskapsbasert arbeid med kjønns- og likestillingsspørsmål) har satt opp en likestillingsindeks for 2009 for alle landets kommuner. I Sør-Trøndelag ligger Trondheim på topp sammen med tre andre som en meget likestilt kommune.

Kjønn:

- Rekruttering av det underrepresenterte kjønn. Arbeidsstokken i Trondheim kommune består av flest kvinner, og per 31. desember 2009 utgjorde de 74 prosent av årsverkene. Dette er en nedgang på 0,4 prosent fra forrige år.

- Arbeidet med å redusere sykefraværet i de kvinnedominerte yrkene er videreført fra 2008. Det samme er innsatsen overfor gravide medarbeidere. Det er utviklet en verktøytavle hvor ledere og ansatte kan hente aktuell informasjon og råd om oppfølging av gravide arbeidstakere.
- Prosjektet ”Likestilling og likeverd i barnehager” ble avsluttet i 2009. Det har pågått i to år, og ni barnehager (220 ansatte) har deltatt. Målet har vært å øke kunnskapen om hva likestilling og likeverd betyr for arbeidet i barnehagen. Kunnskapen skal bidra til at jenter og gutter får et mer likeverdig pedagogisk tilbud, og at man får rekruttert og beholdt flere mannlige medarbeidere.

Gjennomsnittlig lønn for fast ansatte i 2009

Totalt Trondheim kommune	Sum	Kvinner	Menn
Gjennomsnitt årsverk per ansatt	73,4	72,6	75,5
Gjennomsnitt lønn per årsverk	365 534	361 273	377 598

Kilde: Personaltjenesten og Lønnstjenesten

Innvandrere

- Rådmannen gjennomførte en liten kartlegging over antall medarbeidere med ikke-vestlig kulturbakgrunn 1. januar 2010. (Tall fra 10. januar 2009 står i klamme.) 198 (189) enheter svarte. 112 (113) enheter hadde ingen ansatte med slik bakgrunn. 68 (63) enheter hadde en til to ansatte i 100 prosent fast stilling. Seks (to) enheter hadde mer enn seks ansatte i 50-99 prosent fast stilling med ikke-vestlig kulturbakgrunn, og 44 (38) hadde en til to ansatte med slik bakgrunn. Jevnt over har antallet ansatte i Trondheim kommune med ikke-vestlig kulturbakgrunn økt i 2009 – både blant fast ansatte og vikarer.
- Trondheim kommune fikk sin første leder med ikke-vestlig kulturbakgrunn i løpet av året.
- To medarbeidere med ikke-vestlig kulturbakgrunn gjennomførte lederrekrutteringsprogrammet for 2008/2009.
- Helsefagarbeiderutdanningen for innvandrere. Trondheim kommune tar inn 15 deltakere annet hvert år. 2009 var et ”mellomår”, da ingen avsluttet og ingen nye ble tatt opp.
- Trondheim eiendom har videreført sin opplæring av fremmedspråklige ansatte med en klasse for vanlig norskopplæring og en gruppe for viderekomne som trenger språklig støtte for å ta fagbrev i renholds-faget – totalt ti personer. Opplegget er meget bra og vekker stor interesse utenfor Trondheim kommune.
- Rekruttering av innvandrere er implementert i ansettelsesrutinene og etterspurt i kommunens utlysningstekst.
- Før årsskiftet 2009 ble alle deltakerne i DELTA (Ny sjanse) overført til Kvalifiseringsprogrammet for innvandrere. I høst startet to prosjekter; ”Ny sjanse kvinner” med 19 deltakere – primært hjemmeværende uten offentlige ytelser, og ”Ny sjanse ungdom” med 15 deltakere – primært unge mellom 10-25 år som mottar sosialhjelp.

Beholde og rekruttere ansatte med redusert funksjonsevne

- Kommunen har god måloppnåelse i forhold til å ta vare på ansatte som er i ferd med å falle ut av yrkeslivet på grunn av sykdom. Bedriftsinterne attføringstilfeller har holdt seg stabilt lavt siden 2007. I 2009 var antallet nye attføringstilfeller 31; en liten økning fra 2008. I 2007 fikk 56 prosent

ny stilling, i 2008 fikk 62 prosent ny stilling og i 2009 har 42 prosent fått ny stilling. Arbeidstakere som ikke er i arbeid, er enten fortsatt i attføringstiltak, innvilget uførepensjon eller har en fortsatt uavklart arbeidsevne. Noen har sagt opp sin stilling. Rekruttering av medarbeidere med redusert funksjonsevne er implementert i ansettelsesrutinene og etterspurt i kommunens utlysningstekst.

- I 2009 mottok Trondheim kommune tre millioner kroner i tilretteleggingstilskudd fra NAV. Disse fordelte seg med 1,8 millioner til Oppvekst og utdanning (1,15 millioner til barnehagene), 599 000 til Helse og velferd, 504 000 til Interne tjenester og 120 000 til Miljøservice (opplæring fremmedspråklige).
- 226 personer var registrert med fraværskoden ”vedtak om unntak fra arbeidsgiverperioden ved langvarig eller kronisk sykdom” i 2009. Dette er en nedgang på 11 personer fra 2008.

Universell utforming av arbeidsplasser i Trondheim kommune

- Trondheim kommune er kjent for utarbeidelse av gode prosjekteringsverktøy for universell utforming. Disse brukes av flere kommuner og fylkeskommuner. Revidering av prosjekteringsverktøy publikumsbygg ble slutført og publisert i 2009. Prosjekteringsverktøyene brukes både internt i kommunen og av eksterne prosjekterende.

Alder

- Kommunen har en bred tilnærming i seniorpolitikken som har hatt kontinuitet over flere år.
- Bystyret halverte midlene til individuelle seniortiltak i 2009. (Tall for 2008 i klamme.) Totalt var det 468 (349) seniorer som benyttet seg av disse motiveringsmidlene. Disse fordelte seg på 181 (137) personer innen Oppvekst og utdanning, 117 (61) personer innen Helse og velferd og 170 (151) personer innen andre tjenestoområder som Byutvikling, Kultur og Interne tjenester.
- Det ble gjennomført to motivasjons- og informasjonssamlinger for ansatte i aldersgruppen 61-62 år. Her deltok 220 seniorer. I 2009 var det tilbud om dataopplæring for modne arbeidstakere. Ingen kurs ble gjennomført siden få meldte seg på.
- Gjennomsnittsalderen for Trondheim kommunes ansatte var i 2009 44,5 år mot 43 i 2008.

Mål: Andelen seniorer som tar ut AFP er redusert til 38 prosent ved utgangen av 2009

Resultat:	Periode		Antall seniorer > 62 år		Antall AFP		Prosent AFP av årsverk 62+ totalt
	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk	
2006	460	371	275	247			43,3
2007	504	375	294	254,6			40,4
2008	547	416,4	307	265,1			37,9
2009	632	500	350	235			37,1

Kilde: Pensjonskassene

- Antall seniorer viser en jevn økning de siste årene, men det er relativt sett færre ansatte som tar ut AFP. Dette er en gledelig utvikling, siden kommunen både beholder kompetanse og reduserer utgiftene til AFP. Målsettingen for 2009 er dermed oppnådd.

Rekruttering

Hovedmål 1: Ta vare på og beholde egne ansatte

Rekrutteringsstrategi for Trondheim kommune ble vedtatt 14. juni 2007. Handlingsplan for Helse og velferd ble iverksatt i 2008 og videreført i 2009.

Omstillingsutfordringer og det interne arbeidsmarkedet (DIA)

Mål: Sikre at omstillingsprosessene blir smidige og at retningslinjene blir etterlevd. Alle fast ansatte som blir berørt, skal snarest mulig ha tilbud om ny stilling/ny tjenesteplassering

Resultat: Per 31. desember 2008 var det 155 personer registrert som overtallige. 1. januar 2009 var antallet økt til 256. Dette skyldes både at Vikartjenesten og Utviklingstjenesten ble avvirket fra denne datoen og at enhetene startet nedbemanning for å redusere merforbruk på slutten av 2008. Den 31. desember 2009 var det 319 registrerte overtallige. I løpet av 2009 ble 271 medarbeidere meldt som overtallige på grunn av kommunens økonomiske situasjon. 208 medarbeidere ble i løpet av 2009 formidlet til ny fast stilling.

Det er meget variabelt hvor lang tid det går før medarbeiderne får ny fast stilling. Enkelte får ny jobb samme dag som de avslutter hos opprinnelig enhet; andre kan det ta svært lang tid å finne nytt tjenestested til. 50 prosent av de som ble meldt i 2009, kom fra Helse og velferd. De fleste går i vikariat som dekker enten hele eller deler av lønnsutgiftene. Noen få er på utprøving i nye typer stillinger, og noen går ”på topp” i påvente av ny plassering.

Sykefraværet blant de overtallige er høyt. Vi arbeider med å redusere fraværet.

Heltid/deltid

Periode	Antall heltid 80 – 100 prosent	Antall deltid	Heltids andel i prosent
Januar	8350	3932	67,99
April	8319	3976	67,66
September	8157	3899	67,66
Desember	8235	4005	67,28

Kilde: Økonomitjenesten

Tabellen viser at forholdet mellom heltids- og deltidsstillinger har holdt seg relativt stabilt gjennom året. Det er heller ingen store endringer fra 2008. Erfaringene gjennom året viser at det ikke er mulig å dekke bemanningsbehovet innen Helse og velferd uten bruk av deltidsstillinger ved opprettholdelse av dagens helgefrequens, med arbeid hver tredje helg.

Prosjekt ”Hyppigere helg enn norm”

I forbindelse med de lokale forhandlingene for 2008 ble det enighet med arbeidstakerorganisasjonene om å sette av 800.000 kroner til et prøveprosjekt. Målet er å prøve ut om økt betaling for helger utover vedtatt norm kan bidra til at flere ønsker å jobbe hyppigere helg. Det skal også vurderes om dette kan bidra til stabilitet i helgene, bedre kvalitet på tjenestene og gi mindre sykefravær. Prosjektperioden er fra 1. september 2009 til 1. juni 2010. Målgruppen er ansatte med fagutdanning som arbeider over 40 prosent

stilling. Tre enheter deltar i prosjektet. Et overordnet mål er å få nok erfaring til å kunne vurdere om dette er et virkemiddel som kan være aktuelt å innføre som et permanent tilbud innen turnusbaserte tjenester.

Lederrekruttering

Mål: Få flere kompetente lederkandidater fra egne rekker, kvalitetssikre lederrekrutteringsprosessen og tiltrekke seg kvalifiserte eksterne søkere

Resultat: Ledertilsetninger

19 ledere; ti kvinner og ni menn, ble tilsatt i løpet av 2009. 16 ledere kom fra egne rekker, mens tre ble eksternt rekruttert. Ved utgangen av året hadde kommunen 217 enhetsledere; 154 kvinner og 63 menn.

Lederrekrutteringsprogrammet

Våren 2009 ble andre kull i lederrekrutteringsprogrammet uteksaminert. Alle 15 gjennomførte. Det var ni kvinner og seks menn; hvorav to med ikke-vestlig kulturbakgrunn. Programmet er lagt på is et par år.

Rekruttering av ungdom til helse- og velferdssektoren

Hovedmål 2: Rekruttering av ungdom til helse- og velferdssektoren

Prosjektet "Ung i jobb"

Mål: Tilby ungdom i alderen 16 – 18 år sommerjobb i den hensikt å stimulere til at de søker seg utdanning innen sektoren

Resultat: 30 ungdommer (15 jenter og 15 gutter – hvorav to med ikke-vestlig kulturbakgrunn) fikk tilbud om jobb i fire uker ved byens helse og velferdssentra. Evalueringen viser at tiltaket var meget vellykket også i 2009. "Ung i jobb" vil framover være en integrert del av kommunens virksomhet.

Rekrutteringspatruljen

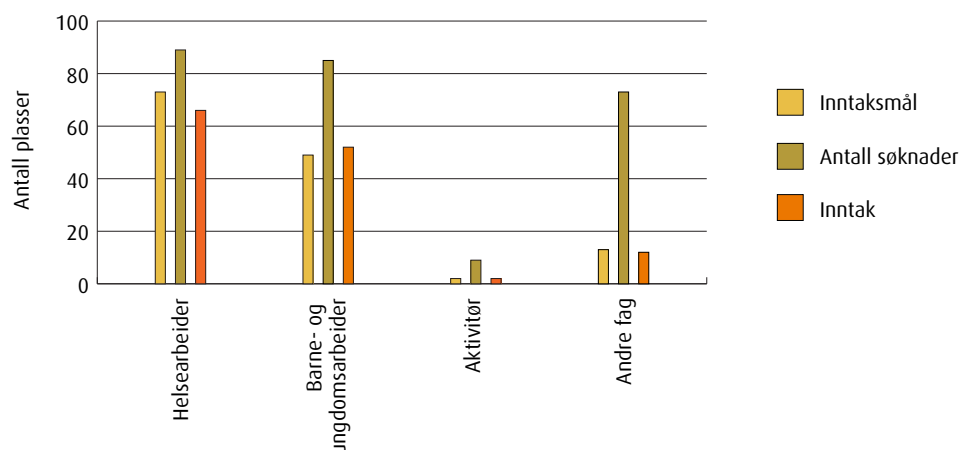
Mål: Flere søkere til helse- og sosialfag og til lærlingeplasser i Trondheim kommune

Resultat: Rekrutteringspatruljen gjennomføres i samarbeid med "Prosjekt helsefagarbeider". De har laget en presentasjon om hvordan det er å jobbe innenfor helsesektoren. Patruljen består av tre lærlinger og tre unge arbeidstakere i Trondheim kommune. Både kvinner og menn med ulik kulturell bakgrunn er representert. Patruljen besøker 10. trinn i ungdomsskolene og i vg1/vg2 helse- og sosialfag.

Lærlinger

Mål: 80 nye lærlinger i 2009

Resultat: Inntak av lærlinger i Trondheim kommune 2009

Kilde: Personaltjenesten

Totalt inntak av lærlinger i Trondheim kommune i 2009 var 132 lærlinger. Disse skal ha opplæring og bidra i tjenesteyting til kommunens innbyggere fram til høsten 2011. Det var ikke nok kvalifiserte søkere i helsearbeiderfaget til å ta inn mer enn 66 lærlinger i 2009. I tillegg vil tre lærekontrakter bli tegnet i januar 2010, da søkerne har vært igjennom en utprøvsperiode høsten 2009. I barne- og ungdomsarbeiderfaget ble det tatt inn 52 lærlinger.

Undersøkelser blant kommunens lærlinger, som tok fagbrev i helsearbeiderfaget i 2009, viser at 83,3 prosent er ansatt i kommunen per 1. oktober 2010. Imidlertid har de veldig små stillingsandeler (10 – 20 prosent) eller er timebetalte. Dette har sammenheng med dagens overtallighetssituasjon. For ferdigutdannede barne- og ungdomsarbeidere i samme årskull er situasjonen at 70,5 prosent er i arbeid. Flere av disse har hele stillinger. De store andelene, som er arbeidstakere i kommunen, viser at selv med stram økonomi er lærlingeordningen et viktig rekrutteringsvirkemiddel.

Andre rekrutteringstiltak rettet mot ungdom

- Opplæringskontoret besøkte videregående skoler i Trondheim i starten av året og på høsten for å komme i dialog med elever om yrkesvalg.
- "Opplæringsdagen" ble gjennomført i november 2009. Kommunens lærlinger sto på stand og markedsførte læreplass i Trondheim kommune for 9. og 10. klassinger fra hele fylket.
- Tempe helse- og velferdssenter og Hoeggen ungdomsskole har skrevet en samarbeidsavtale der helse- og velferdssenteret åpner for å ta imot elever i forbindelse med:
 - PRYO-uka
 - Utdanningsvalg
 - Eventuelt for elever som trenger en noe mer praktisk rettet skolegangDette er lite prøveprosjekt som kan utvides til flere samarbeidsavtaler om det viser seg at dette er en god måte å rekruttere på.

Samarbeid med utdanningsinstitusjonene

Mål: Videreføre og utvikle samarbeidet i 2009

Resultat: Samarbeidsavtalene mellom Trondheim kommune og Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) og Dronning Maud Minnes Høgskole ble videreført i 2009.

Arbeidsmiljø

Mål: Alle enheter skal ha et trygt og godt arbeidsmiljø hvor sikkerhet er ivarett

Resultat: Arbeidsmiljødagen ble avholdt 5. november 2009 for arbeidsmiljøutvalg, arbeidsmiljøgrupper, verneombud og tillitsvalgte. 750 personer deltok – en økning på 100 sammenlignet med 2008. Analysesenteret fikk arbeidsmiljøprisen.

Arbeidsmiljøenheten har utarbeidet et verktøy/metodikk for risikovurdering av arbeidsmiljøet ved omstillinger eller mulige konsekvenser av budsjettvedtak. Dette verktøyet kan anvendes ved ulik grad av medvirkning. Metodikken ble prøvd ut i to omstillingsprosesser; Stavne/Arbeid og kompetanse og Granskogen/Voksenpedagogisk senter.

Ett av fellesmålene i lederavtalen for 2009 var reduksjon av sykefraværet til 9,7 prosent. Enhetsleder skulle også sammen med arbeidsmiljøgruppene forankre og prioritere arbeidsmiljøutvikling og sykefraværarbeid. Innen utgangen av 2009 skulle følgende være gjort:

- Nærværsfaktorer identifisert, styrket og utviklet
- Fravær rutiner etablert og praktisert
- Normer for fravær diskutert og implementert
- Enhetens egen sykefraværstatistikk et aktivt verktøy i arbeidsmiljøgruppen

I 2009 har både rådmann og enhetsleder arbeidet med IA-avtalen for 2006-2009 blitt revidert. Begge parter har stort sett fulgt opp det de skulle gjøre etter kommunens egen handlingsplan og intensjonene i avtalen. Det er derfor grunnlag for å tro at enhetsledere har fulgt opp fellesmålet i lederavtalen.

Sykefravær

Mål: Sykefraværet i Trondheim kommune skal ned på samme nivå som for 2005; 9,7 prosent

Resultat: Sykefraværet i 2009 ble for hele kommunen på 10,7 prosent – 0,1 prosentpoeng høyere enn i 2008, og ligger ett prosentpoeng høyere enn målet på 9,7 prosent.

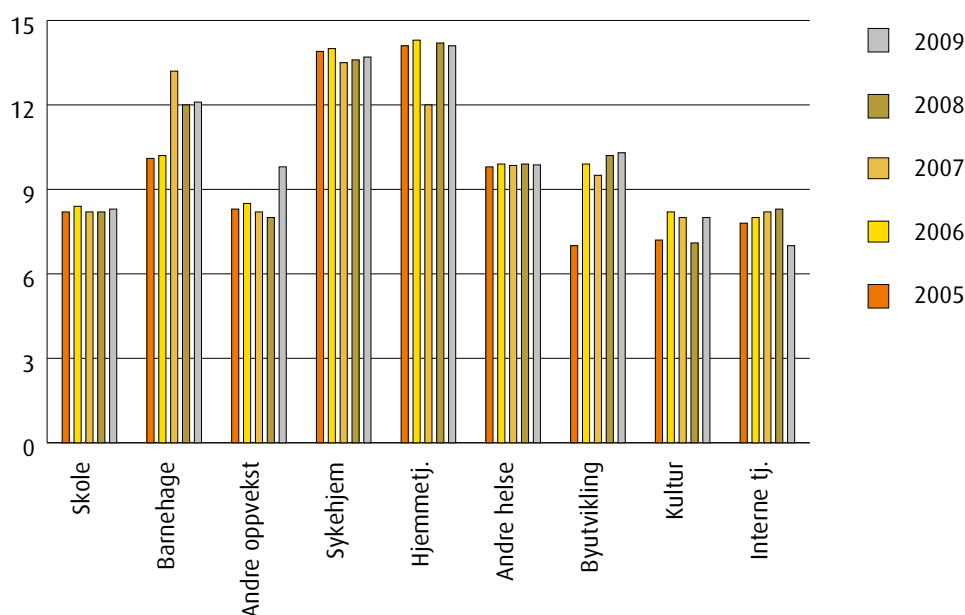
Sykefravær 2000 - 2009 i prosent fordelt på kortidsfravær (< 56 dager), langtidsfravær (> 56 dager) og kjønn

Områder	2000	2002	2004	2006	2008	2009
Samlet fravær	9,5	10,2	10,0	10,4	10,6	10,7
Korttidsfravær	4,1	4,1	4,1	4,6	4,7	4,6
Langtidsfravær	5,4	6,1	5,9	5,7	5,9	6,1
Kjønnsfordelt						
Korttid kvinner	4,3	4,5	4,4	5,0	5,0	5,0
Korttid menn	3,3	3,2	3,3	3,6	3,5	3,7
Langtid kvinner	6,2	7,0	7,0	6,5	6,9	7,0
Langtid menn	3,4	3,4	2,9	3,4	3,2	3,2

Kilde: Personaltjenesten

I 2009 var sykefraværet i Trondheim kommune – i absolutte tall – på 247 671 dagsverk. Av dette var 180 124 dagsverk på mer enn 16 dager, hvorav 140 205 dagsverk var fravær over 56 dager. Fravær over 56 dager ligger på samme nivå som i 2008. Kvinner har, som tidligere, høyere fravær enn menn; 11,9 prosent for kvinner og 6,8 prosent for menn. Medarbeidere mellom 20 – 29 år har 9,4 prosent fravær, mens de mellom 30 – 49 år og over 50 år har 10,6 og 11,1 prosent fravær. Fraværet for 2008 lå på samme nivå både for kjønn og alder.

Sykefravær i prosent per tjenesteområde 2005 – 2009

Kilde: Personaltjenesten

Som i 2008 ligger fraværet høyest innen Helse og velferd med 12,5 prosent; en liten reduksjon fra 2008 med 0,1 prosentpoeng. Kultur og Oppvekst og utdanning har hatt en økning fra 2008 til 2009.

Organisasjonsutvikling

Lederutvikling

Lederutviklingsprogrammet ble videreført i 2009. Kull 2 – to grupper med totalt 30 deltakere – avsluttet det toårige løpet i mai. Kull 3 har gjennomført fire samlinger, og i høst ble kull 4 med 18 deltakere startet opp.

Trepartssamarbeidet

Mål: Utløse kreativitet og engasjement blant ansatte, utvikle tjenestetilbudet, skape godt arbeidsmiljø gjennom positiv deltakelse fra alle ansatte, skape en attraktiv arbeidsplass og bidra til positivt omdømme

Resultat: Ett av hovedsatsingsområdene for trepartssamarbeidet i 2009 var ”Kvalitetskommuneprosjektet”. Kvalitetskommuneprogrammet sentralt ble avsluttet ved årsskiftet, men styringsgruppa for trepartssamarbeidet har vedtatt at Trondheim kommune forsetter satsningen ut 2011. Dette betyr fortsatt kursing og veiledning av arbeidsmiljøgruppene innenfor Helse og velferd og Oppvekst og utdanning. Målsettingen er fortsatt bedre kvalitet på tjenestene og høyere nærvær blant de ansatte. 16 enheter ble kurset i 2009.

Styringsgruppa har også tatt initiativ til å prøve ut nye modeller for turnusarbeid innen Helse og velferd. Dette arbeidet igangsettes i 2010.

Digital kompetanse hos ansatte

Mål: Utvikle hensiktsmessige kompetansekartleggingsmetoder og få på plass gode it-opplæringsverktøy for ulike målgrupper

Resultat: I 2009 ble prosjektet Digital kompetanse gjennomført. Hensikten med prosjektet var å kartlegge både generell og spesiell digital kompetanse hos et utvalg ansatte i Trondheim kommune og legge til rette for ulike metoder for kompetanseheving. Et it-basert kartleggingsprogram ble brukt av 600 ansatte innen Helse og velferd. Som en del av prosjektet ble det også laget ulike korte videofilmer til bruk i e-læringssammenheng. Rådmannen vurderer det som så viktig at ansatte har nødvendig it-kompetanse at prosjektet videreføres i 2010. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har bevilget skjønnsmidler til videreføringen.

Elektroniske sakspapirer til formannskapet

Mål: Utprøve løsning med elektroniske sakspapirer i formannskapet

Resultat: Formannskapet vedtok høsten 2008 en utprøving av elektroniske sakspapirer. Prosjektet ble gjennomført i løpet av 2009, og formannskapsmøtene foregår nå med elektroniske sakspapirer. Kartlegging av arbeidsprosesser er gjennomført som en del av prosjektet. Prosjektet videreføres i 2010 med mål om at også bystyret skal få elektroniske sakspapirer.

Det digitale Trøndelag

Det Digitale Trøndelag (DDT) er etablert som et forpliktende samarbeid mellom 12 større og mindre kommuner i Trøndelag, de to fylkeskommunene og fylkesmennene i Nord- og Sør-Trøndelag. Viktige mål er å forbedre kommunal service og øke tilgjengeligheten til innbyggere og næringsliv ved å ta i bruk elektroniske tjenester. DDT-prosjektet skal også bidra til intern effektivisering, forenkle kommunikasjonen mellom forvaltningsnivåene og etablere nye kommunikasjonskanaler mellom innbyggere og politikere.

Mobilt utstyr i hjemmetjenesten

Mål: I løpet av 2009 skal løsningen tas i bruk i hele hjemmetjenesten

Resultat: Løsningen innebærer at ansatte har elektronisk tilgang til kommunens pasientsystem via en personlig digital assistent (PDA) når ansatte er ute hos bruker. Oppslag og registrering skjer der og da. Løsningen øker både kvaliteten på de data som legges inn i systemet, sikrer at systemet er oppdatert til enhver tid, i tillegg til at det gir tidsbesparelser. I Trondheim kommune var det ved utgangen av 2009 tatt i bruk i underkant av 200 PDA-er. Utrullingen fortsetter i 2010.

I 2009 er følgende prosjekt gjennomført under DDT:

- Innføring av Feide-løsning i alle skolene. Feideløsningen gir elever og lærere tilgang til ulike pedagogiske læringsressurser ved bruk av ett brukernavn og passord. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Uninett.
- Anskaffelse av et egnet krisestøtteverktøy som støtte til kriseledelsen i kommunene. Prosjektet har inngått en samarbeidsavtale med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap om å være pilot for utprøving av et nasjonalt system.

Informasjonssikkerhetsutvalg

I 2009 ble det gjennomført et prosjekt for å finne en optimal organisering av arbeidet med informasjonssikkerhet og sikre god forankring på toppnivå i organisasjonen. Arbeidet resulterte i at det er etablert et nytt informasjonssikkerhetsutvalg som består av utvalgte enhetsledere fra de interne tjenester.

Kvalitetswebprosjektet

Kvalitetswebprosjektet har i 2009 hatt spesiell fokus på to områder. Forenkling av brukergrensesnitt og innholdsdelene, det vil si sikre at rutiner og prosedyrer som skal ligge på kvalitetsweb'en er oppdatert og i henhold til lover og regler.

BRIS-prosjektet

BRIS-prosjektet innfører ny systemløsning for regnskap, økonomistyring, lønn og personal i Trondheim kommune. Løsningen heter EDB ressurs- og virksomhetsløsning (ERV). I 2009 ble første del av løsningen, regnskap og økonomistyring, tatt i bruk. Dette innebærer at infrastrukturen i løsningen er etablert for alle enheter, og at ny funksjonalitet vil tas i bruk etter at det er gjennomført tilstrekkelig opplæring.

Hovedaktivitetene for prosjektet i 2009 var testing og opplæring. Det ble gjennomført flere omganger med testing for å sikre god nok kvalitet i løsningen. Opplæring ble gjennomført høsten 2009. Om lag 700 personer har deltatt.

ERV

ERV er et drifts- og forvaltningsprosjekt der formålet er å etablere drifts- og forvaltningsrutiner ved innføring av EBD ressurs- og virksomhetsstyring. Prosjektet startet opp på slutten av 2009 og vil videreføres for fullt i 2010.

Kompetanse

Introduksjon av nytilsatte

Mål: **Gi den enkelte mulighet til å oppdage mangfoldet i kommunen og se sin egen rolle som del av helheten, gi den enkelte mulighet for å oppleve fellesskap og identitet på tvers av enhetstilknytning og å inspirere og motivere den nytilsatte**

Resultat: I 2009 er det gjennomført tre introduksjonsdager for nytilsatte i Trondheim kommune. I snitt har 25 medarbeidere deltatt per gang. Tema har vært kommunens mål, oppgaver, visjon og verdier, personalpolitiske og etiske retningslinjer, plikter og rettigheter som arbeidstaker.

Etikkprosjekt

Mål: **At ledere, ansatte, studenter og lærlinger skal øke sin evne til å identifisere etiske dilemma, reflektere og drøfte disse for å kvalitetssikre egen praksis**

Resultat: Trondheim kommunens etikkprosjekt "Det blåser jeg i" handler om å sette etisk refleksjon i system og etablere en kultur for dette i Helse og velferd. Som et ledd i å kvalitetssikre valgene og tjenestetilbudet, er det viktig å reflektere over begrunnelsen for beslutningen. Hvilke faglige og etiske verdier ligger bak og påvirker valgene våre?

Varsling

Mål: **Trondheim kommune skal legge til rette for at ansatte kan varsle om kritikkverdige forhold – jamfør Arbeidsmiljøloven § 3-6**

Resultat: Bystyret vedtok den 25. januar 2007 å opprette et varslingssekretariat i Trondheim kommune. Sekretariatet består av tre personer fra rådmannens fagstab, en økonom, en jurist og en sosionom. Sekretariatet mottar ikke alle varslingssaker i Trondheim kommune. Det er opp til den som varsler om ordinær tjenestevei skal benyttes, om tillitsvalgt eller verneombud kontaktes, eller om saken meldes til sekretariatet.

I 2009 ble det mottatt ti saker. Antall saker i sekretariatets første driftsår (fra 6. november 2007 til 31. desember 2008) var 25. I 2009 er tre saker registrert ved personlig oppmøte, en per telefon og seks via webløsningen.

Sakene er fordelt innenfor kategoriene (med frekvens i parentes): brudd på etiske retningslinjer (to), økonomiske misligheter (to), arbeidsmiljø (tre) og annet (tre). Det er varsler som kategoriserer varslingen i webløsningen.

Fem av varslene er gjort av anonyme varslere, mens fem har stått fram med navn. Alle de anonyme varslene er kommet inn via webløsningen. Seks av sakene er ferdig behandlet ved utgangen av året. Av de ferdigbehandlede sakene er én sak avsluttet fra sekretariatets side (har medført videre oppfølging på enhet eller medført andre konsekvenser), tre er henlagt (påstand fra varslere er da ikke verifisert) og to saker er avvist (saker som ikke faller inn under definisjonen varsling av kritikkverdige forhold).

Miljøstyring

Som den første større bykommunen i Norden ble Trondheim kommune miljøsertifisert etter ISO 14001 – standard for miljøledelse i 2006. Kommunen ble resertifisert våren 2009. I sin revisjonsrapport konkluderte Dovre Sertifisering AS med at Trondheim kommune har etablert et miljøstyringssystem som etterleves og vedlikeholdes på en god måte.

Miljøstyringssystemet i Trondheim kommune er knyttet opp til kommunens øvrige plan- og styringssystem. Kommunens miljøarbeid er forankret i kommuneplan, økonomiplan/ årsbudsjett og lederavtaler. Miljøaspektet er i dag en integrert del av den kommunale driften, og er den enkelte enhetsleders og medarbeiders ansvar.

Bål plass ved Skjermvegen barnehage (Foto: Grethe Britt Fredriksen)

Barnehager

Barnehager

Om lag 10 440 barn i alderen 0-5 år går i barnehage i Trondheim. Ved utgangen av året består barnehagesektoren av 74 private barnehager, 98 familiebarnehager og 56 kommunale enheter. De kommunale enhetene består hovedsakelig av to eller tre barnehager hver. 62 prosent av barna går i kommunal barnehage. Oppvekstkontoret administrerer opptaket til barnehagene. Sektoren reguleres av Lov om barnehager, Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
18,8 mill kr	47,8 %

Barnehageområdet finansieres i hovedsak av statstilskudd og foreldrebetaling. Kommunal netto budsjetttramme for området var i 2009 på 39,3 millioner kroner. Brutto var budsjettet på til sammen 826 millioner kroner, eksklusive statsfinansierte tilskudd til private barnehager. I sum fikk barnehageområdet et mindreforbruk på 18,8 millioner kroner. Dette utgjorde 2,3 prosent av brutto budsjett.

13,8 millioner kroner av mindreforbruket var knyttet til de kommunale barnehagene. Dette skyldes stram budsjettstyring i enhetene i et ekstraordinært år. De resterende 5,1 millioner kroner i avvik er knyttet til merinntekter fra staten i forhold til budsjett.

Mål og resultater

Mål: Videreutvikle kommunens rolle som barnehagemyndighet

Resultat: Kommunen fører tilsyn med barnehagene etter Lov om barnehager § 16. Formannskapet vedtok ordning for systemrettet tilsyn med trondheimsbarnehagene fra høsten 2008.

Oppvekstkontoret er delegert myndighet for tilsynet. Kontoret gjennomførte elektronisk tilsyn i alle barnehager i november 2008. Resultatene er oppsummert og kontrollert. På grunnlag av det elektroniske tilsynet, ble 15 barnehager plukket ut for stedlig tilsyn. Det er utarbeidet egne rapporter for hvert av de stedlige tilsynene og avvik er lukket.

Mål: Implementere kommunens kvalitetssystem i barnehageområdet

Resultat: I 2009 startet arbeidet med å kvalitetssikre tjenestetilbudet til barn og familier gjennom et web-basert kvalitetssystem for oppvekstområdet. For barnehage ble innsatsområder på overordnet nivå identifisert. Arbeidet med å utarbeide

prosedyrer og retningslinjer for valgte innsatsområder ble ikke gjennomført som planlagt. Arbeidet med å få på plass kvalitetssystemet for barnehageområdet intensiveres i 2010.

Mål: Barnehagen benytter effektevaluerte metoder i arbeidet

Resultat: I arbeidet med lederavtalen og melding om behov for spesialpedagogiske ressurser, beskriver barnehagene god kunnskap om effektevaluerte metoder. De redegjør for hvilke metoder som benyttes i arbeidet med barn med nedsatt funksjonsevne og tilrettelegging for enkeltbarn som det er knyttet bekymring til. Det reflekteres i mindre grad over hvordan det faktisk arbeides. Dette ønsker derfor rådmannen å ha fokus på i det videre arbeidet innenfor det spesialpedagogiske arbeidsfeltet.

Mål: Barns enkeltvedtak er individuelt utformet og godt begrunnet

Resultat: Malen for enkeltvedtak ble revidert for 2009. I malen presiseres det at både selve vedtaket og beskrivelsen av tilbudet som skal gis i barnehagen, skal ta utgangspunkt i det som er beskrevet i den sakkyndige vurderingen. Oppvekstkontoret erfarer at enkeltvedtakene er blitt tydeligere og bedre individuelt utformet.

Mål: Barns språk- og matematikkforståelse øker

Resultat: På grunn av reduserte rammer til kvalitetsutvikling, er ikke særskilt opplæring gjennomført i 2009. Arbeidet med språk og matematikk i barnehagene er likevel i utvikling. Barnehagene dokumenterer sin innsats ved å vise til metoder og kartleggingsverktøy som benyttes i arbeidet, gjennom årsplaner og tilrettelegging i det fysiske miljøet. Omfanget av kartlegging varierer fra barnehage til barnehage, der noen kartlegger alle, noen kartlegger bestemte aldersgrupper og noen kartlegger bare de barna de mener det er behov for mer kunnskap om. I den generelle språkutviklingen vektlegges samtaler, sang, rim og regler. Rådmannen vurderer at barnehagene har høy kompetanse om språk og barns språkutvikling.

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) ved Opplæringscenteret for matematikk i barnehagen, avsluttet i 2009 prosjektet "Matterom" i to kommunale barnehager, der førskolebarns læring og undring rundt matematiske problemstillinger har vært grunnlag for debatt og meningsbryting.

Mål: God overgang barnehage-skole

Resultat: Kommunale retningslinjer for overgang fra barnehage til skole er revidert og gjort kjent for alle skoler og barnehager. Samarbeidet varierer, men mange barnehager melder om en positiv utvikling gjennom bedre systemer for samarbeid med sine nærskoler. Den statlige veilederen "Fra eldst til yngst" har bidratt som en støtte i arbeidet med lokale rutiner og prosedyrer.

Mål: Videreutvikle organisasjonens kunnskap om barns læring

Resultat: I 2009 valgte rådmannen å sette fokus på det spesialpedagogiske arbeidet, og hvor de største utfordringene i samarbeidet mellom tjenestene ligger. Ut fra dette ble arbeid med å utarbeide felles håndbok for det spesialpedagogiske arbeidet igangsatt. Dette ferdigstilles i 2010.

Mål: Ansatte har kompetanse om risikofaktorer i sped- og småbarnsalder

Resultat: Prosjektet "Tidlig innsats – Kvellomodellen", med deltakelse fra tre kommunale barnehager, tre private barnehager og BFT i tre bydeler, ble igangsatt i 2009. Prosjektet har et særlig fokus på å skape større bevissthet og kunnskap om barn, samt å utvikle mer og bedre systematikk i arbeidet med barn som trenger særskilt oppfølging.

Mål: Ansatte kan gjennomføre vanskelige samtaler med foreldre

Resultat: Rådmannen og NTNU har samarbeidet om å tilby kurs for ansatte i barnehager, skoler og BFT omkring den "den vanskelige samtalen."

Mål: Ansatte i trondheimsbarnehagene deltar i kommunens kvalitetsutviklingsprogram

Resultat: På grunn av reduserte driftsrammer har kommunens kvalitetsprogram for trondheimsbarnehagene ikke blitt gjennomført i tråd med intensjonene. Tiltak som ikke ble igangsatt var kurs- og kompetansetiltak i språk og matematikk, opplæring i Marte Meo og foreldreveiledning (ICDP). Videre er satsing på innføring av kulturell barnehagesekk betydelig redusert. Rådmannen har prioritert å fullføre igangsatte prosjekter og etterutdanning i ledelse for pedagogiske ledere.

Følgende seks fagprosjekter ble startet høsten 2007 og avsluttet i 2009:

- Reggio Emilia nettverk: Utstillingen "Med nysgjerrig blick på verden".
- IKT-prosjektet: Gjennomføring av filmfestival der filmer, laget av barnehagebarn, ble presentert. Filmpriser ble delt ut.
- Likestilling og likeverd: Deltakere i prosjektet har skrevet fagbok som skal gis ut i Høgskolen Dronning Mauds Minnes publikasjonsserie sommeren 2010.
- De yngste barna: Prosjektet har utarbeidet egen folder med presentasjon av arbeidet i deltakerbarnehagene.
- Vurdering og dokumentasjon: Barnehagene har beskrevet eget arbeid i egne rapporter. Dokumentene sammenfattes før nytt program skal utarbeides.
- Barn og Rom: Prosjektet er gjennomført som planlagt og skal avsluttes våren 2010.
- Kosthold: Prosjektet har først og fremst dreid seg om matkurs for SFO.

Prosjektene har bidratt til å videreutvikle personalets kompetanse om barns utvikling, læring, mestring og medvirkning. De har også gitt personalet faglig kompetanse innen de enkelte fagområdene i rammeplanen. Tilbakemeldinger fra ledere og ansatte er entydige i forhold til at prosjektorganisert arbeid er en god måte og arbeide med kompetanseutvikling

I juni 2009 vedtok bystyret å styrke kvaliteten og stabiliteten i familiebarnehagesektoren i Trondheim. I samarbeid med Dronning Mauds Minne og utvalgte familiebarnehager har rådmannen ferdigstilt et kvalitetsprogram for perioden 2010 -2012.

Mål: Barnehagene arbeider med lederskapsutvikling

Resultat: Høsten 2008 startet rådmannen et treårig program i prosessorientert ledelse for om lag 400 pedagogiske ledere i de kommunale barnehagene. Hensikten

med programmet er å styrke den samlede lederkompetansen i barnehagene. Programmet går over fem dager og er bygd opp med tanke på å gi deltakerne større innsikt i forhold til egen rolle og utøvelse av ledelse i praksis. Ved utgangen av 2009 har om lag 200 pedagogiske ledere deltatt i opplæringen.

Mål: Alle som søker barnehageplass innen fristen for hovedopptaket 1. mars skal få tilbud om barnehageplass innen 1. august

Resultat: Innen fristen 1. februar kom det inn 982 søknader om overflytting til annen barnehage. Til hovedopptaket, med søknadsfrist 1. mars, ble det registrert 2.372 søknader. For de barna som var født etter 1. september 2008, ble fristen for å søke til hovedopptaket forlenget med én måned. Dette var begrunnet i usikkerhet om informasjonen, og førte til at det kom inn 27 flere søknader. Samlet søkermasse ble dermed 2.399, som var en økning på 306 fra året før. Alle søkerne fikk tilbud om plass.

Alle foreldrene benyttet elektronisk søknad. 99 prosent av alle søknadsbekreftelser og tilbudsbrev fra Oppvekstkontoret ble sendt via e-post til foreldre/foresatte.

Ved utgangen av 2009 var det 10.441 barn i barnehager og familiebarnehager i Trondheim. Av dette var det 114 barn som var født i 2009 (0-åringer). I løpet av 2009 var det i kommunale barnehager en økning på 247 barn, mens det i private barnehager var en økning på 224 barn. Det ble registrert en nedgang i de private familiebarnehagene på 60 barn. Samlet netto tilvekst i 2009 var dermed 412 barn. Tilveksten var størst blant barn over 3 år. Andelen barn med heldagsplass (over 3 timer per uke) har økt, og utgjør nå 97 prosent.

Ved utgangen av 2009 hadde 95 prosent av barn i alderen 1-5 år fast plass i barnehage eller familiebarnehage. Dette er økning på ett prosentpoeng fra 2008. De vel 400 nye barnehageplassene har dermed i hovedsak gått med til å dekke opp for veksten i antall bosatte barn i løpet av 2009.

Ved utgangen av 2009 ble det registrert rundt 500 barn som brukere av åpen barnehage.

Mål: Tilpasse driften av barnehagene til reduserte driftsrammer

Resultat: Driften er tilpasset reduserte budsjettrammer i 2009 i henhold til bystyrets budsjettvedtak. Dette gjelder reduksjon av kvalitetsutviklingsprogrammet med 2,5 millioner kroner, og reduksjon av driftsrammene til kommunale og private barnehager med til sammen 1,8 millioner kroner.

Investeringer

Rammen for kommunale investeringer til barnehageformål i 2009 var på 228,5 millioner kroner. Brannhaugen, Utleir og Festningen (Rosenborg park) ble ferdigstilt som nye permanente barnehagebygg. Det ble startet ny drift i midlertidige Utleir barnehage, som forløper for ny Moltmyra barnehage på Tonstad i 2010. Det midlertidige bygget på Festningen ble demontert og flyttet til gjenbruk på Moltmyra. Videre ble det opprettet ny drift på Hammersborg barnehage, gjennom videreføring av midlertidige godkjenninger av barnehagebygg på Hammersborg og i Victor Baumanns vei. Det ble også startet ny

midlertidig drift på Breidablikk gamle skole, som forløper for ny permanent barnehage i 2010. Rehabilitering av Valset barnehage ble ferdigstilt i 2009.

Horneberg ble ferdigstilt som ny privat barnehage. På Grilstad og i Bratsberg ble det opprettet midlertidig barnehager i privat regi, som forløper for permanente barnehager. Gjennomgang og ny fastsettelse av leke- og oppholdsarealet i private barnehager førte til en økning på cirka 60 barnehageplasser.

Nøkkeltall

Tabell Foreløpige Kostra-tall 2009 for barnehage.

Trondheim sammenlignet med et veid gjennomsnitt av ASSS-kommunene, eksklusive Trondheim og Oslo.

	Trondheim	Snitt ASSS
Andel barn 1-2 år med barnehageplass	87,8 %	77,1 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass	99,2 %	96,1 %
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	94,5 %	88,4 %
Brutto driftsutgifter per oppholdstime til basisvirksomhet i kommunale barnehager	34 kr	38 kr
Oppholdstimer per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager	13 916 t	12 950 t
Oppholdstimer per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager	13 748 t	13 361 t
Andel ansatte med førskolelærerutdanning, fagutdanning eller annen pedagogisk utdanning	46,9 %	38,9 %

Ved utgangen av 2009 hadde 88 prosent av 1-2 åringene og 99 prosent av 3-5 åringene i Trondheim plass i kommunale og private barnehager og familiebarnehager. Dette tilsvarer 94,5 prosent av barna i alderen 1-5 år, noe som gir den høyeste dekningsgraden i ASSS-kommunene. Snittet for ASSS-kommunene var 88 prosent.

Brutto driftsutgifter i kommunale barnehager lå i Trondheim på 34 kroner per oppholdstime, mot snitt ASSS på 38 kroner. Lave utgifter per oppholdstime har blant annet sammenheng med relativt lav bemanningstetthet. Dette kan måles i produserte oppholdstimer per årsverk. Kommunale barnehager i Trondheim produserte 13 916 timer per årsverk i 2009. Dette er nest høyest av ASSS-kommunene, som hadde et snitt på 12 950 timer. Private barnehager i Trondheim produserte færre oppholdstimer per årsverk enn kommunale barnehager, men likevel mer enn snitt ASSS for private barnehager.

Andelen ansatte med førskolelærerutdanning, fagutdanning eller annen pedagogisk utdanning var 47 prosent. Dette er blant de høyeste av ASSS-kommunene, som har et snitt på 39 prosent.

18 900 elever går i grunnskolen i Trondheim. (Foto: Carl Erik Eriksson)

Grunnskolen

Grunnskolen

Ved utgangen av 2009 var det 18 944 barn i de 53 kommunale grunnskolene i Trondheim, en nedgang på 158 elever fra 2008. 947 elever valgte private skoler, mot 920 i forrige skoleår. 1 034 elever fra 67 språkgrupper har opplæring i morsmål. 1 225 elever får særskilt norskopplæring. Tallet på elever i skolefritidsordningen (SFO) høsten 2009 var 5 760. Trondheim Kommunale Musikk- og kulturskole (TKMK) hadde 3 415 elever fordelt på 4 045 elevplasser. Trondheim kommune har i tillegg driftsansvar for institusjonsskolene Skolen St. Olav og Lianvatnet skole. Fra 2012 forventes det å være i overkant av 20 000 barn i grunnskolealder i Trondheim kommune, fordelt med 14 100 elever i bartrinnsalder og 6 200 i ungdomstrinnsalder.

Skolevirksomheten reguleres av Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
+10,4 mill kr	+1,0 %

Årsregnskapet 2009 for skoleområdet viser et mindreforbruk på 10,4 millioner kroner. Dette utgjør én prosent av netto budsjett.

Etter revidering av budsjett 2009, og plan for inndekning av underskudd i 2009 og 2010, har skolene gjort et omfattende arbeid knyttet til økonomistyring og justering av drift for å redusere driftsunderskuddet i Trondheim kommune. Mange enheter rapporterer om vesentlige innstramminger i driftskostnadene, og at de bevisst har utsatt planlagte utgifter og investeringer. Justeringen av drift har samlet sett medført redusert lærertetthet i 2009.

Ni skoler har mindreforbruk utover tre prosent av netto lønn, mens to har merforbruk utover tre prosent. Hovedtyngden av de øvrige skolene har et mindreforbruk innenfor tre prosent. De to skolene med merforbruk utover tre prosent følges spesielt opp i 2010.

Mål og resultater

Mål: Elevene får bedre grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og IKT

Resultat: Nasjonale utdanningsmyndigheter og sektoren for øvrig får gjennom nasjonale prøver, kartleggingsprøver, avsluttende eksamen, samt internasjonale undersøkelser viktig kunnskap om elevenes læringsutbytte. Undersøkelsene

beskriver mange positive sider ved grunnopplæringen i Norge, men samtidig dokumenteres det at kvaliteten på noen områder ikke er god nok.

Trondheim kommune benytter det brede tilfanget av data om trondheimselevens læringsutbytte for å konkludere i forhold til resultat kvalitet. Oppsummert kan man si at elevenes læringsutbytte ligger på eller over landsgjennomsnittet på alle områder, mens læringsutbyttet ligger omtrent midt i laget sammenlignet med ASSS-kommunene.

Ser man trondheimselevens eksamensresultater over tid, har man i matematikk uendrede resultater de siste årene. I engelsk har man resultater på samme nivå, og i norsk har man en liten nedgang. I norsk er nedgangen svakere enn trenden på landsbasis.

Mål: Tidlig og samordnet innsats til barn og unge med behov for ekstra hjelp

Resultat: Det er vanskelig å måle resultatene på dette området. Alle elever i trondheimsskolen med rett til spesialundervisning har individuell opplæringsplan. Mange har også individuell plan når det er behov for samordning av tjenester.

Det er en økning i antall barn med spesialundervisning på de første trinnene. Dette kan indikere at elevene får tidligere hjelp, men også at behovet er økende.

Rektorene melder om positive resultater av arbeidet med samordning på skolenivå, og at skolene får god bistand fra Barne- og familietjenesten på mange områder. Samtidig rapporterer skolene om økt behov for bistand fra BFT i saker som gjelder omfattende atferdsvansker og psykiske vansker. Mange skoler opplever at de blir stående alene med disse utfordringene og at hjelpeapparatet ikke møter behovet. Det meldes også om uklare ansvarsforhold i enkelte saker knyttet til elever med store helseproblemer.

Mål: Flere elever får bedre rådgiving om videregående skole og arbeidsliv

Resultat: Elevundersøkelsen viser små endringer for trondheimselevne på 10. trinn når det gjelder tilfredshet med rådgivingen som gis. Skolene har rådgivere med høy kompetanse, og rådmannen driver et rådgivernettsverk som fokuserer på kompetanseheving og erfaringsutveksling.

Det er viktig å starte arbeidet med å bli kjent i lokalt arbeidsliv allerede på barnetrinnet. Mange skoler arbeider systematisk, men forbedringspotensialet er fortsatt stort. Rådmannen har videreført samarbeidsavtalen med Ungt Entreprenørskap for å styrke dette feltet.

Mål: Redusert elevfravær

Resultat: Det er gjennomført et omfattende arbeid med å få oversikt over fraværet på alle skolene. Oversikten viser stor variasjon mellom skolene, både når det gjelder sykefravær, permisjoner og ugyldig fravær.

Det er avdekket noe ugyldig fravær ved enkelte ungdomsskoler, mens problemet ser ut til å være mindre ved barneskolene. Skolene melder at de har fokus på problemet og arbeider med ulike tiltak.

Flere skoler har et relativt høyt sykefravær blant elevene, og det kan se ut som om tersklene for å være syk varierer. Det å ta en diskusjon med elever og foresatte omkring nærværsfaktorer kan derfor være nyttig for å redusere det unødvendige sykefraværet.

Reglene for føring av fravær på avgangsvitnemål er endret i 2009. Det er derfor en utfordring å kommunisere til elever og foresatte hvilke konsekvenser stort fravær kan ha for videre skolegang og arbeidsliv. Dette gjelder alle typer fravær, også fravær knyttet til permisjoner, for eksempel i forhold til feriereiser.

Mål: Elever har medansvar og mulighet for medvirkning i det daglige læringsarbeidet

Resultat: Elevundersøkelsen viser svak forverring på dette området. Elevene opplever i relativt liten grad å ha medansvar og mulighet for medvirkning på eget læringsarbeid. Det er derfor fortsatt et stort forbedringspotensial på dette området. Den nye forskriften i Opplæringsloven om elevvurdering stiller store krav til skolen og lærerne om elevenes medvirkning i eget læringsarbeid. Dette er en del av skoleringsrådmannen gjennomfører i prosjektet "Lære å lære", hvor vurdering for læring står i fokus.

Mål: Alle elever deltar i elevrådsarbeid på trinn- og/eller skolenivå

Resultat: Elevundersøkelsen viser små forandringer på dette området. Mange elevråd gjør et godt arbeid og får gode tilbakemeldinger. Flere elever melder at skolene i større grad hører på elevrådene.

Det er utarbeidet en lokal plan for elevrådsarbeid som har fokus på arbeidet klasse/trinn nivå og utvikling av elevenes demokratiopplæring. Det er en utfordring å involvere alle elevene i dette arbeidet, ikke bare de som velges som elevrådsrepresentanter.

Mål: Reduksjon i forekomsten av mobbing, vold, diskriminering og rasisme

Resultat: Omfanget av mobbing har gått ned sammenlignet med fjoråret. Særlig gledelig er det at elevene rapporterer mindre voksenmobbing og diskriminering/ urettferdig behandling utført av voksne. Rådmannen tror dette har sammenheng med et systematisk arbeid og forventer at disse tallene vil bedre seg ytterligere i neste års elevundersøkelse.

Mer enn 20 skoler bruker metoder for å bedre elevenes læringsmiljø som de har lært gjennom deltakelse i programsatsingene "Respekt" (utviklet av Nasjonalt senter for Adferdsforskning) og "Læringsmiljø og pedagogisk analyse" (utviklet av Trøndelag – og Lillegården kompetansesentre). Begge programmene kan vise til positive resultater.

Mange skoler har hatt stort fokus på dette de siste årene. Prosjektet "Vi bryr oss" har også i 2009 arrangert "Lerkendalkonferansen", en årlig samling med fokus på mobbing og tiltak for å bedre elevenes psykososiale læringsmiljø. Konferansen har hatt stor oppslutning, både fra elever, lærere og fagmiljø ved utdanningsinstitusjonene i byen.

Mål: SFO bidrar til gode hverdager for barn og familier

Resultat: De fleste skolene med barnetrinn rapporterer om høy tilfredshet når det gjelder SFO-tilbudet, noe som stemmer med tidligere brukerundersøkelser. Et forhold som trekkes fram er at SFO i Trondheim gjennomgående har mange høyt utdannede tilsatte og er preget av mange utviklingsorienterte, kompetente og engasjerte medarbeidere. Prosjektet "På barns vilkår" trekkes fram som viktig for utviklingen av kvalitet på SFO tilbudene.

Enkelte SFO strever med høyt sykefravær hos sine ansatte og arbeider systematisk for å redusere fraværet.

Mål: Videreutvikle kvalitetssystemet

Resultat: Skolene melder at en del av kvalitetssystemet er på plass, men det gjenstår fortsatt noe før alt er på plass. Dette må være et prioritert innsatsområde i årene framover, både når det gjelder utvikling og implementeringen av systemet.

Mål: Videreutvikle skoleeierrollen

Resultat: Det har vært sterkt fokus på å utvikle skoleeierrollen i 2009. Rådmannen har jobbet fram systemer som gir økt kunnskap og innsikt om tilstanden på den enkelte skole. Skolene viser gjennom ledersamtaler og ulike samlinger økende innsikt i egne resultater og bevissthet om oppfølging og prioritering av innsats.

Gjennom Program for kvalitetsutvikling har rådmannen videreutviklet prosjektsatsinger og skolering i tråd med skolenes behov for oppfølging og støtte.

Mål: Elever og ansatte møter et fysisk og psykososialt arbeidsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring

Resultat: Elevundersøkelsen viser stor variasjon i tilfredshet på dette området. Skillelinjene i forhold til det fysiske læringsmiljøet går i hovedsak mellom gamle og nye/nyrenovertede skoler. De siste årenes renovering og nybygging, gjør at stadig flere elever og ansatte opplever gode og hensiktsmessige skolebygg som fungerer i tråd med lovverket. Det vil fortsatt være behov for renovering og nybygging for å avhjelpe de skolene som har de største utfordringene. Skolenes erfaringer når det gjelder Trondheim Eiendoms oppfølging av meldte avvik varierer.

Det psykososiale miljøet er stort sett bra. Gjennom Elevundersøkelsen rapporterer elevene om nedgang i mobbingen, høy trivsel og at motivasjonen er god. Rutiner for oppfølging av § 9A er på plass, men fortsatt er det en utfordring å sørge for at rutinene er godt nok kjent og følges av de ansatte. Skolebruksutvalg skal være på plass ved alle skolene.

Mål: Tilpasse driften av skolene til redusert driftsramme

Resultat: Hovedtyngden av skoler hadde i 2009 et mindreforbruk. Dette er i tråd med rådmannens ønske om å redusere driftsunderskuddet. De skolene som i 2009 hadde et overforbruk, følges særskilt opp i forhold til økonomistyring.

Mål: Utvikle tettere samarbeid mellom TKMK, barnehage og grunnskole og andre kommunale enheter

Resultat: I 2009 ble det vedtatt en ny plan og samtidig navneendring til Trondheim kommunale kulturskole (TKK). Kulturskolen skal i større grad enn tidligere bidra til å utjevne sosiale forskjeller, noe som får konsekvenser for det faglige tilbudet og organiseringen av dette. Samtidig er skolepengesatsene økt. TKK og skolene samarbeider godt om arbeidet med Den kulturelle skolesekken, og åtte skoler deltar sammen med Kulturskolerådet i KOM!-prosjektet (Kreativt oppvekstmiljø). Dette prosjektet avsluttes i 2010.

Tallet på elever som får undervisning i en utvidet skoledag er ikke økt. En del skoler rapporterer at TKK ikke har undervisning på deres skoler, fordi bygget ikke er tilpasset dette. Kulturskolen, biblioteket og Kulturenheten har etablert et nettverk på ledernivå.

Investeringer

Det har vært en omfattende byggeaktivitet også i 2009. I tillegg til de ordinære byggeprosjektene, ble året preget av regjeringens tiltakspakke. Tiltakspakken skulle bidra til å opprettholde aktiviteten i byggebransjen, og medførte planlegging og igangsetting av flere nye tiltak på kort varsel.

Rosenborg ungdomsskole, med en kapasitet på 450 elever, ble ferdigstilt i november, og innflytting gjennomført i januar 2010. Ranheim skole, en barneskole med kapasitet for 630 elever, ble igangsatt og vil ferdigstilles i 2010.

Munkvollhallen, den nye idrettshallen på Byåsen skole, ble ferdigstilt i april. Dermed er de omfattende byggearbeidene ved skolen avsluttet. Skolen fremstår nå som et av de mest komplette skoleanlegg i landet med skolebygg, kulturbygg med svømmehall, idrettshall, lokaler for Kulturskolen og et eget skolemuseum i tillegg til et flott uteområde.

I 2009 startet en omfattende rehabilitering av Flatåsen skole, nedre bygg. Rehabiliteringen er delvis finansiert med egne midler og delvis med midler fra tiltakspakken. Elevene har i anleggsperioden tilhold i det midlertidige skoleanlegget på Sverresborg inntil ferdigstilling sommeren 2010.

På Dalgård skole oppsto det en akutt situasjon da det ble oppdaget forverring av setningskader i noen av byggene. Det var usikkerhet knyttet til om det var forsvarlig å ha elever i byggene, og på meget kort tid (sommeren 2009) ble det etablert et midlertidig skoleanlegg i den gamle militærleiren på "Lille Gråkallen" for elevene på 5. – 7. trinn. Disse har busstransport til og fra Dalgård skole.

Tiltaksmidlene gjorde det mulig å starte ombyggingen av lærerkontor på Kattem skole og utvidelse av elevgarderobene på Hårstad skole. På Stavset skole ble det rom for et tilbygg som rommer areal for ett klassetrinn, samt tilpassede rom for elever med funksjonshemninger. Med midler fra tiltakspakken har man også gjennomført oppgraderinger av uteområdene på Bispehaugen skole, Ila skole, Lade skole og Kattem skole.

Blant ordinære byggeprosjekter kan videre nevnes at lærerne på Stabbursmoen kunne ta i bruk nye lærerkontor før ferien, mens det på Brundalen skole ble igangsatt bygging av ny musikkavdeling.

Investeringsmidlene for IKT var redusert i 2009, men man fikk likevel ferdigstilt tildelingen av bærbar pc til lærerne i kommunen. Alle lærere med mer enn 50 prosent stilling disponerer nå slik pc. I tillegg ble det foretatt omfattende utskifting av eldre pc-er i Elevnett.

Nøkkeltall:

Foreløpige Kostra-tall 2009 for grunnskole, og musikk- og kulturskolen. Trondheim kommune sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene.

	Trondheim	ASSS
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning, per elev	63 216,1	64 582,5
Elever per årsverk	12,5	12,1
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	5,4	6,2
Timer spesialundervisning i prosent av antall læretimer totalt	12,6	14,7
Antall elever per datamaskin	4,3	3,1
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO, prosent	72,5	65,0
Netto driftsutgifter til musikk- og kulturskole per innbygger 6-15 år	1952,6	1532,2
Andel innbyggere 6-20 år med plass i musikk- og kulturskolen	11,1	8,4

Dalgård fotballbane (Foto: Carl Erik Eriksson)

Kultur, idrett, friluftsliv og kirker

Kultur, idrett, friluftsliv og kirker

Tjenesteområdet består av Trondheim folkebibliotek og Kulturenheten. Det ytes tilskudd til Kirkelig fellesråd, tros- og livssynssamfunn og kultur- og idrettsformål.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
+ 1,2	0,05%

Tjenesteområdet hadde et netto driftsbudsjett på 269,6 millioner kroner. Regnskapet viser et samlet mindreforbruk på 1,2 millioner kroner.

Kirkelig fellesråd

Fellesrådets regnskap viser et underskudd på kr 1,3 millioner kroner for 2009.

Pirbadet

2009 ble et godt år for Pirbadet - både besøkstilgangen, så vel som årsresultatet, ble tidenes beste. Regnskapet for Stiftelsen Trondheim Pirbad viser et overskudd på 5,6 millioner kroner etter finans og avskrivninger. Hele 356 157 personer besøkte badeanleggets bassenger i 2009, noe som er 4,9 prosent bedre enn i 2008. Pirbadet har befestet sin posisjon som landets mest besøkte badeanlegg for åttende år på rad.

Mål og resultater

Mål: Styrke kultur- og aktivitetstilbudet for barn og unge

Resultat: Fritidsklubbene hadde besøk av 29 500 ungdommer i 2009, og det ble servert 12 500 måltider med varm og sunn mat på klubbene. Deltakelsen på rusfrie helgearrangement gikk opp fra 9 000 i 2008 til 10 700 i 2009. 2 650 barn og unge deltok på forskjellige ferietiltak. På ISAK var det 130 000 besøkende i 2009, det ble arrangert 72 åpne arrangement innen alle kultursjangre, 173 band/artisten opptrådte, og det ble arrangert over 20 ulike kurs i alt fra reklamefilm til scenelyd. I 2009 ble også tre bandbinger kjøpt inn som øvingsrom for unge musikere, og plassert ut på henholdsvis Kolstad, Risvollan og Flatåsen.

Programtilbudet i Den kulturelle skolesekken har sørget for at alle elever i Trondheimsskolen har mottatt minimum tre profesjonelle kulturopplevelser i løpet av siste år. Rikskonsertenes skolekonsertordning representerer to av disse. I tillegg kommer workshops og andre aktiviteter som skolene selv har tatt initiativ til, finansiert av søkbare skolesekkmidler.

Mål: Styrke befolkningens kulturelle kompetanse

Resultat: 230 frivillige lag og organisasjoner mottok støtte til gjennomføring av ulike kulturtiltak.

Som et ledd i samarbeidet "Byer i Midt-Norge" ble det igangsatt et prosjekt med tittel "Fra pilot til skvadron". Prosjektet, som er støttet fra statlig og fylkeskommunalt hold, skal gjøre vilkårene for frivillig sektor i de ni byene mer forutsigbare. Prosjektet ledes fra Trondheim.

Mål: Økt idrettsaktivitet for barn og unge og uorganisert idrett

Resultat: Munkvoll flerbrukshall ble ferdigstilt. Hallen vil gi 2 000 timer mer til disposisjon for byens idrettslag. En ny utendørs basketbane på Leuthenhaven ble ferdigstilt. Anlegget er tilrettelagt både for organisert og uorganisert idrett. Ny ishall på Leangen ble tatt i bruk. Ishallen vil gi 2 000 timer mer til byens idrettslag.

Det ble tildelt 1,5 millioner kroner som kommunalt tilskudd til idrettslagenes egne prosjekter. Kommunen har nå ingen ventetid til å motta kommunalt tilskudd i forbindelse med spillemidlersøknader.

Mål: Utvikle arenaer for kunst- og kultur som del av byutviklingen

Resultat: Vi har deltatt i planfasen for Brøset og Nyhavna for å ivareta planleggingen av kunst- og kulturarenaene i disse områdene. Forprosjektet for Saupstad/Kolstad området med oppgardering av uterom med kunstnerisk utsmykking er startet opp.

10,2 millioner kroner ble bevilget til kommunens utsmykkingsordning. Totalt var 40 utsmykningsprosjekter under utarbeidelse i løpet av året, fordelt mellom sju uteromprosjekter, 19 barnehager, ti skoler og fire sykehjem.

De profesjonelle danserne flyttet inn i tilrettelagte lokaler på Svartlamoen kultur- og næringsstiftelse i januar 2009.

I samarbeid med NTNU, HiST, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Innovasjon Norge er arbeidet med en kulturnæringsinkubator (IdeCultCity) godt i gang. Et faglig grunnlag er utarbeidet, forslag til driftsmodeller er laget og det prøves nå ut en pilot.

Mål: Oppfølging av strategisk museumsplan

Resultat: Det nye konsoliderte museet, MiST (Museene i Sør-Trøndelag), ble etablert fra 1. januar 2009. Museet består av Sverresborg Trøndelag Folkemuseum, Ringve Museum med Rockheim og Trondheim Kunstmuseum. Direktør ble ansatt i begynnelsen av året. I løpet av 2009 ble det avklart at Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum og Rørosmuseet vil gå inn i det konsoliderte museet. Åpningen av Rockheim ble utsatt til 2010.

Norsk Døvemuseum ble åpnet 28. mars 2009. Sjøfartsmuseet var under ombygging i 2009 og skal reåpnes i 2010. Stilling for formidler ble opprettet ved Jødisk Museum etter sommeren 2009. Det treårige abm-prosjektet Kultimathule ble ikke avsluttet i 2009, men forlenget ut januar 2010. Forprosjekt om etablering av Kunsthall i Trondheim er et delprosjekt i Kultimathule.

Det nasjonale kulturminneåret ble åpnet i verkstedhallen på Marienborg i Trondheim 3. februar. Tema for året var ”Hverdagens kulturminner”. En folder over kulturminneløype Kalvskinnet ble utgitt i samarbeid med Byantikvaren, og det ble arrangert åpen dag for publikum på Kalvskinnet.

Mål: Bedre vilkårene for produksjon og formidling av kunst og kultur

Resultat: Rådmannen la fram sitt forslag til handlingsprogram for kunst 2010-2013 i oktober 2009. Kulturfondet er et viktig virkemiddel til å realisere prosjekter innen kultur og idrett.

Det ble i 2009 fordelt tre millioner kroner på 18 prosjekter. Seks av prosjektene videreføres i 2010 innenfor en økonomisk tilskuddsramme fra neste års kulturfond på 1,6 millioner kroner.

Disponering av Kulturfond 2009

Kirkelig fellesråd: Steinmeyerorgelet	350 000
NTNU: Kunnskapsbyen 250 år	300 000
Dialogkonferansen 2009: En verden i dialog	150 000
Filmcommision Jämtland/Trøndelag	100 000
ArthotelNorway	100 000
Trondheim Voices	100 000
Kunstfestivalen: Meta.Morf 2010	500 000
Utstilling - Manufacturing Today	200 000
Utstilling: "Votivgaver - ofringer i en kriserite"	50 000
Nidaros Bluesfestival: TrondheimSolistene og The Grand Mothers	50 000
Olavshallen: 20-årsjubileum	100 000
Luftforsvarets musikkorps: Kulturhistorisk konsertprosjekt	50 000
Operaen "Elden og dansen"	100 000
WC langrenn - mars	200 000
WC skiskyting - mars	200 000
VM i orientering 2010	250 000
NM senior vektløfting 2010	50 000
Prosjektrapport EM i fotball 2016	150 000
Totalt	3 000 000

Mål: Befeste Trondheim sin posisjon som internasjonal møteplass

Resultat: I festivalbyen Trondheim ble det i 2009 arrangert 31 større og mindre festivaler.

Det økonomiske resultatet for stiftelsen Olavsfestdagene etter festivalen i 2009, var et overskudd på 1 663 000 millioner kroner. Antall solgte billetter var 34 000.

Pstereo-festivalen ble arrangert på Marinen. Pstereo vant i 2009 prisene for beste plakat og beste festivaleffekter fra Norske Rockefestivaler. Pstereo har vunnet fem av ni mulige priser hos Norsk Rockforbund siden starten i 2007. Pstereo ble også nominert til Rober Millar NY prisen for festivalens markedsføring i 2009.

Det ble avholdt World cup i langrenn og i skiskyting i Granåsen i mars 2009, sistnevnte ble en stor publikumssuksess med over 10 000 tilskuere.

Det ble utarbeidet og sendt en søknad fra Trondheim som kandidat for EM i fotball 2016. Norges fotballforbund valgte Trondheim som en av de fire vertsbyene, som sammen med fem svenske byer skulle inngå et samarbeid om arrangementet. Imidlertid sa både den norske og svenske regjeringen nei til å støtte arrangementet. Følgelig ble søknaden skrinlagt.

Mål: Tilrettelegge kultur for eldre

Resultat: Den Kulturelle Spaserstokken (DKSS) gjennomførte i 2009 185 arrangement, i tillegg til faste aktiviteter. I alt var det 13 800 publikummere på arrangementene, en økning på 1 000 fra 2008. I tillegg var det 2 100 deltakere på faste aktiviteter.

Mål: Sikre kvalitet på tilretteleggelse av kultur og fritidsaktiviteter for funksjonshemmede

Resultat: Det ble etablert en ny ledsagerordning i samarbeid med Lade nærmiljøsentral. Ordningen ble godt mottatt, og det er nå 30 registrerte ledsagere. Arbeidet med å få flere brukere over på gruppeaktiviteter har fortsatt, og dette har gitt både faglige og økonomiske positive resultater.

Arbeidet med å få flere voksne over fra støttekontakt til gruppeaktiviteter fortsetter. I 2009 var det 720 støttekontakter og 430 personer i ulike aktiviteter, mot henholdsvis 750 støttekontakter og 365 i aktivitet i 2009.

Mål: Utvikle biblioteket som kulturell møteplass og kunnskapsarena

Resultat: Avdelingen for barn og unge på hovedbiblioteket er ominnredet og blitt etablert med en ny avdeling for dataspill. Dette har ført til at helt nye grupper har inntatt biblioteket, og spillavdelingen har blitt en arena med stor aldersspredning.

Saupstad bydelsbibliotek har flyttet inn i helt nye lokaler og har blitt en arena som i mye større grad benyttes av de som bor i området, ikke bare til lån av ulike media, men til et samlingssted.

Barneuniversitetet er etablert i samarbeid med NTNU og blitt en suksess.

Biblioteket har deltatt i et nasjonalt prosjekt om å gi digital kompetanse på begynnerstadiet.

Litterær lunsj har kommet inn i faste former, ved at det arrangeres litterære lunsjer én torsdag i måneden.

Mål: Oppfylle vedtatte mål for kommunens kirkepolitikk

Resultat: Kommunens tilskudd til drift av Den norske kirke økte med 1,1 millioner kroner og tilskuddet til drift av byens kirkegårder økte også med 1,4 millioner kroner. Kirkelig fellesråd fikk 59 millioner kroner til rehabilitering av byens kirker og kirkegårder.

I samarbeid med Sør- og Nord-Trøndelag fylkeskommuner og Nidaros biskop ble det utgitt et hefte: "Trondheim – et kirkelig senter", som listet opp alle viktige faktorer for Trondheim som et kirkelig senter. Det har i 2009 vært arbeidet aktivt

med prosessen med å få preses til Trondheim. Trondheim kommune har deltatt i en arbeidsgruppe i regi av fylkesrådmannen som anbefalte at det søkes om status som Europeisk kulturvei. Dette vil være et positiv bidrag til arbeidet for ivaretagelse og utvikling av pilegrimsledene til Trondheim/Nidaros i Skandinavia.

Stipender og priser

Ramallahstipendet på 50 000 kroner gikk til billedkunstneren Anne Helga Henning. Kommunens kunstnerstipend på 150 000 kroner gikk til filmskaperen (fagområdene regi og manus) Bård Ivar Engelsås.

Kulturprisen gikk til Jo Strømgren på det profesjonelle området og Venche Aarethun på fritidskulturområdet. Hver prisvinner fikk 25 000 kroner og tradisjonen tro; bronsestatuetten ”Go’dagen” laget av billedkunstneren Tone Thiis Schjetne.

Idrettsstipendiet på 50 000 kroner ble tildelt Stine Kufaas, friidrett, Markus Nilsen, alpint, Rita Moseng Siversvik, taekwondo og Elias Bertheussen, golf.

Byomvisning for deltakere i Kvalifiseringsprogrammet (Foto: Carl Erik Eriksson)

Flyktninger og innvandrere

Bosetting og integrering av flyktninger

I 2009 ble det bosatt 223 flyktninger i Trondheim. Disse er fordelt slik:

Land	Antall
Eritrea	46
Afghanistan	43
Bhutan	43
Myanmar	16
Statsløs	14
Etiopia	13
Irak	10
Nepal	10
Iran	9
Kongo	6
Sri Lanka	4
Sudan	3
Somalia	3
Guinea	2
Tchad	1
Sum	223

Mål: 50 prosent av alle nybosatte flyktninger skal kvalifiseres til arbeid og/eller utdanning innen 2 år etter bosetting

Resultat: Egne målinger viser at 48 prosent av de som avsluttet toårig program ble kvalifisert til arbeid eller utdanning etter 2 år.

Rapporteringsmetoden som IMDI ønsker å bruke ble endret i 2009. Denne gir lavere måloppnåelse(under 40 prosent)

Mål: Levere tolk og oversettelser med god kvalitet

Resultat: I 2009 ble det utført 11054 tolkeoppdrag på 43 språk mot 9203 oppdrag på 48 språk i 2008. De største språkene er persisk, arabisk, somali og russisk. En stor utfordring for Tolketjenesten er å skaffe nok tolk på de mest etterspurte språkene samt å få tak i kvalifiserte tolker på de nye språkgruppene for Trondheim.

Alle barn har rett til trygg oppvekst. (Foto: Carl Erik Eriksson)

Barne- og familietjenesten

Barne- og familietjenesten

Barne- og familietjenesten består av forvaltningskontor og tiltaksenheter i de fire bydelene og tre byomfattende enheter. Barne- og familietjenestene reguleres av Lov om kommunehelsetjenester, Lov om sosiale tjenester, opplæringsloven og Lov om barneverntjenester. Virksomheten omfatter helsestasjon, skolehelsetjeneste, habiliteringstjenester, svangerskapsomsorg, psykisk helsearbeid, pedagogisk-psykologisk tjeneste, avlastning, sosiale tjenester, oppsøkende arbeid og barneverntjenester.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
1,6 mill kr	0,3 %

Årsregnskapet 2009 for Barne- og familietjenesten viser et mindreforbruk på 1,6 millioner kroner. Dette utgjør 0,3 prosent av et netto budsjett på 464 millioner kroner. Enheter med merforbruk kompenseres av enheter med mindreforbruk. Med bakgrunn i de økonomiske tilpasninger som ble gjennomført i løpet av året, vurderes det samlede økonomiske resultatet som meget godt.

Mål og resultater

Mål: Helseundersøkelsen/ungdomsundersøkelsen gjennomføres i 2009. Det utvikles et nytt undervisningsopplegg om ungdom og seksualitet. Alkoholforbruket, røyking og snus blant ungdom reduseres

Resultat: Helseundersøkelsen ble gjennomført med en relativt lav svarprosent ved enkelte skoler. Analyser og oppfølging av resultater gjennomføres i 2010. Arbeidet med nytt undervisningsopplegg i skolen om ungdom og seksualitet er godt i gang, og avsluttes sommeren 2010. Det gjennomføres i samarbeid med Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring (LLH). Når det gjelder alkohol, røyking og snus er det nedsatt en byomfattende gruppe der helsesøstrene deltar fra kommunen. Intern gjennomgang var planlagt i høst, men måtte utsettes på grunn av influensavaksineringsen. Dette arbeidet følges opp i 2010. Brundalen videregående skole har i samarbeid med helsesøster utviklet program for forebyggende og helsefremmende metoder som nå skal gjennomføres årlig.

Mål: Svangerskapsomsorgen fremstår som enhetlig og trygg for brukerne av tjenesten. De gravide kan velge om de vil gå til jordmor eller lege eller i en kombinasjon hos begge faggruppene

Resultat: Det er etablert et godt internt samarbeid med jordmødre og de andre faggruppene i småbarnsteam på tiltaksenhetene i bydelene. Organisering av forsterket helsestasjon, med psykolog, Marte Meo-terapeut og barnevernsfaglig

ressurs har fungert svært tilfredsstillende. Psykolog gjennomførte samtaler med noen gravide i tett samarbeid med jordmødre, og det blir også gitt oppfølging etter fødselen. Sertifisering av ammekyndig helsestasjon er gjennomført etter planen, og to helsesøstre tar videreutdanning i emnet. Samarbeidet med St. Olavs Hospital har fungert tilfredsstillende, og det har vært gjennomført hospitering på barselavdelingen av alle helsesøstrene. Det er ikke ventelister til jordmortjenesten i kommunen.

Mål: Foreldre og barn får kvalifisert bistand ved kommunikasjons- og samspillsvansker

Resultat: Foreldreveiledningsprogram er gjennomført med to kurs i 2009. Det er planlagt og igangsatt opplæring i ulike samspillmetoder, så som Marte Meo terapeututdanning, PMTO terapiutdanning og forebyggende familieintervensjon. Flere ansatte deltar i modellkommuneforsøket myntet på barn av foreldre som er psykisk syke eller har rusproblemer. Det samarbeides med offentlig sørviskontor, barne- og ungdomspsykiatrien BUP og med barnehagene, i de tilfellene der samspillsvansker mellom foreldre og barn avdekkes.

Mål: Skolehelsetjenesten gir tilbud til barn og unge med psykiske vansker. Utviklingsvansker hos barn avdekkes tidlig, og riktige tiltak iverksettes

Resultat: Det er gitt gruppetilbud til barn av psykisk syke og lagt fokus på psykisk helse i møte med barn og unge. Tverrfaglig lavterskeltilbud er etablert, og psykolog er ute på skolene i tett samarbeid med helsesøster. Tverrfaglig ungdomsteam har vært ute annenhver uke ved ungdomsskolene, der det er gitt tilbud til elever og foreldre.

Det har vært en tydelig dreining i 2009 mot avdekking av utviklingsvansker i aldersgruppen 0-3 år, der fagteam fungerer godt både i barnehage og skole. Samhandlingsprosjekt mellom helsestasjon og barnehage om 2- og 4-årsundersøkelser er startet opp, og er et viktig element i dette.

Mål: Barn i familier med dårlig økonomi sikres en god utvikling gjennom deltagelse i aktiviteter med jevnaldrende

Resultat: Det er etablert et fast samarbeid med kulturenheten om denne gruppen barn ute i bydelene. Innsatsen følges også jevnlig opp i ledermøtene innenfor offentlig sørviskontor på bydel og gjennom deltagelse i fattigdomsprosjektet der mange familier har fått et tilbud.

Samarbeidet mellom NAV, helse – og velferd og barne- og familietjenesten er godt integrert rundt denne målgruppen, og har bidratt til å sikre tilbudet til barn i familier med dårlig økonomi i løpet av året.

Mål: Foreldre med svak omsorgsevne får tilstrekkelig hjelp til å ivareta barnas utvikling

Resultat: De viktigste tiltakene som er brukt her er omsorgsarbeider og familiekonsulent. Kompetansen i forhold til utredning og støtte til disse foreldrene er styrket mye i 2009. Samtidig har tjenesten blitt sikrere i vurderingen når omsorgsevnen, tross støtte, ikke er god nok. Kompetansen er spesielt styrket på å vurdere krise og akutsituasjoner, og hvordan en jobber når det er krise i familien. Fagteamarbeidet på alle skoler har ført til at en får flere henvendelser når det gjelder mistanke om omsorgsvikt, og kan iverksette tiltak på et tidligere tidspunkt. Tjenesten har imidlertid store utfordringer på grunn av meget høyt

arbeidspress og derav også følgende langtids sykefravær. Selv med bruk av vikarer får en redusert arbeidskapasitet og dårligere kontinuitet i arbeidet med en del av familiene.

Mål: Alle barn og unge som er plassert utenfor hjemmet har fått utarbeidet tiltaksplan og omsorgsplan. Alle barn i fosterhjem har tilsynsfører

Resultat: I henhold til barnevernloven skal det utarbeides individuelle tiltaksplaner når det fattes vedtak om hjelpetiltak, og tilsvarende omsorgsplaner for barn som er under omsorg. Oppfyllelsen av dette lovkravet var i 2009 på i overkant av 90 prosent når det gjelder tiltaksplaner og i overkant av 89 prosent når det gjelder omsorgsplaner. Andelen fosterbarn som hadde oppnevnt tilsynsfører innen fristen lå på 87 prosent, mens 70 prosent av disse fikk riktig antall tilsyn i henhold til lovkrav. 98 prosent av barna fikk riktig antall besøk fra barnevernet ved omsorgsenheten i 2009. Resultatoppnåelsen er vesentlig forbedret fra 2008, men målet er fortsatt ikke nådd.

Mål: Alle i aldersgruppen 16 – 24 år skal være i skole eller arbeid/ arbeidsrelatert aktivitet

Resultat: Resultatoppnåelsen vurderes som middels i 2009. Barne- og familietjenesten har deltatt i ukentlige møter med NAV, helse- og velferd og rådgivere fra videregående skole (oppfølgingstjenesten) for å sikre at ungdommene, spesielt i alderen 16 til 18 år, er i skole eller arbeidsrelatert aktivitet. Tjenesten har også bidratt med miljøarbeidere knyttet til enkeltungdommer i dette samarbeidet, og deltar i det kriminalitetsforebyggende arbeidet (SLT) på bydel for å kunne ha oversikt over ungdomsgruppa.

Det er etablert aksjonsteam med deltakelse fra tiltaksenhetene for å kunne ivareta ungdommer med atferdsproblemer – eksempelvis med kriminalitet. Det samarbeides her med frivillige som Omsorgsstasjonen ved Kirkens bymisjon, og gjennom kvalifiseringsprosjektet under kontaktsenteret 22B. Ungdomsinstitusjonen Gartnerhaugen har også i 2009 gjort et solid arbeid for ungdom som strever med å etablere en god livssituasjon i egen bolig, skole og i sosialt nettverk.

Mål: Ungdom med kriminalitet, rus- og/eller psykososiale problemer får bistand til mestring av eget liv

Resultat: Kriminalitetsstatistikken for 2009 viser at antall ungdom i Trondheim under 18 år som er anmeldt for kriminelle handlinger er lav i forhold til de andre store byer i Norge. Dette samsvarer også med politiets opplevelse av ungdomsbefolkningen generelt, og politiet har i en tid meldt om nedgang i ungdomsrelaterte straffesaker. Dette kan ses i sammenheng med Trondheim kommunes satsing på barnevernstiltak i aldersgruppen. Kommunen har i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner, andre statlige etater, samt næringsliv over langt tid arbeidet sammen for å gi barn og unge best mulig oppvekstvilkår. Det er også igangsatt flere samarbeidsprosjekter som er evaluert og viser svært gode resultater. Eksempler på dette er tilbudet ved Lade Motor og arbeidet med Restorative Justice (forsoningsjustis).

Mål: Alle med behov for og rett til IP får habiliteringstjenester koordinert gjennom IP

Resultat: Alle barn og unge med individuell plan (IP) har nå oppnevnt en koordinator. Det har også vært fokus på IP i barnevernet etter endringer i barnevernloven

i 2009, og flere barnevernsbarn vil få utarbeidet IP i tråd med lovendringene. Det har generelt vært høyt fokus på arbeid med familier som har barn med funksjonsnedsettelse i 2009, og særlig høyt fokus på å utvikle alternative tiltak til avlastning.

Mål: Minoritetsspråklige familier og enslige mindreårige asylsøkere har fått tilpasset hjelp og bistand

Resultat: Minoritetsspråklige familier får tilpasset og god hjelp som delvis er utviklet gjennom samarbeid med innvandrerforeninger. I 2009 har en oppnådd en vesentlig mer målrettet og treffsikker bosettingsprosedyre for enslige mindreårige flyktninger, og på en god måte gjennomført en økning i bosettingen. Det er opparbeidet rutiner og prosedyrer i forhold til bosetting og et godt samarbeid mellom Omsorgsenheten, Heimdal forvaltning og Bufetat på dette området. Ellers er det stor aktivitet i forhold til tiltaksutvikling og det å lage kriterier innenfor de ulike tiltakene slik at man ”treffer” med tiltakene som etableres for enslige mindreårige. Det gjennomføres kompetansetiltak for ansatte for bedre håndtering av saker i fremmedkulturelle familier.

Mål: Det er samsvar mellom rettighetsbasert vedtak og utført helsetjeneste

Resultat: Arbeidet med forståelsen av rettighetsbasert vedtak og utført helsetjeneste i forhold til barnehagebarn er igangsatt, men ikke gjennomført i forhold til alle barna det gjelder. Det arbeidet vil fortsette i 2010, også for skolebarn. Utfordringene på dette området reiser også spørsmål om kostnadsdeling mellom enheter, og dette vil rådmannen måtte utrede videre.

Ved tilsyn med avlastningstjenesten ble det ingen avvik.

Mål: Innsatsen til elever med omfattende behov samordnes

Resultat: Alle ansatte i BFT har kunnskap om individuell plan (IP), og de barn og unge og pårørende som ønsker det får vedtak om IP. Det gjelder også for barnevernsbarn, hvor rettigheten til IP trådte i kraft januar 2010. Det elektroniske systemet for å utarbeide IP, Sampro, videreføres.

Mål: Sakkyndig vurdering gis innen 3 mnd fra forespørsel fra foreldre, barnehage eller skole. Spisskompetanse på læringsvansker hos barn og unge sikres

Resultat: Det har i løpet av 2009 vært et samarbeid om etablering av felles PP-team mellom tiltak og forvaltning på bydel, og rutiner for samarbeid og prioritering er etablert. Samarbeidet med skoler og barnehager har fungert tilfredsstillende, men kapasiteten er ikke tilstrekkelig. Det oppsto fristoverskridelser i perioder på grunn av opphopning av henvisninger fra skolene, særlig mot sommerferien. Mot slutten av året var disse derimot redusert betydelig.

Ansvar for spisskompetanseområder er fordelt mellom bydelene for barn med minoritetsspråklig bakgrunn og for barn med autisme. Det mangler fortsatt gode kartleggingsverktøy for minoritetsspråklige barn.

Mål: Brukernes rettsikkerhet ivaretas gjennom system for registrering og håndtering av avvik

Resultat: Det er store ulikheter mellom enhetene i forhold til hva som registreres som avvik, bruken av avviksmeldinger og oppfølgingen av avvik. Måloppnåelsen

i 2009 vurderes derfor som middels. Dette må prioriteres i det videre utviklingsarbeidet med kvalitetssystemet i 2010.

Mål: Det er gjennomført tiltak for økonomisk omstilling og effektiv ressursutnyttelse

Resultat: Økonomisk tilpasning ble gjennomført i flere faser i 2009. Tidlig i året ble det iverksatt justering av aktiviteten for å bringe dette på riktig nivå i forhold til budsjett. Dette berørte særlig helsestasjonene og ungdomstjenestene. Senere fulgte tilpasninger ved alle enheter gjennom budsjettrevisjon før sommeren. I løpet av høsten ble det også utarbeidet handlingsplaner for videre tilpasning på alle områdene i barne- og familietjenesten. Disse handlingsplanene følges opp i driften i 2010.

Nøkkeltall

Barnevernet

	2007	2008	2009
Antall barn med tiltak per 31. desember m/vedtak om tiltak	943	940	865
Nye meldinger i løpet av året	788	893	1029
Nye undersøkelser i løpet av året	609	700	734
Barn med hjelpetiltak per 31. desember	622	615	567
Barn under omsorg per 31. desember	298	298	298

Kilde: Halvårsrapporter Fylkesmannen

Etter flere år med vekst i andelen barn med barneverntiltak i aldersgruppe 0-17 år, ble denne redusert fra 3,6 prosent i 2007 til 3,2 prosent i 2008. Andelen holder seg omtrent på samme nivå i 2009, selv om antallet nye meldinger og undersøkelser øker. Økningen er spesielt stor på antall nye meldinger. I tillegg til antall barn med vedtak om tiltak, fikk flere barn barnevernfaglig bistand fra tiltaksenhetene i bydelene uten at det fattes enkeltvedtak om dette fra forvaltingskontoret. Disse barna registreres ikke i statistikken ovenfor.

Barnevernvakta

	2007	2008	2009
Antall saker i løpet av året	1397	1231	1493
Antall barn i løpet av året	838	814	969
Antall barn kriseteam	25	40	49
Antall tvangsplasseringer	18	23	24
Antall frivillige plasseringer	30	23	30

Investeringer

I 2009 ble det investert i nye lokaler for Rabita bo- og oppfølgingstjeneste i Ole Øisangs vei 1 på Heimdal. Bygget er under rehabilitering og skal tas i bruk i løpet av 2010.

Trappetrening for bedre mobilitet. (Foto: Carl Erik Eriksson)

Forvaltningstjenester Helse og velferd

Forvaltningstjenester Helse og velferd

Forvaltningsenhetene tar imot og behandler søknader og henvendelser om tjenester for innbyggere over 18 år. Forvaltningsenhetene bestiller tjenester fra kommunens utførende enheter etter vedtak. Forvaltningsenhetene skal ha oversikt over ressursbruk, evaluere tjenestene, ha ansvar for at individuelle planer utarbeides og koordinere sammensatte tjenester. NAV er en vesentlig samarbeidspartner for Forvaltningen og har ansvaret for kommunens arbeid med Kvalifiseringsprogram og økonomisk sosialhjelp.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i % av nettobudsjett
-1 086	-0,3 %

Årsresultatet for 2009 for Helse og velferd forvaltning viser 1,1 million kroner i merforbruk. Årsaken til merforbruket er merutgifter til økonomisk sosialhjelp. Utgiftene har økt mye i 2009 i forbindelse med Kvalifiseringsprogrammet. Dette er imidlertid delvis kompensert gjennom tilskudd fra staten på 23,6 millioner kroner. Det samlede merforbruket til økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram ble 4,1 millioner kroner. Helse- og velferdskontorene gikk imidlertid med mindreforbruk, noe som reduserte det totale mindreforbruket til 1,1 millioner kroner. Mindreforbruket på Helse- og velferdskontorene skyldes i hovedsak lavere forbruk på administrasjon enn forutsatt i budsjettet.

Mål og resultater

Mål: Felles Offentlige Service Kontor (OSK)-mål 1: Kvalifiseringsprogrammet er utviklet og tatt i bruk

Resultat: Per 31. desember 2009 var 496 personer i gang med Kvalifiseringsprogram. Måltallet fra NAV sentral var 448. Programmet er tatt i bruk, og det kan nå brukes mer tid på kvalitet og programutvikling.

Mål: Felles OSK-mål 2: Bekjempelse av fattigdom – arbeid med fattige familier. Følge opp bystyrets vedtak. Prøveordning med ungdomsgaranti – samarbeide med NAV og fylkeskommunen

Resultat: Fattigdomsprosjektet begynner nå å gi resultater, men fortsatt er det noe varierende i omfang bydelene i mellom. Av de familiene som får hjelp, er det oppsiktsvekkende gode resultat på alle områder. Det har vært jobbet aktivt med å implementere utviklet metodikk. Enhetene rapporterer om godt samarbeid både med NAV, BFT, Kulturenheten, HiST og enkelte frivillighetssentraler. Det har vært lagt vekt på barnas situasjon og å forebygge deres "inntreden" i fattigdom. Her har det vært et godt samarbeid med helsesøstre i skolene fordi det ofte er de som oppdager "farene" først. Det er søkt eksterne midler til videreføring av prosjekt i 2010 med særskilt fokus på implementering av metoder.

Mål: Felles OSK-mål 3: Alle i aldersgruppen 16 – 24 år skal være i skole eller arbeid eller i arbeidsrelatert aktivitet

Resultat: I hver bydel samarbeider Helse- og velferdskontoret med NAV og BFT i Aksjonsteam, et team som er opprettet for å forhindre at ungdom avslutter videregående skole. Det rapporteres om god og effektiv jobbing i teamene. HVK har laget rutine sammen med dagtilbudene og NAV, slik at også funksjonshemmede ungdommer får vurdert sin arbeidsevne før det innvilges kommunalt dagtilbud på lik linje med andre arbeidssøkere.

Mål: Felles OSK-mål 4: Arbeid med familier med funksjonshemmede barn

Resultat: Barne- og familietjenesten (BFT) koordinerer saker i familier med funksjonshemmede barn og bringer dem inn i OSK- team når de vurderer at NAV og HVK kan bidra med noe ifht de voksne. HVK bidrar med støtte til de voksne der det vurderes at det er behov. Det har til tider vært utfordrende å enes om tiltak der både barn og voksne er syke, fordi HVK har ansvar i en del saker i hht rutiner, mens det er BFT som har myndighet over tiltak/virkemidlene. Det jobbes konstruktivt i OSK-teamene for også å finne løsning på slike saker.

Mål: Videreutvikle samarbeidet mellom NAV, helse- og velferdskontorene og oppfølgingstjenestene

Resultat: Samarbeidet mellom NAV og helse- og velferdskontorene er nå godt utviklet og ser ut til å fungere godt både på leder- og fagkoordinator-/saksbehandlernivå. Møtefora der Oppfølgingstjenestene inngår, er etablert på flere nivå, men det rapporteres om noe ulik måloppnåelse når det gjelder arbeidsform og innhold i disse fora. Videre satsningsområde i 2010.

Mål: Videreutvikle samarbeidet mellom Barne- og familietjenesten (BFT) og Helse- og velferdstjenesten (HV) slik at tiltakene fungerer tilfredsstillende

Resultat: BFT og HVK har hatt et godt samarbeid i 2009. HVK har jobbet både sammen med rådmannen og lokalt bydelsvis, for å sikre god informasjon fra BFT om saker/brukere som planlegges overført. Felles rutine på tvers av bydelene for overføring av saker er implementert i enhetene.

Mål: Kompetansen i Helse- og velferdskontorene skal styrkes

Resultat: Helse- og velferdskontorene har utviklet konseptet fagressursgrupper (FRG) som et viktig virkemiddel for fagutvikling og kompetansebygging. Fagressursgruppene bidrar sammen med fagkoordinatorfunksjonen på hver bydel for å sikre høyt faglig nivå i tjenesten.

Det arrangeres månedlige felles fagdager på tvers av bydelene for ansatte i HVK. Juristkompetansen har vært svært god og positiv for HVK i 2009, fra 2010 økes denne med 1 årsverk, slik at de fire kontorene kan dele to årsverk.

Mål: Brukerkontakten i Helse- og velferdskontorene skal forbedres

Resultat: Forvaltningstjenestene opplever å ha god brukerkontakt. De har få klagesaker og får mange gode tilbakemeldinger fra brukere og pårørende. Det må fortsatt jobbes aktivt for å opprettholde status.

Mål: Alle som blir tilbudt Kvalifiseringsprogram, skal motta et tilbud innen 4 uker

Resultat: Det er ingen målinger i rapportsystemet som NAV bruker, som viser om vi kan tilby program innen fire uker. De som søker, tilbys oppstartsamtaler og informasjon i løpet av en til to uker. Loven har satt seks måneder som maksimumsgrense fra søknaden leveres til aktivt tiltak er iverksatt. Målet om at deltagerne skal motta tilbud i løpet av fire uker, er trolig for ambisiøst, og det kan være fare for at det settes i verk "feil" tiltak som ikke er tilpasset den enkelte.

Mål: Alle som har gjennomført Kvalifiseringsprogram, skal være avklart til jobb eller trygd når de slutter i programmet

Resultat: 40 personer gjennomførte såkalt planlagt avslutting i 2009. Av disse gikk 19 over i jobb, fire til andre arbeidsmarkedstiltak, tre startet på skole, seks ble overført til tidsbestemt uføretrygd, én til lønnstilskudd, fire tilbake til sosialhjelp og tre til annet. 12 personer ble utestengt i løpet av sin periode. Samlet er resultatet noe dårligere enn forventet og viser at arbeidet er svært komplisert.

Oppfølgingstjenester Helse og velferd

Området består av to byomfattende enheter som arbeider med oppfølging av personer med rusproblemer og som har psykiske vansker. Videre består tjenesteområdet av Botiltak rus, Botiltak for psykisk helse og Logopedisk senter. Arbeid og kompetanse ble slått sammen med Stavne gård KF 15. august 2009. De to voksenopplæringsenhetene Senter for voksenopplæring (SEVO) og Granskogen skole er slått sammen fra 31.12 2009 og heter nå Enhet for voksenopplæring.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i % av nettobudsjett
11,4	5,4 %

Årsresultatet for 2009 for Helse og velferd, Oppfølgingstjenester viser et mindreforbruk på 11,4 millioner. Mindreforbruket er jevnt fordelt på enhetsnivå og skyldes primært en aktiv tilpassing til budsjettnivået for 2010. Samlet sett ligger det inne en reduksjon i rammen på 18,9 millioner kroner i 2010. En del av denne reduksjonen er tatt allerede i 2009. Fordi det ligger en såpass stor budsjettreduksjon på området i 2010, er det naturlig at enhetene gjør tilpasninger når de får mulighet. Dette kan være å holde stillinger vakante, ikke leie inn vikar ved sykefravær og eventuelt avslutte enkelte aktiviteter tidligere enn planlagt. At området går med et stort mindreforbruk i 2009, viser at det er god økonomistyring på området, og at enhetene ser driftsårene i sammenheng.

Oppfølgingstjenester

Området består av tre enheter, Midtbyen og Østbyen oppfølging, Heimdal og Lerkendal oppfølging og Ambulant boveiledning, som arbeider med oppfølging av personer med rusproblemer og personer med psykiske vansker. I tillegg finnes det lavterskeltak på treffsteder og helsestasjon for rusmisbrukere. En av oppfølgingsenhetene har ansvar for flyktingehelseteam og fengselshelseteam.

Mål og resultater

Mål: Videreutvikle samarbeidet mellom NAV, helse- og velferdskontorene og oppfølgingstjenestene

Resultat: Det er nå etablert faste møter på bydelene der man møtes for å diskutere samhandlingen. Det er dels ledermøter og dels møter mellom saksbehandlere, der man diskuterer brukersaker.

Mål: Sikre samarbeidet mellom Barne- og familietjenesten (BFT) og Helse- og velferdstjenesten

Resultat: Det er laget rutiner for samarbeid mellom Barne- og familietjenesten (BFT) og Helse velferd (HV) når brukere skal overføres fra BFT til HV. Oppfølgingstjenesten har også oppmerksomhet på barnets situasjon i familier som har oppfølging fra tjenesten.

Mål: Gi alle ofre for menneskehandel en god oppfølging

Resultat: Krisesenteret har hatt tre ofre boende hos seg i 2009. Flyktningehelseteamet har gitt helsebistand til fire ofre og har hatt samarbeid med krisesenter/Rosaprojekt. Politiet har identifisert fem mulige ofre for menneskehandel i saker de har arbeidet med og de har et økt oppmerksomhet på hvordan hvordan de kan formidle mulighet for beskyttelse og hjelp.

Mål: Alle som har gjennomført kvalifiseringsprogram, skal være avklart til jobb eller trygd når de slutter i programmet

Resultat: Resultat oppnådd i forhold til dette målet er omtalt under forvaltningstjenester helse og velferd.

Voksenopplæringstjenester

Voksenopplæringsenhetene gir opplæring på grunnskolens område for voksne, herunder også spesialundervisning. Logopedisk senter gir og tilbud til barn. I 2009 ble Senter for voksenopplæring (SEVO) og Granskogen skole slått sammen til Enhet for voksenopplæring. En stor del av virksomheten er knyttet til norskundervisning for flyktninger og innvandrere. Et godt tilbud til elevene krever god samhandling både mellom voksenopplæringsenhetene, NAV og Sør-Trøndelag fylke, fordi partene har ansvar for forskjellige deler av voksenopplæringstilbudet.

Mål og resultater

Mål: Flere skal bestå de nasjonale norskprøvene

Resultat: Flere har bestått norskprøve 2 i 2009. Resultatet fra norskprøve 3 er uforandret. Målet må videreføres.

Mål: Alle deltakerne i kvalifiseringsprogrammet med behov for grunnopplæring, skal få tilbud om opplæring

Resultat: Innføringen av Kvalifiseringsprogram er komplisert og krevende for enhetene som skal tilby deltagerne gode programmer. Kravet om individuelle opplegg som skal tilpasses, er meget ambisiøst med tanke på at deltagerne har svært sammensatte problemer. Derfor har vi ikke kommet helt i mål med å være konsekvent i forhold til å tilby opplæring fra enhet for voksenopplæring til de som har behov for dette. Arbeidet med dette målet må videreføres i 2010.

Psykisk helse

Det er utviklet gode samhandlingsrutiner med Psykisk helsevern omkring personer med alvorlige psykiske lidelser som trenger samtidig hjelp fra spesialisthelsetjenesten og kommunen. Det ble etablert åtte nye tilrettelagte leiligheter med personalbase for utskrivingsklare pasienter, og Leistad helsehus er etablert. Til tross for disse nye leilighetene, er det fortsatt ventetid på tilrettelagte leiligheter med tilgang til personell.

Mål og resultater

Mål: Antall utskrivingsklare pasienter i Psykisk Helsevern skal ikke overstige 10

Resultat: Per 31. desember 2009 var det registrert 11 utskrivingsklare pasienter fra institusjoner i St. Olavs Hospital, psykisk helsevern. Antall utskrivingsklare pasienter har aldri tidligere vært så lavt. De siste fem årene har i gjennomsnitt ca 20-25 utskrivingsklare pasienter ventet på utskrivning til en hver tid. Leistad helsehus ble etablert 1. september 2009 med 10-15 plasser for etterbehandling av inneliggende pasienter i psykisk helsevern. 14 pasienter ble overført til Leistad helsehus, og de hadde en gjennomsnittlig liggetid på 26 døgn. Ingen pasienter hadde opphold i mer enn 28 døgn.

Mål: Gi raskt tilbud til personer i akutte kriser(psykiske lidelser)

Resultat: Det er etablert to kvelds-/natt kriseplasser for personer som opplever en akutt psykisk krise. I perioden 1.1. -15.08. 2009 var det fire personer som benyttet tiltaket ved stiftelsen kong Carl Johan(CJ), og disse har bodd over svært lang tid. CJ har også et prosjekt for rusmisbrukere, hvor politiet tar med personer som er påvirket av rusmidler til CJ i stedet for til politiarresten. Det var i alt 250 overnattinger av folk med rusproblematikk. Politiet skiller ikke alltid mellom hva som er årsaken til problemet, om det er rus og/ eller psykiske lidelser. Tiltaket ble overført til Leistad helsehus fom 15.08 – 31.12.2009. I denne perioden har ni personer benyttet tilbudet. Samtlige hadde en psykisk lidelse. I tillegg betjener kommunens ambulante rus- og psykisk helseteam (KART) en vakttelefon der kjente brukere henvender seg ved behov, og der hjelpeapparatet for øvrig henvender seg, når de har behov for bistand. I 2009 har vi registrert 2750 henvendelser på vakttelefonen fra brukere og pårørende og fra over 30 ulike instanser i hjelpeapparatet.

KART fulgte opp ca 60 personer både på dag, kveld og helg i tett samarbeid med øvrig hjelpeapparat/oppfølgingstjeneste, for å bistå brukere slik at de kan bo og leve i eget hjem på en best mulig måte ut fra egne forutsetninger og

ønsker. Resultatet av dette er for noen mindre isolasjon, for noen mer kontakt med øvrig hjelpeapparat/behandlingsapparat, for noen færre/bedre innleggelse, for noen gode og planlagte innleggelse når det har vært behov for det og for noen bedre ivaretagelse av basalbehov.

Noen opplever liten endring og ønsker ikke mye kontakt med hjelpeapparatet, men vi er der, som et sikkerhetsnett, og sikrer at noen ser dem.

Mål: Flere personer med alvorlig psykisk lidelse skal få aktivitetstilbud

Resultat: 250 personer over 18 år hadde vedtak om støttekontakt

Mål: Flere personer med moderat psykisk lidelse skal tilbys arbeidsfremskaffende tiltak

Resultat: Det tilbys arbeidsfremskaffende tiltak ved stiftelsen KIM-senteret (Mental helse), Prima AS og Norservice.

Tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne

Botiltak og dagtilbud og ambulante tjenester har klart å redusere et merforbruk til et mindreforbruk for området gjennom et utstrakt samarbeid i 2009. I tillegg ble det gitt boligtilbud og arbeidstilbud i ordinære bedrifter til flere enn målet var for 2009.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i % av nettobudsjett
2 857	0,7 %

Årsresultatet for tjenesteområdet viser et mindreforbruk på 2,9 millioner kroner. Dette er et lagt bedre resultat enn i 2008, da området gikk med 12,8 millioner i merforbruk. Innføring av ny budsjettmodell, god økonomistyring på enhetene og god håndtering av krisesaker er hovedårsakene til at området nå er i balanse. De fleste enhetene har forbedret resultatet betydelig, og det er få enheter som har et merforbruk som overstiger grensen for inntrekk. Det ligger inne store krav til innsparing og effektivisering i økonomiplanperioden 2010-2013. Samlet sett skal tjenesteområdet effektivisere tjenestene med mer enn 17 millioner kroner i denne økonomiplanperioden. Utviklingen i regnskapsresultatet er derfor et viktig og nødvendig skritt for å nå målene i økonomiplanperioden.

Mål og resultater

Mål: Etablere oppstart av et nytt bofellesskap. To personer i boligkø gis tilbud

Resultat: To nye bofellesskap ble etablert; Ranheimsveien 149 – privat bofellesskap for fem brukere og Stabells vei 2B, kommunalt bofellesskap for åtte brukere. Totalt ble det gitt tilbud til 19 personer fra venteliste i 2009 til nye og eksisterende bofellesskap.

Mål: Avvikle små bofellesskap for å frigjøre ressurser til drift av ett nytt, jfr. mål 1

Resultat: Granliveien bofellesskap (tre brukere) og Middelfartsvei (èn bruker) ble avviklet.

Mål: Sikre koordinerte tjenester til utviklingshemmede som gir bedre ressursutnyttelse

Resultat: Det har vært et utstrakt samarbeid mellom enhetsledere for botiltak, dagtilbud og ambulante tjenester, for å gi koordinerte tjenester og bedre ressursutnyttelse. Regnskapet for området viste et mindreforbruk på 1,8 mill kroner

Mål: Etablere minimum 10 nye arbeidsplasser for dagtilbudsbrukere i ordinære bedrifter

Resultat: Opprettet prosjektet "Ny jobb" – et samarbeid mellom Trondheim kommune og Prima A.S. for å skaffe nye arbeidsplasser til personer med nedsatt funksjonsevne. I 2009 fikk 18 personer tilbud om jobb gjennom prosjektet.

Mål: Vurdere kost-nytte ved interne sysselsettingstiltak

Resultat: Kafè Ladejarlen ble avviklet – samtlige brukere fikk nye tilbud. Tilbakemeldinger fra brukere og deres pårørende om de nye tilbudene har vært positive.

Mål: Dagtilbudene har avtaler om flere arbeidsoppdrag fra andre kommunale enheter

Resultat: Dagtilbudene har ikke nådd målet om flere arbeidsoppdrag fra andre kommunale enheter.

Helse- og omsorgstjenester

Helse- og omsorgstjenester består av hjemmetjenester, tjenester i helse- og velferdssentre inkludert dagsentre for eldre, helsehus og helsetjenester utenfor institusjon.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i % av nettobudsjett
mill kr 17,6	1,4 %

Området gikk med et mindreforbruk i 2009 på 17,6 millioner kroner. I 2009 har et flertall av enhetene hatt god økonomistyring. Egenbetaling for langtidsopphold ble 5,9 millioner kroner høyere enn budsjettert. Trondheim kommune fikk medhold i anken om manglende utbetaling av fastlønnstilskudd for fysioterapeuter fra HELFO i 2008 tilsvarende 3,3 mill. I 2009 ble det brukt 4,3 mill kroner mindre enn budsjettert av psykiatrimidlene. Hovedforklaringen på forbedring i resultatet etter 1. tertialrapport skyldes god økonomistyring på enhetene, sykefraværet var også noe lavere i 2009 enn det var i 2008.

Hjemmetjenester

I 2009 har fokus i hjemmetjenesten vært utvikling av tydelige roller og ansvar knyttet til rollene, avvikshåndtering og utvikling av kompetansehevede tiltak. Det er jobbet videre med hverdagsmestring i hjemmet (HMH) innenfor hele hjemmetjenesten i 2009. Programmet Helhetlig pasientforløp i hjemmet (HPH) utvikles parallelt og har fokus på samhandling mellom hjemmetjenesten og andre tjenesteområder i 1.linjetjenesten og 2.linjetjenesten. Dette for å kvalitetssikre tjenesten og tydeliggjøre ansvar.

Det ble gjennomført en bruker- og livskvalitetsundersøkelse i hjemmetjenesten. Det refereres til resultatene nedenfor. Laveste score er 1 – høyeste score er 6.

De ambulante hjemmetjenestene består av hjemmesykepleie, praktisk husarbeid, pleie/ personlig bistand, tilsyn, opplæring og veiledning i dagliglivets gjøremål, omsorgslønn og brukerstyrt personlig assistanse. Det gis tilbud om trygghetsalarm og middagslevering for at brukere fortsatt skal kunne bo hjemme.

Mål: Alle brukere skal få ivaretatt sine kulturelle, sosiale, åndelige, psykiske og fysiske behov

Resultat: De fysiske og psykiske behov blir ivaretatt i forhold til de vedtak som fattes. Enhetene har fast samhandling med Den norske kirke og Den kulturelle spaserstokken og andre frivillige lag og organisasjoner. Brosjyrer om tilbud fra ”Den kulturelle spaserstokken” leveres ut til de hjemmeboende. Hver enhet har serviceerklæring med informasjon om primærkontakt, enhetens tilgjengelighet og hvilke tilbud enheten ivaretar. Fagkoordinators og primærkontaktens roller er tydeliggjort og bidrar til å sikre helhetlig oppfølging av den enkelte bruker.

Mål: Alle brukere skal ha tidfestede avtaler

Resultat: Primærkontakten skal sikre at brukeren vet innen hvilken tidsramme han/hun kan forvente bistand fra hjemmetjenesten. I brukerundersøkelsen 2009 scorer brukerne i snitt 4,7 av en toppscore på seks på spørsmål 15; ”Jeg vet når på dagen jeg skal få hjelp.” og 4,2 på spørsmål 16; ”Jeg får beskjed hvis hjelpen uteblir eller at hjelpen blir forskjøvet i forhold til avtalt tid.”
Brukere som ikke får hjemmehjelp innen 1 time iht. avtalt tid, fritas for egenbetaling.

Mål: Alle brukere skal ha færrest mulig hjelpere å forholde seg til. Alle brukere skal ha oppnevnt primærkontakt(er)

Resultat: Hjemmetjenesten drifter tjenester hele døgnet, og de ansatte arbeider i turnus. En bruker med bistand fra hjemmetjenesten to ganger daglig må minimum møte åtte til ni hjelpere i løpet av to uker. Tallet vil øke dersom vi tar fravær/ferie i betraktning. Enhetene er inndelt i arbeidslag for å sikre at brukeren skal ha færrest mulig hjelpere. Likevel er sykefravær og annet fravær med på å gjøre situasjonen kompleks. For å kvalitetssikre tjenestene rundt brukerne, utarbeider enhetene derfor arbeidslistene som beskriver oppdragets art hos den enkelte bruker. Det sikres informasjonsflyt i rapport situasjoner mellom vaktskiftene. Brukerundersøkelsen viser at vi fortsatt ikke er gode nok på å sikre brukernes opplevelse av kontinuitet. Det jobbes med utvikling av rapport i fagsystemet for å få oversikt over hvilke brukere som ikke har fått utnevnt primærkontakt.

Mål: Alle brukere skal oppleve egenvurdert god livskvalitet

Resultat: Alle brukere mottar tjenestebeskrivende vedtak, og bistanden planlegges med dette som grunnlag. Det er utarbeidet flere rutiner som i helhet skal ivareta brukernes helse- og omsorgsbehov, noen med fokus på brukeren - blant annet rutine for første møte med bruker, andre med fokus på samhandling rundt bruker. Hjemmetjenesten gjennomfører brukerrådsmøter bydelsvis. Alle enheter er tilknyttet et slikt brukerråd.

Mål: Alle enheter skal til enhver tid ha fagkompetanse ut fra brukernes behov

Resultat: Programmet "Hverdagsmestring i hjemmet" skal bidra til å sikre at ansatte har nødvendig basiskompetanse (kunnskap om observasjon, vurdering, agering og dokumentasjon, kunnskap om lovverket og kunne reflektere rundt etikk). I tillegg er det påbegynt videre opplæring for å heve fagkompetansen til den enkelte ansatte, inkludert temaet demens. Alle enheter har startet på programmet, men er kommet ulikt i gang. Arbeidet videreføres i 2010. De enkelte enhetene har kompetanseplan på plass.

Mål: Det skal utvikles prosedyrer for samhandling mellom alle tjenesteområder

Resultat: Enhetene deltar i flere etablerte nettverk i formaliserte møtefora for å ivareta samhandling og felles utvikling av tjenestene rundt brukerne.

Kompetanseutvikling i hjemmetjenesten

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ufaglært	27,6 %	28,0 %	20,4 %	14,7 %	10,9 %	9,9 %
Faglært	51,9 %	52,0 %	57,3 %	58,7 %	58,6 %	59,3 %
Høyskole	20,5 %	20,0 %	22,3 %	26,6 %	30,5 %	30,8 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Helse- og velferdssenter

Trondheim kommune har 16 kommunale og fire private helse- og velferdssentre fordelt på 4 bydeler. Slik budsjettvedtaket for 2009 var formulert, ble to enkeltenheter slått sammen fra 1. sept 2009. Helse- og velferdssentrene består av sykehjem som i tillegg har ansvar for hjemmeboende i et geografisk tilknyttet område rundt sykehjemmet. Hensikten er å følge opp målene i Eldreplanen, med levende sentra der brukere og befolkningen i nærområdet kan benytte seg av et variert tilbud med helse- og velferdssenteret som arena. Helse- og velferdssentrene har tilsatt aktivitører og jobber nært sammen med dagsenter, miljøverter, kulturverter, Den norske kirke og frivillige lag og organisasjoner om å skape gode tilbud. Alle de spesialiserte avdelingene (demens, psykiatri, smitte, sansetap, SLB (lindrende behandling)) er videreført i 2009. Antallet SLB-senger ble redusert fra 12 til 8 mot slutten av året, på grunn av underfinansiering fra St.Olavs hospital.

Mål: Alle brukere skal oppleve egenvurdert god livskvalitet

Resultat: Vi er i gang med å utarbeide tjenestebeskrivende vedtak til alle brukere i helse- og velferdssenter, men er ikke i mål ennå. Helse- og velferdssentrene

er avhengig av Helse- og velferdskontorenes kapasitet for å få dette på plass. De fleste enheter rapporterer at de har jobbet godt med utarbeidelse av omsorgsplan hvor plan for aktivitet for den enkelte bruker er inkludert. Det er utarbeidet en felles overordnet rutine for første møte med bruker (inntakssamtaler). Enhetene rapporterer at de har stor oppmerksomhet på dette arbeidet. Sentrene har brukerråd, og møter er satt i system. Noen opplever problemer med kontinuitet i representasjonen. Når brukere faller fra, ønsker mange pårørende å trekke seg ut av rådet. I samarbeid med stiftelsen Livsglede for eldre er vi i ferd med å få sertifisert to sykehjem som Livsgledepsykehjem.

Mål: Alle brukere skal ha færrest mulig hjelpere å forholde seg til. Alle brukere skal ha utnevnt primærkontakt som har en klar rolle og er ansvarliggjort

Resultat: Enhetene rapporterer at brukerne nå får utnevnt primærkontakt, og at det er jobbet med deres roller i 2009. Rådmannen har igangsatt et arbeid for å sikre felles rollebeskrivelse for alle helse- og velferdssentre, for å sikre mer lik kvalitet på arbeidet. Dette arbeidet vil ferdigstilles og implementeres i 2010. Alle enhetene av en viss størrelse og kompleksitet (som både har sykehjemsplasser og tilbud til brukere i omsorgsboliger) er organisert i arbeidslag for å bidra til målet om færre hjelpere til den enkelte bruker. Andelen vakanser på helg er sterkt redusert, og fast ansatte blir vurdert i forhold til økt stillingsandel ved ledige stillinger. I første møte med bruker skal forventninger avklares, og det skal legges en plan for videre oppfølgingsmøter.

Mål: Alle helse- og velferdssentrene skal til en hver tid ha fagkompetanse ut fra brukernes behov

Resultat: Enhetene rapporterer om sykepleier på alle vakter hele døgnet i turnus. Ved akutt fravær, hender det at sykepleiertjenesten i Trygghetspatruljen står som bakvakt. Enhetene viser videre til kompetansekartlegging, opplæringsplaner og kompetansehevede tiltak for å imøtekomme brukernes ulike behov. Enhetene, med få unntak, har utarbeidet tydelige samhandlingsavtaler med sykehjemslegen. Avtalen omhandler forhold som tilgjengelighet, på hvilken måte ansatte skal forholde seg til ulike situasjoner, når det skal tas kontakt med legevakt, på hvilken måte kan sykehjemslegen bidra med internundervisning osv. Sykehjemslegene skal føre dokumentasjon i Geric. De Helse- og velferdssentrene som yter tjenester til beboere i omsorgsboliger i tillegg til i sykehjemsdelen, har en mer kompleks og utfordrende situasjon fordi disse brukerne har egen fastlege. Dette medfører at enhetene må sikre god samhandling med mange leger.

Midler til Styrkdager ble tatt bort i revidert budsjett 2009, likevel har de fleste enheter hatt internundervisning i løpet av året, selv om kompetansen ikke når like bredt ut til alle ansatte som med Styrkdager.

En del enheter har ikke utarbeidet egen rekrutteringsplan. Ved ledige stillinger vurderer enhetslederne mulighet for å utvide deltidsansattes stillingsandeler før eksternt rekruttering. Utfordringen er at dette kan gi flere småstillinger som må dekkes. Antall vakanser på helg er betraktelig redusert i 2009, og utviklingen i kompetansesammensetningen viser at vi har styrket andelen faglærte ytterligere.

Utviklingen av kompetanse innenfor sykehjem i 2009 (tall 2010):

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ufaglært	10,6 %	9,6 %	10,2 %	10,1 %	9,4 %	7,6 %
Faglært	60,9 %	60,8 %	58,3 %	57,8 %	56,3 %	57,8 %
Høyskole	28,6 %	29,6 %	31,6 %	32,2 %	34,4 %	34,7 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Mål: Ansatte ved helse- og velferdssentrene skal ha fokus på å ivareta brukernes kulturelle, sosiale, åndelige, psykiske og fysiske behov

Resultat: Helse- og velferdssentrene har i dag ulike bygningsmessige forutsetninger for å ha et levende senter for både brukere av senteret og beboere i nærområdet. Alle enheter rapporterer om kreative ansatte som er opptatt av i gi brukerne et variert innhold i dagene. Tett samhandling med aktivtør, og miljøvert for de som har dette, Den kulturelle spaserstokken, Den norske kirke og frivillige, gir de fleste brukere mange gode kulturelle, sosiale og åndelige opplevelser hver uke. Vi kan om mulig bli bedre på tilbudet til de dårligste av brukerne, selv om mange av disse sannsynligvis ikke har ressurser til delaktighet utover den aktiviteten de får gjennom daglig stell og pleie. Dette må kommuniseres med de pårørende for å avklare eventuelle forventninger.

De ansatte vurderer brukerne individuelt i forhold til ressurser og bistandsbehov med fokus på brukerens egen evne til mestring.

Mål: Helse- og velferdssentrene har et formalisert samarbeid med Enhet for legetjenester og smittevernarbeid. Det skal utvikles gode prosedyrer for samhandling mellom alle tjenesteområder

Resultat: Viser til resultatbeskrivelse under mål vedrørende fagkompetanse. Ikke alle enheter rapporterer at de har gjennomført ROS-analyser på hva som er utsatte områder knyttet til legemiddelhåndtering.

Det er utviklet noen overordnede rutiner for samhandling, bl.a. bydelsrutiner om bruk av kriseplasser. Enhetslederne deltar i flere typer nettverk, som bydelsnettverk på tvers av tjenesteområder, ledernetverk for alle Helse- og velferdssentre totalt og mindre ledernetverk knyttet til bydel.

Dagsentre

I budsjettet for 2009 ble det vedtatt å desentralisere dagsentertjenestene for eldre og legge disse under ledelse av elleve ulike helse- og velferdssenterledere. Dette ble effektivt fra 01.mars 2009. Vi har i dag 12 dagsentre med 142 plasser og gjennomsnittlig 618 brukere. I tillegg har vi et nyoppstartet dagsentertilbud, "Inn på tunet", med 5 plasser og et ambulerende dagtilbud til demente - i snitt 16-20 brukere per uke - som ytes i brukernes eget hjem for å bidra til å hindre forvirringstilstander.

Miljøvertene, sju årsverk, ligger nå administrativt plassert til to enhetsledere for helse- og velferdssentre. De arbeider utadrettet mot alle sentre med tjenester til beboere i omsorgsboliger. Dagsentrene har vært underbudsjettet i forhold til transportutgifter i 2009, dette er forsøkt regulert i 2010.

For å sikre felles utvikling av dagsentrene, er det startet et arbeid på tvers av helse- og velferdssentrene som har dagsenter som en del av driften. Enhetene må finne en løsning for å unngå sommerstegning av dagsentre. Selv om trykket er redusert om sommeren, vil en sommerstenging i for eksempel to uker, påvirke hjemmetjenestens drift. Desentralisering

av tjenesten har medført en reduksjon av fleksibiliteten vi hadde da alt var samlet under felles ledelse.

Mål: Ansatte ved helse- og velferdssentrene skal ha fokus på å ivareta brukernes kulturelle, sosiale, åndelige, psykiske og fysiske behov

Resultat: Viser til resultat beskrevet under helse- og velferdssentrenes likelydende mål.

Helsehus

Helsehusene er et relativt nytt konsept med tilbud om korttidsopphold for utredning, etterbehandling, rehabilitering og avlastning/vedlikeholdsopphold. Alle bydeler har helsehus som ivaretar deler av konseptet, men foreløpig er det kun Øya helsehus som fyller kravene til helsehus fullt ut både i forhold til bemanning og innhold.

Nøkkeltall for opphold i helsehus 2009:

Vedtak – fordelt på ulike kategorier	Antall brukere / opphold
Rehabilitering døgnopphold	690
Rehabilitering dagopphold	184
Etterbehandlingsopphold (to kategorier)	(kat.1: 388) (kat.2: 185) 573
Avlastningsopphold	171
Andre korttidsopphold	760
Heldøgns omsorg (HDO) i sykehjem	270

Mål: Alle brukere skal ha tjenestebeskrivende vedtak fattet av helse- og velferdskontoret

Resultat: Innholdet av de ulike oppholdskategoriene er beskrevet og alle brukere har vedtak hvor oppholdskategori framgår. Mål og tiltak utformes i samarbeid med bruker innen for de rammer enheten har.

Mål: Alle brukere skal ha utnevnt primærkontakt(er)

Resultat: Primærkontakt oppnevnes ved ankomst for alle brukere ved helsehus (gjelder både korttidsopphold og langtidsopphold i helsehus som har begge deler).

Mål: Alle brukere har individuelle mål som settes på bakgrunn av tverrfaglig vurdering ved innkomsten

Resultat: Gjennomføres for alle med korttidsopphold, men i noe varierende grad fra helsehus til helsehus. Enhetene samarbeider om å utvikle standarder for ulike tjenester slik at de støtter opp under mestring og livskvalitet.

Mål: Alle brukere skal få ivaretatt sine kulturelle, sosiale, åndelige psykiske og fysiske behov

Resultat: I Helsehusene jobbes det med å utvikle helhetlige standardiserte kartleggingsverktøy for systematisk kartlegging for korttidsopphold. Tiltakene tilpasses individuelle behov.

Mål: Helsehusene bidrar til å forhindre/utsette behov for personhjelp og/eller institusjonstjeneste gjennom helsefremmende og forebyggende arbeid

Resultat: Helsehusene inngår i samarbeid på tvers av enheter og forvaltningsnivå med å finne indikatorer for hvem som trenger særskilt oppfølging mht forebyggende tiltak (fall, diabetes, mosjon osv) og utvikle gode arbeidsmetoder.

Mål: Enhetene sikrer forsvarlig bemanning og midler til drift og utstyr ved helsehusene

Resultat: Kun Øya innfrir de normer for legedekning som er beregnet for helsehus. De andre helsehusene har noe høyere dekning for sykehjemslege enn andre sykehjem, men lavere enn anbefalt norm for helsehus. Alle helsehus har utviklet ordninger for fagkoordinatorer, og det vil bli jobbet videre med å utvikle fagkoordinatorrollen.

Mål: Helsehusene har kompetanse på og rutiner for hvordan de skal yte helsehjelp til pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelp

Resultat: Resultatet her varierer og må jobbes med videre i 2010.

Mål: Helsehusene har gode prosedyrer for samhandling mellom alle tjenesteområder

Resultat: Helsehusene har gjort en stor innsats i samarbeid med andre interne og eksterne samarbeidspartnere for å sikre god arbeidsfordeling og gode overganger mellom institusjon og hjem.

Helsetjenester utenfor institusjon

Helseenhetene omfatter fysioterapitjeneste (privatpraktiserende og kommunalt ansatte), FYSAK, ergoterapitjenester, fire innsatsteam, Ressursenter for demens, Informasjonssenter for seniorer, hjelpemiddelteknikere, Legevakt, Enhet for legetjenester og smittevern. Disse tjenestene ytes til hele befolkningen uavhengig av alder og boform og tildeles etter de samme tildelingskriterier/prioriteringsnøkler, men med unntak av FYSAK, hvor det jobbes med å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen både generelt og mot risikogrupper. 2009 er det første hele driftsåret for den interkommunale legevaktsenheten, der Trondheim kommune innehar vertskommunerollen overfor nabokommunene Malvik, Melhus og Klæbu. Hovedutfordringene for fysio- og ergoterapitjenestene har vært å håndtere økende antall henvisninger og prioritering av tidlig intervensjon. Dekningen av disse tjenestene er ikke fullt ut oppjustert iht. befolkningsveksten og økt etterspørsel de siste årene.

Når det gjelder barn, kommer tjenestene inn ganske raskt, men det er fortsatt behov for bedre samordning av innsatsen på et tidligere stadium i forløpet for barn med sammensatte behov. Knappe ressurser tilsier at de minste barna prioriteres. Tendensen for voksne/eldre er at akuttbehov og utskrivingsklare pasienter ved sykehuset tar en økende andel av ressursene.

Ergo- og fysioterapitjenestene har vært aktivt medvirkende i utvikling av samhandlingsprosedyrer og felles kartleggingsverktøy (se mer nedenfor). Det er søkt om og mottatt prosjektmidler (skjønnsmidler og FOU-midler i samarbeid med Hist) for utvikling av praksis for å forebygge, for å utsette behov for hjemmetjenester,

institusjonsinnleggelse og ivaretagelse av helhetlige pasientforløp. Enhetene er i gang med oppbygging av kommunal Frisklivsentral med ”fysisk aktivitet på resept” og livsstilsendring for inaktive og overvektige. Skjønnsmidler over to år har bidratt til utvikling av fysisk aktivitet på resept. For 2010 må fysioterapitjenesten finansiere tilbudet.

Ressursfordelingen voksne/barn i ergoterapitjenesten og fysioterapitjenesten er som før, med henholdsvis 8,5 årsverk for barn og 21,5 for voksne innen ergoterapi og 17 årsverk for barn og 18 årsverk for voksne innen fysioterapi. I tillegg kommer fem årsverk for turnuskandidater som skiftes ut hvert halvår, og som går på toppen av den ordinære fysioterapibemanningen i kommunen. Ett årsverk er i tillegg øremerket FYSAK koordinator i kommunen.

Helsetjenestene skal forhindre/utsette behov for økt personlig hjelp og/eller institusjonstjeneste gjennom helsefremmende og forebyggende arbeid.

Enhet for legetjenester og smittevern

- 138 fastleger med gjennomsnittlig 1352 listepasienter hver.
- 4300 personer fikk reisevaksiner.
- 1431 personer var til tuberkulosekontroll (to besøk hver; mantoux og avlesning)
- 7273 satte vaksinedoser

Legevakta

- 128 telefoner til legevakta pr dag i snitt (siste 4 mnd).
- 1141 fikk besøk av legevaktlege på dagtid, 4537 på kveld/helg - i alt 5678.
- 14 klager til helsetilsynet ved legevakta. Ingen pliktbrudd.

Enhet for ergoterapitjenester

- Ergoterapitjenesten fikk henvist 1616 nye brukere i 2009 (individuell oppfølging), og 899 ble overført fra 2008. Disse ble fordelt på cirka 29 årsverk. I tillegg kommer helsefremmende og forebyggende arbeid med en innsats tilsvarende 732 timer.
- Hjelpemiddelteknikerne hadde 5075 oppdrag fordelt på sju årsverk.
- 55 i aldersgruppen 75 + deltok på livsstilkurs, 350 syttifemåringer og 216 åttiåringer fikk tilbud om forebyggende helsesamtaler/hjemmebesøk i regi av Infosenter for seniorer, og 110 i risikogruppen fikk oppfølgingsbesøk i hjemmet.
- Infosenter for seniorer gjennomførte 350 hjemmebesøk til 75-åringer + 110 rebesøk.
- Ressurssenteret for demens holdt bl.a. to pårørendekurs à sju kvelder, 12-42 deltakere, samtalegruppe med ni deltakere, oppfølgingssamtaler med 251 pårørende og 63 personer med demens.
- Innsatsteamene hadde 355 nye brukere + 49 (manuell telling) overførte fra 2008, fordelt på fire team (15 årsverk)

Enhet for fysioterapitjenester

- Kommunefysioterapeutene fikk henvist 1621 nye brukere i 2009, og 987 brukere ble overførte fra 2008. Disse ble fordelt på ca 39 årsverk. I tillegg er

ett årsverk øremerket helsefremmende og forebyggende arbeid i videregående skole. Øvrig helsefremmende og forebyggende arbeid tilsvarende 340 timer på barn og 1864 timer på voksne/eldre. I tillegg er FYSAK koordinatorinnsatsen fordelt 50/50 på barn og ett årsverk i vg. skole var ikke besatt i 2009. Årsverk barn 0,68 og 1,50 på voksne. Utviklingsprosjekter tilsvarende 80 prosent årsverk for barn (helårsvirkning) og 75 prosent på voksne (fra nov.08), finansiert av eksterne midler.)

- 1,3 årsverk i enheten koordinerer kommunens FYSAK arbeid. To årsverk er tilsatt i prosjektstillinger i FYSAK – fysisk aktivitet. 77 personer ble henvist i 2009, og 60 av disse har fullført minst tre reseptperioder på tre mnd. I tillegg er 22 personer fulgt opp gjennom overvektsprosjektet. Helsesamtaler er gjennomført og 12 brukere får ”fysisk aktivitet på resept”.
- Det er 77 årsverk (driftstilskudd) for privatpraktiserende fysioterapeuter fordelt på 28 fysikalske institutter.

Mål: Helsetjenestene skal forhindre/utsette behov for økt personlig hjelp og/eller institusjonstjeneste gjennom helsefremmende og forebyggende arbeid

Resultat: Alle hjemmeboende 70-åringere tilbys råd og veiledning for å fremme sin egen helse og mestringssevne, alle 75- og 80 åringer uten hjemmetjenester, tilbys oppsøkende hjemmebesøk iht. plan for Info-senteret. Fysioterapitjenesten har 10 aktive grupper med ca 170 deltakere som drives av instruktører tjenesten følger opp med base i nærmiljøet. Brosjyre for eldre med fokus på fysisk aktivitet er utviklet på oppdrag fra Helsedirektoratet (prosjekt egentrening). Aktiv skolevei; plan for gjennomføring for alle trinn 1-10. Prosjekt egentrening. God skolestart-uke gjennomføres i alle barneskolene i Østbyen bydel i regi av ergo – og fysioterapitjenestene og barne- og familietjenesten. Utviklingstøttende tiltak til barn og opplæring av personell i barnehager gis fortløpende etter forespørsel av ergo – og fysioterapitjenestene.

Mål: Ny enhet for legevakt etableres i samarbeid med nabokommunene

Resultat: Det meste er på plass. Noe avklaring gjenstår når det gjelder ulike mandat for samarbeidsforum. Fortsatt utfordringer når det gjelder flytting i nye lokaler, bemanning og samarbeidsrutiner med andre enheter.

Mål: Helsetjenestene viderefører bemanningsnorm på 2008-nivå

Resultat: Fysio- og ergoterapitjenestene er delvis justert etter demografisk utvikling når det gjelder voksne (over 67 år), men ikke for barn og voksne under 67. Dekningen av fysioterapeuter er langt under landgjennomsnittet og ASSS-gjennomsnittet. Hjelpemiddelteknikertjenesten er videreført med samme rammer som i 2008, men presset er økende pga flere saker og økt kompleksitet. Det er også stort press på ergoterapitjenester. Ventetiden er 3–4 måneder for brukere som vurderes som 3.prioritet. Om legedekning for sykehjem – se kapittel om helsehus og helse- og velferdssenter.

Mål: Enhet for fysioterapitjenester systematiserer samarbeidet med privatpraktiserende fysioterapeuter for bedre å ivareta felles satsingsområder

Resultat: Stilling for fagkoordinator/saksbehandler for fysioterapeuter med driftsavtale ble kun videreført for deler av året pga permisjon (ikke inntak av vikar). Det

avholdes to årlige faste møter, og det foretas en tidsavgrenset registrering av ventetid på behandling. Prioriteringsnøkkel for psykomotorikere er under utvikling. Samarbeidet mellom private og fastlønte videreutvikles med fokus på psykisk helse og FYSAK. Det er etablert et eget kontaktpersonutvalg (NFF) for oppfølging av spørsmål knyttet til ASA 4313.

Mål: Tjenester i hjemmet utvikler/videreutvikler standardiserte kartleggingsverktøy for systematisk kartlegging av helsestatus, funksjonsnivå og behov

Resultat: Helsetjenestene har samarbeidet med andre tjenester om utviklingen av kartleggingsverktøy til bruk av Helse- og velferdskontor, helsehus, hjemmetjenester, Helsetjenester (sjekkliste før innleggelse i helsehus), kartleggingsverktøy i forhold til prosjektene ”Hverdagsmestring i hjemmet” og ”Helhetlige pasientforløp”.

Mål: Helsetilbud målrettes mot personer som trenger særskilt oppfølging

Resultat: Helsetjenestene har deltatt i samarbeid for å finne indikatorer for hvem som trenger særskilt oppfølging mht forebyggende tiltak i samarbeid med øvrig tiltaksnettverk. Brukere med risiko for fall, nås tidlig. Det er igangsatt arbeid (ergo, fysio, HV-kontor) med å avdekke forløpet for brukere med langsomt begynnende funksjonssvikt, og det utvikles indikatorer for hvem som bør tildeles hva av tjenester (prosjekt Tidlig intervensjon, forebygge/ utsette behov for hjemmetjenester og institusjonsplass). Tiltak til personer med sykkelig overvektsproblemer er gjennomført iht. prosjektplan i samarbeid med St. Olav HF og samkjøres fra 2010 med aktivitet på resept under samleparaplyen Frisklivsentral.

Mål: Helsetjenestene har gode prosedyrer for samhandling mellom alle tjenesteområder

Resultat: Helsetjenestene har bidradd til å utvikle gode samarbeidsprosedyrer med helsehus, innsatsteam, sykehus og frivillig sektor.

Det er en del usikkerhet når det gjelder nøkkeltall på helseområdet pga. overgang fra manuell til elektronisk registrering (Geric) og at det i den forbindelse fortsatt ikke er helt samsvar mellom manuell og elektronisk registrering. Det er begrenset tilgang på Kostra-tall for disse tjenesteområdene.

Utleir Øst barnehage (Foto: Matthias Herzog)

Eiendomstjenester

Eiendomstjenester

Trondheim eiendom har ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse og bygninger eid av tilknyttede stiftelser. Trondheim eiendom har også ansvaret for renhold i bygninger med kommunal virksomhet, prosjektutvikling og byggherrefunksjon for kommunen, utvikling av bebygd eiendom inkludert kjøp og salg av kommunale bygninger og oppfølging av kontrakter og delvis drift av innleide bygg.

I tillegg har Trondheim eiendom bygd opp en betydelig kompetanse innenfor ENØK. Denne kompetansen er viktig for at kommunen skal nå sin målsetting om redusert energiforbruk.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
- 7,2 millioner kroner	- 1,7 prosent

Regnskapet viser 7,2 millioner kroner i merforbruk for 2009. Årsaken til merforbruket er to "prosjekter" som regnskapsmessig er plassert hos Trondheim eiendom. Kostnader på 6,9 millioner kroner gjelder opprydding av akkumulerte investeringskostnader knyttet til boligprosjekter som ikke har blitt realisert de senere årene. Regnskapsforskriften krever at kostnader knyttet til investeringsprosjekt som ikke blir realisert, dekkes over driftsregnskapet. Årsaken til avviket er at det tidligere var uklare ansvarslinjer mellom bestiller og Trondheim eiendom. Denne uklarheten er det nå ryddet opp i. I tillegg utgjorde tomgangskostnader knyttet til kommunens tomme administrasjonsbygg ved Lerkendal 0,8 millioner kroner. Korrigert for disse to prosjektene fikk Trondheim eiendom et mindreforbruk på 0,5 millioner kroner i 2009.

Mål og resultater

Mål: Opprettholde kundetilfredshet til tross for aktivitetsreduksjon i 2009

Resultat: Trondheim eiendom er opptatt av å levere gode tjenester og å ha et godt omdømme.

Til tross for store budsjettkutt i 2009, indikerer kundekontakten at Trondheim eiendom stort sett har greid å opprettholde kundetilfredsheten. Dialogen og informasjonsflyten til leietakere og rådmannens fagstab er bedret. Vi har styrket oppfølgingen av det planlagte vedlikeholdet, og involvert leietakere og rådmannens fagstab i større grad ved planlegging av neste års vedlikeholdsbudsjett. Trondheim eiendom har i løpet av 2009 videreutviklet metodikken for tilstandsanalyser, slik at de ivaretar både den tekniske og den funksjonelle tilstanden (endrede brukerforutsetninger) på kommunens eide

formåls- og administrasjonsbygg. Driftsoperatørene har i 2009 gjennomført mindre vedlikeholdstiltak på egne bygg, og dette har blitt positivt mottatt av både leietakere og egne ansatte.

I tillegg har Trondheim eiendom videreutviklet det interne avvikssystemet i 2009. Det er registrert og behandlet 150 avviksmeldinger og 43 forbedringsmeldinger i 2009.

Ved årets begynnelse hadde Trondheim eiendom utfordringer med å svare ut enkelte påviste avvik på lov- og forskriftskrav. Dette har Trondheim eiendom tatt tak i, og det er i løpet av året etablert prosedyrer og oppfølgingsrutiner som skal sikre at avvik blir svart ut og tilbakerapportert til korrekt tid. Alle bygg som brukes i kommunens tjenesteproduksjon skal være i forskriftsmessig stand. Påviste avvik skal utbedres uten ugrunnet opphold. Trondheim eiendom vil benytte tilstandsvurderingene til å ta tak i avvik i forhold til lov- og forskriftskrav før de blir påpekt av tilsynsmyndigheter.

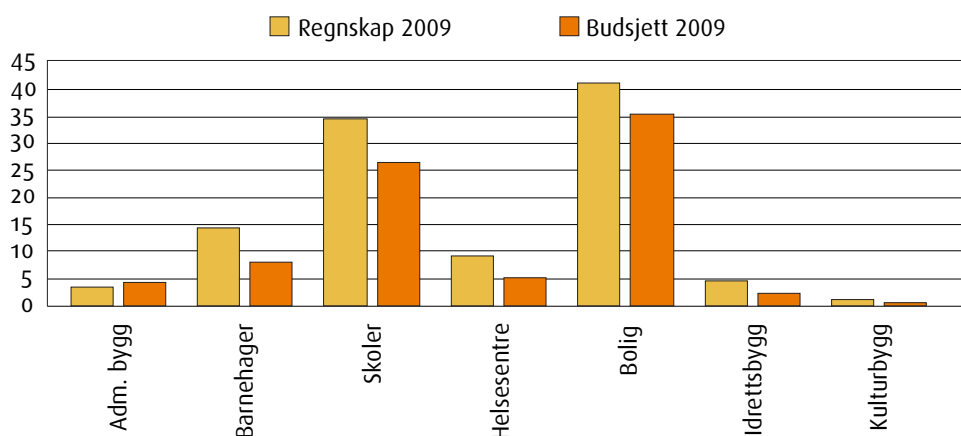
Det er i tillegg gjennomført tiltak for å bedre kommunikasjonen med kundene våre, blant annet gjennom å ha tatt i bruk et nytt kundehevendelsessystem.

Kundeundersøkelser gjennomføres hvert andre år. Den siste fant sted høsten 2008, og viste en gjennomsnittlig kundetilfredshet på i overkant av tre på en skala fra én til fire hvor fire er best. Leietakerne var mest fornøyd med bygningsdriften og renholdet, og minst fornøyd med vedlikeholdet. Det ble ikke gjennomført undersøkelser i 2009, og vi kan derfor ikke vise til systematisk tilbakemelding fra kundene om de igangsatte tiltakene har påvirket kundetilfredsheten.

Mål: Vedlikeholdet skal minimum holdes på samme nivå som i 2008

Resultat: Det ble brukt mer ressurser til planlagt vedlikehold og utskiftninger enn forutsatt i budsjettet for 2009. Det er skoler og bolig som har økt mest i henhold til forventet nivå med henholdsvis åtte og seks millioner kroner. Økningen på administrasjons- og formålsbygg skyldes at Trondheim eiendom utover høsten 2009 gradvis tilpasset seg budsjettet for 2010, og innsparinger i forhold til opprinnelig budsjett på forvaltning, bygningsdrift og renhold ble omdisponert til vedlikehold.

Vedlikeholdskostnader per byggkategori (millioner kroner)

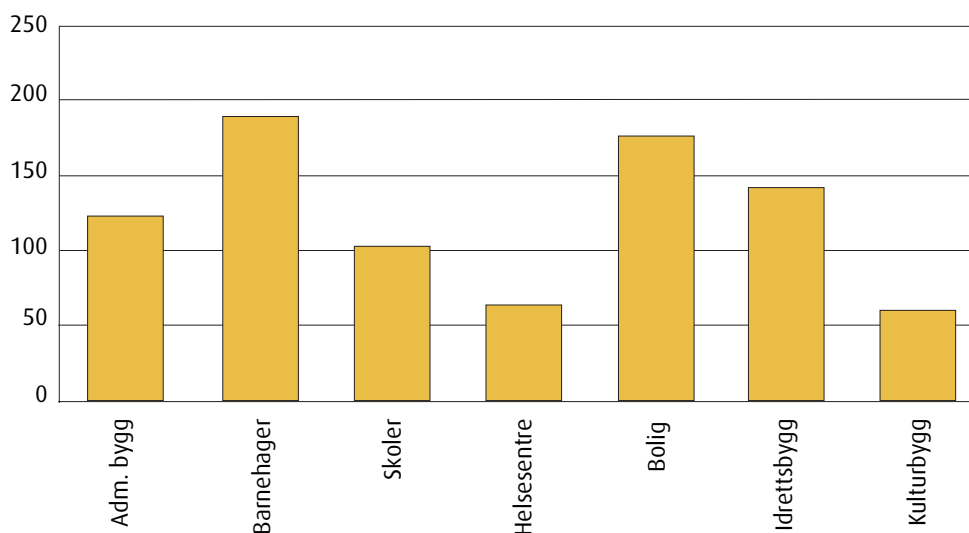

Vedlikehold i kroner per m²:

Det ble i gjennomsnitt brukt 100 kroner per m² på administrasjons- og formålsbygg i

2009, mot 85 kroner per m² i 2008. Vedlikeholdsrammene over driftsbudsjettet har økt betydelig sammenlignet med noen år tilbake, men fortsatt er ressursene til vedlikehold og utskiftninger lavere enn det dokumenterte behovet.

Vedlikeholdskostnader i kroner per m²

Mål: Ikke planlagt vedlikehold skal maksimum utgjøre 30 prosent av de totale kostnadene til vedlikehold og utskiftninger

Resultat: Det er et overordnet mål at mest mulig av vedlikeholdsinnsetningen skal styres mot planlagt verdibevarende vedlikehold, og ikke gå til uforutsett vedlikehold, havari og hærverk. For formåls- og administrasjonsbygg utgjorde ikke planlagt vedlikehold som er akutte vedlikeholdstiltak, havari og hærverk 28 prosent, og for kommunale utleieboliger 21 prosent av de totale kostnadene til vedlikehold og utskiftninger i 2009. I 2009 ble trenden med å omdisponere ressurser fra ytre verdibevarende vedlikehold for kommunale utleieboliger til oppussingskostnader knyttet til ut- og innflytting av kommunale leietakere snudd. Det planlagte verdibevarende vedlikeholdet på kommunale utleieboliger ble styrket med ti millioner kroner fra 2008 til 2009.

Bystyret vedtok i desember 2009 en ny modell for fastsettelse av husleie i kommunale boliger. Modellen vil føre til økte leieinntekter, og deler av merinntektene vil bli brukt til å redusere det akkumulerte vedlikeholdsetterslepet på de kommunale boligene. Den tekniske standarden på de kommunale utleieboligene er i dag varierende, og det ligger et betydelig oppgraderingsbehov på enkelte hus og bygårder.

Mål: Redusert tomgangstid i kommunale boliger. Tomgangstid som skyldes oppussing skal reduseres til 35 dager

Resultat: Gjennomsnittlig tomgangstid som skyldes oppussing var i underkant av 30 dager mot måltallet på 35 dager. Dette er en markant reduksjon fra tidligere år, hvor tomgangstiden som skyldtes oppussing var 42, 53 og 55 dager i henholdsvis 2008, 2007 og 2006. Tomgangstapet er redusert med 1,3 millioner kroner fra 2008 til 2009. Trondheim eiendom har endret arbeidsprosessene

for istandsetting av boliger etter at leietakere er flyttet ut. Ansvarsforhold og arbeidsmetodikk er nå klarere definert, slik at den enkelte vedlikeholdsplanlegger eier prosessen på egne tiltak helt fra leietaker sier opp boligen til den er klar for ny leietaker. Den nye organiseringen var på plass 1. august 2008, men full effekt av ny organisering har vi først fått fra 2009.

Mål: Effektivisere renholdet med 4,3 millioner kroner i 2009

Resultat: Renhold har i budsjettet for 2009 vært nødt til å innarbeide et effektiviseringskrav på i overkant av seks millioner kroner, og det har stort sett skjedd gjennom en reduksjon av antall årsverk. Effektiviseringskravet har i hovedsak blitt innarbeidet ved at utvalgte arealer på skoler (undervisningsarealer, kontorlokaler, møterom og lager) fikk redusert renholdsfrekvens fra fem dager til fire dager i uka fra skolestart 2009. I tillegg fikk ordinære kontorarealer redusert renholdsfrekvensen fra juni 2009. Deler av effektiviseringskravet har blitt innarbeidet med økt bruk av renholdsmaskiner i forhold til tidligere år.

Redusert renhold vil øke faren for allergier, påvirke drifts- og vedlikeholdet negativt og sykefraværet kan påvirkes i negativ retning. Reduksjonene i renhold på skoler og administrasjonsbygg har blitt gjennomført uten de helt store problemene, selv om Trondheim eiendom har fått tilbakemeldinger om behov for økt renhold. Et godt samarbeid mellom leietaker og renholder er et viktig bidrag for å redusere konsekvensene av redusert tidsbruk på renhold.

Mål: Redusere sykefravær til 16 prosent på Miljøservice og åtte prosent i resten av Trondheim eiendom i 2009

Resultat: Miljøservice (renhold) har i 2009 redusert det akkumulerte sykefraværet fra 19,4 prosent i 2008 til 18,6 prosent i 2009. Måltallet var 16 prosent. Resten av Trondheim eiendom har redusert det akkumulerte sykefraværet fra 9,1 prosent i 2008 til 7,6 prosent i 2009. Måltallet var åtte prosent. Selv om måltallet på 16 prosent for renhold ikke ble nådd, er det positivt at både renhold og bygningsdrift har klart å redusere sykefraværet i 2009, til tross for store effektiviseringskrav i driftsbudsjettet, samtidig som Trondheim eiendom er under omorganisering.

I 2009 ble det slutført et lederutviklingsprogram for områdeansvarlige (mellomledere) som satte fokus på ledelse, samhandling internt, medarbeiderne og leietakerne. Lederutviklingsprogrammet har bidratt positivt til en bedre oppfølging av sykmeldte og satt fokus på nærværsfaktorer.

Fra høsten 2008 har det pågått et prosjekt, "Ledelse som nærværsfaktor", i to områder på Miljøservice. Prosjektet skjer i samarbeid med Arbeidsmiljøenheten, og vil bli slutført og evaluert i løpet av 2010. Det er i 2009 etablert et virksomhetsteam i samarbeid med NAV og Personaltjenesten for et tettere samarbeid om sykefravær og oppfølging av de sykmeldte. Norskopplæring for fremmedspråklige og fagbrevklasse for renholdsoperatører er videreført i 2009. Hensikten er å forbedre inkluderingen av fremmedspråklige og å øke kompetansen til renholderne.

Mål: Redusere mengden restavfall med én prosent, veiledende måltall fastsatt i 2008. Seks skoler velges ut og gjennomgås i forhold til potensial for redusert mengde

Resultat: I 2009 ble det oppnådd en kapasitetsreduksjon på 891 280 liter restavfall for skolene i Trondheim kommune. Dette utgjør en reduksjon på 5,24 prosent.

Den reelle reduksjonen er noe mindre, siden det ble gjort en fordeling av renovasjonskapasiteten hvor flere byggkategorier benytter felles renovasjon. Den totale kapasiteten restavfall for alle skolene fordelt på det totale antall elever, viser årlig gjennomsnittlig restavfall per elev på 884 liter.

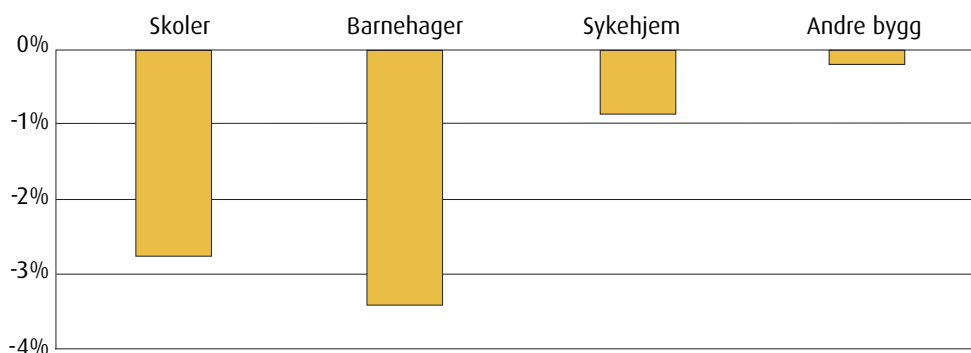
Seks skoler er fulgt opp spesielt.

Mål: Bidra til å redusere totalt energiforbruk med tre prosent og sørge for mer miljøvennlige energikilder

Resultat: Total besparelse i 2009 for bygningsmassen som Trondheim eiendom energioppfølger er to prosent etter at det er korrigert for utetemperatur og arealøkning. Trondheim eiendom samarbeider med brukerne av byggene om å nå målet om tre prosent redusert energibruk per år. Dette gjøres både gjennom tekniske tiltak, og gjennom en god dialog mellom brukere og driftspersonell. Det holdningsskapende arbeidet som blant annet gjøres gjennom arbeidet med ”Strømsparegrisen” er viktig.

Av Trondheim kommunes bygninger blir drøye 500 000 m² energioppfulgt hver uke. Skoler utgjør 300 000 m², barnehager drøyt 50 000 m², helse- og velferdssentre 100 000 m² og andre bygg som omhandler idrettsanlegg, bibliotek, kulturhus og rådhuset utgjør et samlet areal på omlag 70 000 m².

Besparelser fordelt på bygningskategori

I løpet av året har Valøya sentralanlegg, Nyborg skole og Åsveien skole fått byttet ut oljekjel med fjernvarme. Det er bestilt omlegging ved Leistad helsehus, og det arbeides med planer for ytterligere bygg. Prosjektet for omlegging til vannbåren varme er nå avsluttet, men det står fortsatt igjen enkelte bygg hvor fjernvarme burde vært lagt inn. Totalt har 12 skoler og fire sykehjem blitt lagt om til vannbåren varme.

Det avventes ny energi- og klimahandlingsplan som skal vedtas første halvår 2010. I høringsutkastet er det foreslått at bruk av fyringsolje som topplast til oppvarming av kommunale skoler og helse- og velferdssentre skal fases ut innen 2020. En slik føring vil ha konsekvens for utforming av bioenergianlegg, og bestilling av bioenergianlegg gjøres derfor ikke før planen er vedtatt.

Trondheim kommune ønsker å bidra i utviklingen rundt lavenergibygging. Nardo skole fikk kommunens energipris for 2009. Tre lavenergiprosjekter ble påbegynt i 2009. Ranheim skole og Nedre Flatåsen barnehage er prosjekter som har som mål å komme 20 prosent under energikravene i de nye tekniske forskriftene. I Ranheimsveien 149 bygges boliger etter passivhusstandarden. Alle disse tre prosjektene skal ferdigstilles i 2010.

Andre resultater i 2009

Regjeringens tiltakspakke

Trondheim kommune ble gjennom regjeringens tiltakspakke 2009 tildelt 111,9 millioner kroner for å utføre utvalgte strakstiltak på sine bygg. De fleste prosjekter ble ferdigstilt i løpet av andre halvdel av 2009. Rehabilitering av Flatåsen skole og Husebybadet forventes å bli fullført i løpet av våren 2010. I tillegg gjenstår noe utomhusarbeid som må fullføres når våren kommer (beplantning og lignende).

Trondheim kommune søkte i tillegg Enova om særskilte tiltaksmidler uten å få midler av betydning. Bakgrunnen for avslaget var at kommunen allerede hadde gjennomført de mest lønnsomme energitiltakene.

Ferdigstilte større bygg

I 2009 ble Rosenborg skole og idrettshall ferdigstilt. Også Munkvollhallen og den nye treningsishallen på Leangen ble ferdigstilt og tatt i bruk. Det er fortsatt ganske stor aktivitet innenfor barnehageområdet, hvor tre nye barnehager er tatt i bruk og flere midlertidige barnehager er ombygd til å være permanente. Ranheim skole, Ranheim friidrettshall og Kattem helse- og velferdssenter er store prosjekter som er i gang og forventes ferdigstilt i 2010.

Nøkkeltall

KOSTRA-rapporteringen har så langt ikke vært tilpasset kommunal eiendomsforvaltning. Dette har medført at det har vært vanskelig å sammenligne ressursbruk kommunene i mellom og utvikle gode nøkkeltall for egen virksomhet. I 2009 har KS tatt initiativ til et samarbeid med ASSS (Aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner) for å utvikle i overkant av ti resultatparametre for kommunal eiendomsforvaltning. Trondheim eiendom har deltatt aktivt i dette samarbeidet, og vi skal til våren 2010 arrangere en todagers samling hvor samtlige ASSS kommuner deltar. Hensikten er å analysere resultatparametrene for regnskapsåret 2009, og sikre en framtidig enhetlig rapportering.

Arealoversikt per 31. desember 2009. Areal i brutto m²

Areal per byggkategori	Eide bygg	Leide bygg	Totalt
Administrasjonsbygg	19 000	79 000	98 000
Skoler	329 000		329 000
Barnehager	62 000	12 000	74 000
Helsehus	118 000	29 000	147 000
Bolig	200 000	89 000	289 000
Idrettsbygg	32 000		32 000
Kulturbygg	20 000	7 000	27 000
Parkeringsbygg		24 000	24 000
Andre bygg	87 000		87 000
Totalt	867 000	240 000	1 107 000

Trondheim kommune sikrer livsvilkår for rødlistearten storsalamander. (Foto: Eva Tilseth)

Miljø-, landbruks- og laboratorietjenester

Miljø-, landbruks- og laboratorietjenester

Miljøenheten har et overordnet fagansvar for kommunens miljøpolitikk og fungerer som en pådriver i arbeidet med å utvikle Trondheim som miljøby. Enheten behandler lovfestede saks- og tilsynsoppgaver innenfor miljørettet helsevern, forurensning, avfall, naturforvaltning og landbruk. Byantikvaren inngikk som organisatorisk del av Miljøenheten fra 1. oktober 2009. Analysesenteret utfører laboratorieanalyser på vann, mat, miljø og inneluft. En stor del av aktiviteten ved Analysesenteret konkurrerer i markedet.

Økonomi

	Avvik budsjett/regnskap	Resultat i % av nettobudsjett
Miljøenheten	1,1 million kroner	5 %
Analysesenteret	0,1 million kroner	3 %

Miljøenheten fikk i 2009 et overskudd på 1,1 millioner kroner. Overskuddet skyldes lavere netto lønnsforbruk enn budsjettet på grunn av refusjoner, høyt antall langtidssykemeldte og vakanser.

Miljøenheten

Mål og resultater

Mål: Renere utendørs luft i Trondheim

Resultat: Grenseverdikravet for årsmiddelverdi svevestøv (PM10) ble ikke overskredet i Trondheim i 2009, men kravet til døgnmiddelverdi ble overskredet med sju dager mer enn tillatt på Elgeseter målestasjon.

Mål: Redusere innbyggernes støyplager

Resultat: Antall støyplagede ble kartlagt i 2007. Neste kartlegging er planlagt i 2012. Bestemmelser om støy både i bygg- og anleggsfasen og i driftsfasen blir lagt inn i relevante arealplaner, for å redusere støyplagen i befolkningen.

Mål: Legge til rette for mer miljøvennlig transport

Resultat: Trondheim kommune har oppnådd 20 prosent utslippsreduksjon fra egen kjøretøypark ved overgang til biodiesel og elbiler, og ved kurs i økonomisk kjøring for egne ansatte. Trondheim har nå 26 elbiler i drift og 570 ansatte er kurset i økonomisk kjøring.

Mål: Økt innsats for å ta vare på biologisk mangfold og naturverdier

Resultat: Verdifulle naturtyper og vilt er kartlagt over flere år for å drive kunnskapsbasert forvaltning. Det er iverksatt tiltak for å sikre livsvilkår for flere rødlistearter, blant annet elvemusling, storsalamander og norsk timian. Kommunen, frivillige organisasjoner og forskningsmiljøet samarbeider om skjøtseltiltak på Lian-Solem (beite) og Grønlia på Lade (slått). En enhetlig skogtakst er gjennomført for å tilpasse skjøtsel og avvirkning til biologisk mangfold.

Mål: Øke miljøbevisstheten i næringslivet

Resultat: I 2009 er hele 66 nye bedrifter blitt Miljøfyrtårnsertifisert, mens forventet måltall var 20 bedrifter. Trondheim kommunes energisparepris ble delt ut for tredje gang høsten 2009 for å vise fram forbildeprosjekter innen ENØK.

Mål: Aktivt holdningsskapende arbeid

Resultat: Grønn Barneby involverer Trondheims 20 000 skoleelever og 8 000 barnehagebarn i praktisk miljøarbeid og kunnskap. Miljøenheten tilbyr aktiviteter, kurs og samlinger i samarbeid med ulike organisasjoner og virksomheter i bysamfunnet. Totalt er 106 enheter sertifisert, hvorav 17 fikk Grønt Flagget i 2009. Grønn Barneby fikk i 2009 Miljøprisen til Nordens Grønne Belte.

“Miljøstatus Trondheim“ er revidert og inngår nå i Trondheim kommunes nettportal.

Trondheim ble i 2009 Fairtrade-by. Byen deltok i Earth Hour. 1 800 av kommunens ansatte deltok i “Utfordringen“, en kampanje for å få folk til å sykle eller gå til jobben. I 2009 ble Trondheim Smart City lansert og Miljøenheten bidrar også til prosjektet “Framtidens byer“, blant annet med temaene ”Klimatilpassing” og ”Avfall og forbruk”.

Mål: Bistå kommunens enheter med råd og tips til det praktiske miljøarbeidet

Resultat: Trondheim kommune ble resertifisert etter NS-EN ISO14001:2004 i 2009. Alle enheter har krav om energisparing, avfalls- og transportreduserende tiltak. Arbeidet støttes opp med informasjon, råd og veiledning fra Miljøenheten.

Miljøenheten opplever i økende grad etterspørsel etter enhetens kompetanse fra andre enheter, for å sikre at kommunens drift og utvikling går i en miljøvennlig retning.

Mål: Fremme friluftslivet ved god tilrettelegging

Resultat: Bygging av nye stier og løyper følges opp i tråd med “Sti- og løypeplan”, men framdriften er avhengig av budsjettmidler. Marka er nå skiltet fram til en linje sør for Grønlia, resterende nordre del vil bli skiltet sommeren 2010. Nye bruer på Nidelvstien er bygd. Rydding og bygging av to og tre kilometers lysløype på Fjellsætermyra ble ferdigstilt i 2009.

Mål: Bedre parkeringsmuligheter i Bymarka

Resultat: Reguleringsplaner for Fjellsætermyra og Gramskaret P-plasser er vedtatt. Ingen av plassene er prioritert utbygd på grunn av manglende finansiering.

Mål: Ferdigstille antikvarisk kart 2009 i tilgjengelig form

Resultat: Antikvarisk kart er digitalisert og lagt ut på Internett.

Mål: Utarbeide (forberede) kulturminneplan for kommunen

Resultat: Innledende del foreligger som diskusjonsgrunnlag.

Analysesenteret

Mål og resultater

Mål: Senteret skal levere analysetjenester av høy kvalitet og opprettholde høy beredskap på drikkevann, legionella, parasitter m.v

Resultat: Akkreditering ble fornyet og noen flere analyser ble akkreditert. I 2009 utførte Analysesenteret 48 849 analyser. Omlag 70 prosent av prøvematerialet var prøver fra drikkevann, badevann, bekker, elver og avløpsvann. En del av analysene var i 2009 mer krevende sammenliknet med fjoråret. Av omsetningen var 45 prosent relatert til interne leveranser i Trondheim kommune og resterende til offentlige etater, næringsliv og private kunder. Kundene kan nå benytte web for analysesvar.

Mål: Senteret skal drive med faglig råd og veiledning og tilby sine tjenester til innbyggerne, Mattilsynet, kommune(r), næringsmiddelindustri og annet næringsliv

Resultat: I tillegg til analysedriften har enheten bidratt med rådgivning og veiledning til brukerne. For næringslivet har det vært gjennomført en rekke kurs knyttet til hygiene og intern kontroll. Kompetanse på kvalitetssikring av produksjon og omsetning av næringsmidler har vært ytterligere styrket, og ble tilført relevante aktører gjennom opplæring og kursing. Laboratoriene har også vært et yndet besøksobjekt for skoleklasser og studenter som ønsker faglig informasjon. Samarbeidet med andre kompetansemiljøer både i og utenfor kommunen har blitt styrket gjennom året.

Mål: I løpet av planperioden skal senteret gjennomføre økt effektivisering, produktutvikling og øke oppdragsmengden

Resultat: Enheten har hevet kompetansen innenfor en rekke analysemetoder og fornyet laboratorieutstyr som har ført til økt effektivisering. Nye og forbedrede produkter har blitt utviklet, og det har vært gjennomført mange ulike markedsføringsaktiviteter. Oppdragsmengden har i verdi hatt en økning på ti prosent i 2009.

Nøkkeltall

Indikatorer	2008	2009
Antall gårdsbruk i drift per august	245	239
Antall melkeprodusenter per august	34	34
Areal dyrket mark i drift i Trondheim per august	57930 dekar	58102 dekar
Svevestøv PM10, antall døgn med overskridelse av forskriftskrav	0 døgn	7 døgn
Prosentoverskridelse av nasjonale krav til NO2-nivå (Elgeseter)	22 %	23 %
Andel prøver fra Jonsvatnet med E. coli i ubehandlet råvann	7,5 %	0 %
Andel prøver med bakteriologiske avvik for behandlet vann	5 %	4 %
Antall tiltaksplaner for behandling av forurenset grunn	12	13
Antall eksisterende barnehager som har ryddet i forurenset grunn		60
Antall tilsyn ved skoler og barnehager	37	30
Antall skoler/barnehager med Grønt Flagg sertifisering	23 / 65	28 / 78
Antall skoler med i prosjektet Aktiv skoleveg	27	36
Antall skoler / barnehager som deltar Strømsparegrisen	21 / -	24 / 44
Kurstilbud med miljøtema for ansatte i skoler og barnehager	8	10
Antall bedrifter med Miljøfyrtårn (totalantall og nysertifiserte)	64 (21 nye)	130 (66 nye)
Antall behandlede arealplaner -uttalelser	114 / 36	135 / 98
Antall saker til politisk behandling	25	15
Antall analyser utført av Analysesenteret	52663	48849

Mange av Trondheims innbyggere sykler på jobb hele året. (Foto: Carl Erik Eriksson)

Plan- og bygningstjenester

Plan- og bygningstjenester

Byplankontoret har plan- og programansvar for byens fysiske miljø, og behandler plan- og trafikksaker. Enheten har i overkant av 50 årsverk.

Byggesakskontoret behandler alle innkomne byggesaker og klager i tilknytning til byggesaker, og utfører tilsyn i henhold til plan- og bygningsloven. I tillegg har byggesakskontoret ansvar for oppfølging av ulovlige byggetiltak. Enheten har i underkant av 50 årsverk.

Kart- og oppmålingskontoret har ansvar for eiendomsdannelser gjennom delingsforretninger og seksjonerings, oppmåling, gate- og stedsnavn, adressering, digitalt kartverk, plan- og eiendomsregister, eiendomstaksering og eiendomsskatt, og publisering og formidling av kart- og eiendomsinformasjon. Enheten har 32 årsverk.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjettet
0,8 millioner kroner*	2,6 %

*Føringer knyttet til selvkostområdene er holdt unna.

Byplankontoret gikk med 1,4 millioner kroner i overskudd i 2009, korrigert for selvkosteffekter. Hovedårsaken er at netto lønnsutgifter ble lavere enn budsjettet på grunn av vakanser, sykepengerefusjon og kompensasjon for prosjektarbeid. Selvkostfeltet første del planbehandling ble gjort opp med tre millioner kroner i overskudd. Overskuddet er satt av til selvkostfond.

I begynnelsen av året ble det meldt inn betydelig færre byggesaker enn tidligere år. Antallet tok seg opp gjennom året, men gebyrinntektene ble 2,4 millioner kroner lavere enn budsjettet. Færre store saker enn før forklarer mye av inntektsbortfallet. Netto lønnsutgifter på 1,2 millioner kroner lavere enn budsjettet har ført til at byggesaksområdet fikk et resultat som var 1,2 millioner kroner dårligere enn budsjettet. Merforbruket er dekket inn via bruk av selvkostfond.

Kart- og oppmålingskontoret har et merforbruk før korrigeringer for manglende kompensasjon for eiendomsskatt på 0,6 millioner kroner. Korrigert for manglende kompensasjon er resultatet én million kroner i mindreforbruk. Arbeidsoppgavene knyttet til selvkostfeltet delesaker er samlet sett gjort opp med 0,4 millioner kroner i overskudd. Merinntektene knyttet til selvkostfondet er satt av til fond.

Byggesakskontoret

Mål og resultater

Mål: Redusere saksbehandlingstiden for saker som ikke omfattes av lovpålagte frister

Resultat: Lovbestemte saksbehandlingsfrister ble i all hovedsak overholdt, men gjennomsnittlig behandlingstid for saker som ikke omfattes av lovbestemte frister ble i 2009 noen få dager lengre enn i 2008. Fra sommeren 2009 ble bemanningen redusert for å tilpasse seg den økonomiske situasjonen. Dette, sammen med periodevis høyt sykefravær, antas å være årsaken til at saksbehandlingstiden for denne type saker ble noe lengre og at målet dermed ikke ble nådd.

Mål: Videreutvikle tilsynsordningen gjennom en rendyrking av saksbehandlings- og tilsynsoppgaver

Resultat: Måloppnåelsen på dette området vurderes som høy. Tilsynsordningen er videreutviklet i forhold til nye fokusområder. Det jobbes kontinuerlig med utvikling, forbedring og rendyrking av oppgaver.

Byplankontoret

Miljøpakke for transport i Trondheim ble vedtatt i Stortinget juni 2009. Pakken vil innebære en omfattende satsing på kollektiv-, sikkerhets-, miljø-, sykkel- og vegtiltak de neste 15 årene. Total ramme på pakken er forventet å bli rundt sju milliarder kroner. Satsingen skal resultere i et mer miljøtilpasset transporttilbud med redusert CO₂-utslipp. Miljøpakken har også utløst en fireårig avtale mellom Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og statlige myndigheter om belønningsmidler for bedre kollektivtrafikk. Denne avtalen medfører statlige midler til kollektivsatsing på totalt 370 millioner kroner i årene 2009-2012.

Mål og resultater

Mål: Innsendte planer skal behandles innenfor lovpålagte frister og med god kvalitet

Resultat: 46 reguleringsplaner ble vedtatt av Bystyret i 2009. Av disse var 28 private. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 41 uker for alle planer og 42,5 uker for private. Lovbestemte frister er i all hovedsak overholdt. Det er lagt ned et stort arbeid i forbindelse med tilpassing til ny planlov som ble iverksatt 1. juli 2009. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er lengre enn tidligere år. Den sannsynlige årsaken er at det har vært relativt mange saker med et ukurant forløp. Saksbehandlingstida for private planer varierte i 2009 fra 23 til 90 uker. I dette inngår endringer og utredninger som forslagsstiller skal gjøre etter offentlig ettersyn og avklaring av innsigelser.

Mål: Bidra til tryggere skoleveger og bedre trafikkmiljø

Resultat: Byplankontoret behandlet 140 trafikksaker i 2009, en stor del av sakene er knyttet til sikkerhet på skoleveg. Gjennom Miljøpakken for transport er det sikret finansiering av trafikksikkerhetstiltak innenfor en årlig ramme på 30 millioner kroner de neste 15 årene.

Mål: Avklare planbehov som ikke løses innenfor kommunegrensen

Resultat: Interkommunal arealplan (IKAP) er utarbeidet og legges fram for felles formannskapsmøte i mars 2010.

Mål: Legge til rette for at byplankonkurranse for Brøset kan gjennomføres i 2010

Resultat: Planprogram er utarbeidet og konkurranseform utredet.

Mål: Igangsette arbeid med ny kommunedelplan for Nyhavna

Resultat: Oppstartseminar er gjennomført, og det er utarbeidet stedsanalyse. Videre framdrift avklares i forhold til lokalisering av logistikknutepunkt.

Mål: Forslag til kommunedelplan for Tiller skal sendes på høring

Resultat: Kommunedelplanen er forsinket fordi den avventer utredninger om lokalisering av handel og geotekniske undersøkelser.

Mål: Bedre grunnlaget for behandling av saker i Midtbyen

Resultat: Det er satt i gang arbeid med en vurdering av behovet for endringer i Midtbyplanen. Sak vil bli lagt fram til politisk behandling første halvår 2010. Planprogram og prinsippsak om gjenoppbygging etter brann i Fjordgata er utarbeidet.

Mål: Bidra til erverv og opparbeiding av viktige friområder (sikringsprosjektet)

Resultat: Reguleringsplaner for Buktafjæra friområde, Leinøra, Grytbakkfjæra, Fjellsetermyra parkeringsplass og Gramskaret parkeringsplass er vedtatt av Bystyret. Planer for Ilabekken, Skytterhusaugen og Kystadbekken er under arbeid.

Mål: Sikre kommunale interesser i trafikk- og transportplanlegging, og spesielt i planleggingen av byens nye stamveger

Resultat: Planer for E6-sør er vedtatt. Planprogram for Sluppen- Stavne er vedtatt, og bebyggelsesplan for friområde på Brattøra er lagt ut til offentlig ettersyn.

Mål: Oppfølging av vedtak om Miljøpakke for transport

Resultat: Grunnlag for Stortingsbehandling er utarbeidet og nødvendige vedtak gjort.

Mål: Utarbeide og formidle statistikk og plandata som grunnlag for planlegging

Resultat: Statistikk og prognosegrunnlag for IKAP, økonomiplan, skolebruksplan, sykehjemsprosjektet med mer er utarbeidet. Analyse av boligstruktur, befolkningstetthet og barnetall som grunnlag for blant annet Brøsetprosjektet er utført. Publisering av befolkningsstatistikk på kommunens nettsider er igangsatt.

Kart og oppmåling

I 2009 har det vært stor aktivitet knyttet til overgang fra det gamle, nasjonale grunneiendoms- adresse- og bygningsregisteret GAB til det som nå kalles *Matrikkelen*. Etter at alle kommuner tok matrikkelen i bruk i løpet av 2009, kunne ny lov om eiendomsregistrering (“matrikkelloven”) trå i kraft fra årsskiftet 2009/2010. Loven erstatter delingsloven og markerer et strengere regime rundt eiendomsregistrering, samtidig som eiendomsinformasjon skal bli lettere tilgjengelig for publikum.

Mål: Redusere køen av ubehandla kart- og delingsforretninger

Resultat: Køen er redusert med 15 saker, 12,3 prosent, i 2009 og arbeidet med effektivisering og innføring av kvalitetssystem for oppmålingsforretninger fortsetter i 2010.

Mål: Ajourføringstiden for den årlige fotogrammetriske ajourføring av kartverket skal senkes - på sikt fra ett til et halvt år

Resultat: Ny metode for ajourføring ble prøvd ut i 2008 og 2009, og erfaringene gjør at vi har valgt å basere ajourføringen på den nye metoden i 2010. Metoden med blant annet toårig rammeavtale for flyfotografering og fotogrammetrisk ajourføring gir gode resultater. Total tid fra antatt anbud til ajourført kart er nå omlag ni måneder.

Mål: Ny kart innsynsløsning skal operere bedre sammen med webleseren og kommunens sakssystem

Resultat: Gammel teknologi er faset ut og ny løsning basert på web er operativ, og nye temakart tilgjengeliggjøres etter behov. Videre effekt er avhengig av at nye, nasjonale teknologistandarder blir tatt i bruk.

Mål: Nye flyfotograferte skråbilder i kartløsningen på intranett

Resultat: På grunn av kapasitetsproblemer og manglende finansiering ble ikke tiltaket gjennomført.

Mål: Ta i bruk nytt eiendomsregister – fra GAB til Matrikkelen

Resultat: Nytt nasjonalt eiendomsinformasjonssystem, Matrikkelen, har erstattet det gamle GAB fra april 2009, og GAB er nå faset ut.

Mål: Kvalitetssikre saksbehandling for eiendomsskattesaker

Resultat: Prosjektet måtte skyves til 2010 på grunn av utvidelse av eiendomsskattesonen som ble gjennomført i 2009. Prosjektet startes opp i 2010.

Nøkkeltall

	2009	2008	2007	2006
Antall reguleringsplaner behandlet	46	40	38	35
Saksbehandlingstid reguleringsplaner	41 uker	34 uker	35 uker	33 uker
Vedtak om fradeling	171	189	157	
Antall trafikksaker	140	164	180	
Saksbehandlingstid byggesaker	41 dager	38 dager	39 dager	41 dager
Meldingssaker byggesak	642	796	841	913
Ett-trinns byggesaker	791	741	673	463
Enkle byggesaker	503	474	574	674
To-trinns byggesaker	358	291	370	343
Sum byggesaker	2294	2302	2458	2393
Saksbehandlingstid målebrev	10 uker	10 uker	10 uker	
Saksrestanse delesaker	106	121	136	132
Antall målebrev	460	415	495	429
Antall seksjoneringsaker	102	103		

Fordelingskum for vannforsyning, Gildheim, E-6 øst. (Foto: G. Grøtan)

Tekniske tjenester

Tekniske tjenester

Tjenesteområdet tekniske tjenester omfatter de tre enhetene Stabsenhet for byutvikling som forvalter teknisk infrastruktur, Trondheim bydrift som utfører teknisk infrastruktur og Trondheim kommunale feiervesen som har ansvaret for lovpålagt feiing. I tillegg står Stabsenhet for byutvikling som kontraktspart for avfallsbehandling (Trondheim renholdsverk), gatelys (Trondheim energiverk) og parkeringstjenester (Trondheim parkering).

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
+ 0,25 millioner	0,3 %

Resultatet for drift og vedlikehold av de kommunale vegene viser et merforbruk på 0,6 millioner kroner. Vinterdriften ble 7,5 millioner dyrere enn opprinnelig planlagt. For å holde budsjettet, ble vegområdet tilført 3,6 millioner kroner. Resten av merforbruket er dekket inn via intern omdisponering innenfor vegområdet. Drifts- og vedlikeholdsavtalen med Statens vegvesen for riks- og fylkesveger er i regnskapet for 2009 gjort opp med et merforbruk på 2,1 millioner kroner. Etter at regnskapet for 2009 ble avsluttet har Statens vegvesen i møter med kommunen gitt signaler om at de vil dekke hele/ deler av merforbruket. Merforbruket knyttet til veg er dekket inn på følgende måter: Administrasjon, idrett og grøntområder ved Trondheim bydrift gikk med et mindreforbruk på 0,4 millioner kroner. Salgsinntekter knyttet til geoteknikk og feste/grunnleie ble 1,8 millioner kroner høyere enn budsjettet. Mindreforbruk konsulent/vakanser har gitt 0,6 millioner kroner i mindreforbruk.

Selvkostområde	Avvik budsjett/ regnskap	Resultat i prosent av netto driftsbudsjett
Vann	10,7 mill	12,2 %
Avløp	-6,1 mill	-5,5 %
Slam	-0,7 mill	-24,0 %
Renovasjon	3,6 mill	3,2 %
Feiing	0,4 mill	4,2 %

Driftsresultatet for vann og avløp viser et avvik på henholdsvis 10,7 og -6,1 millioner kroner. For vann skyldes avviket stort sett at de budsjetterte utbetalingene knyttet til klausuleringen av eiendommene rundt Jonsvatnet ikke er utbetalt. Avviket innenfor avløp skyldes høyere driftsaktivitet enn budsjettet. Slambehandlingen viser et resultatavvik på 0,7 millioner kroner. Årsaken er at det også i 2009 er tatt inn et etterslep i tømning av tanker fra tiden før Bydrift overtok ansvaret for tømningen, og at inntektene ble lavere enn budsjettet. Resultatet for renovasjon ble 3,5 millioner kroner bedre enn budsjettet, noe som skyldes for lavt budsjetterte inntekter. Feiing fikk et resultat om lag som budsjettet.

Mål og resultater

Mål: Opprettholde det årlige dekke- og vegvedlikeholdet på et forsvarlig nivå, og begrense svinn av vegkapital

Resultat: De siste årene har det vært et betydelig press på de store driftspostene vintervedlikehold og gaterenhold. I 2009 medførte dette at 4,5 millioner kroner måtte omdisponeres fra vedlikehold til drift. Størst utslag ga dette ved redusert asfaltering i 2009. Av et asfaltbudsjett på 16,2 millioner kroner, ble 4,1 millioner kroner overført til drift. Slik omdisponering til økte driftsmidler har i flere år vært nødvendig for å holde driftsbudsjettet. Denne praksisen medfører nedbygging av vegkapitalen og er på sikt ikke bærekraftig. Målets relativt defensive formulering om å opprettholde på et forsvarlig nivå og begrense svinn er oppnådd, ved at man har nedjustert vedlikeholdsstandarden ved å utsette tidspunktene noe for reasfaltering og øvrig vegvedlikehold.

I en landsomfattende beregning av vedlikeholdsetterslepet på kommunale veger gjort i 2009, fikk Trondheim påvist et samlet etterslep på 178 millioner kroner for å komme opp på en tilstand benevnt som minimumsnivå. De andre deltagerkommunene i undersøkelsen hadde et tilstandsnivå om lag som Trondheim.

Mål: Svevestøvmengde i gaterommene skal ikke overskride lovkrav

Resultat: Grenseverdikravet for årsmiddelverdi svevestøv (PM10) ble ikke overskredet i Trondheim i 2009, men kravet til døgnmiddelverdi ble overskredet med sju dager mer enn tillatt på Elgeseter målestasjon. I 2008 greide man å holde seg innenfor lovkravet. Reduksjonen i måloppnåelse skjer til tross for økt renholdsinnsett og bruk av mer avansert teknisk utstyr. Hovedårsaken til forverringen er at det var flere kalde, tørre dager med bar asfalt i piggdekkperioden i 2009.

Mål: Opprettholde vinterdriftstandarden (brøyting/strøing) på de kommunale veger inkludert gang / sykkelveger på et forsvarlig nivå

Resultat: Etterjuls- og førjulsvinteren 2009 var i meteorologisk sammenheng gjennomsnittlig. Dette gjenspeiles også i Bydrifts oversikt over antall utkallinger, som viser at de to foregående vintrene hadde høyere driftsinnsats. På grunn av merforbruk i 2008 på sju millioner kroner, la Bydrift seg på en stram økonomisk linje.

Det kom et kraftig snøfall over noen dager i januar 2009 som ga høy negativ medieoppmerksomhet omkring vinterdriften. I teknisk sektor sin brukerundersøkelse for 2009 var det en betydelig reduksjon i folks tilfredshet med vinterdriften. Det innleide markedsmålingsfirmaet karakteriserte reduksjonen i tilfredsheten som dramatisk.

Karakteristisk for siste vinter var at etterryddingen ble registrert som dårligere enn før. Bussholdeplasser, tungt trafikkerte fortau og sykkelruter ble liggende ubrøytet og uskrapet lengre enn vanlig. Bortkjøring av snø trakk ut i tid. Vintersyklistene på de sentrale sykkelrutene opplevde en framkommelighet som var betydelig dårligere enn året før.

Mål: Gode trafikksikkerhetsforhold i vegnettet, med spesielt fokus på trygge skoleveger

Resultat: I 2009 har det vært budsjettert med brutto 9,1 millioner kroner til trafikksikkerhetstiltak, primært skolevegstiltak. Midlene er benyttet til en rekke mindre tiltak, hvorav sikring av overganger, gatelys ved kryssinger og fortausutbedringer er de viktigste. Av større utførte prosjekt kan følgende nevnes: Uglavegen, Bøckmannsvegen og Sørbruvegen/Ditlev Bloms veg. Det er igangsatt prosjekt i Heimdalsvegen og Ringvålvegen. Prosjektene prioriteres ut fra skolevegsrapporten.

Mål: Sikker drikkevannsforsyning og trygg drikkevannskvalitet

Resultat: Målet var spesifisert gjennom følgende tiltak:

- ny klausulering mot jordbruket ved Jonsvatnet
- lokal drikkevannsforskrift
- ta Benna inn i drikkevannsforsyningen (reserve og bruk)
- drifte nytt UV-anlegg VIVA

Landbruksklausuleringen som omfatter 49 eiendommer på Jonsvatnet, trådte i kraft ved at samtlige grunneiere undertegnet avtalene om ikke å ha buskap på beite og/eller spre husdyrgjødsel på nærmere bestemte områder angitt på særskilte kart over hver eiendom. Avtalene ble i hovedsak undertegnet i perioden mars - april 2008, og er gjeldende fra dette tidspunktet. Skjønn som fastsetter erstatning for hver enkelt eiendom for de begrensninger som er lagt på eiendommene, ble avsagt 9.oktober 2009. Sju eiere har påanket skjønnsrettens dom. Ankesaken er ennå ikke behandlet.

Så langt synes tiltaket å ha bidratt til at den mikrobiologiske forurensningen i tilløpsbekker og i selve vannet er blitt vesentlig redusert. Det ikke er blitt påvist E-coli i de ukentlige vannprøvene som tas av råvann hentet ut fra Jonsvatnet.

Kravet om å utforme en egen lokal drikkevannsforskrift er falt bort fra Mattilsynets side. Planlagte bestemmelser er diskutert med Mattilsynet, og det er holdt møter for å se hvordan bestemmelsene kan innarbeides i det ordinære tilsynet med Jonsvatnets nedslagsfelt som ivaretas av Trondheim bydrift.

Benna tas inn i Trondheims drikkevannsforsyning ved gjennomføring av RSMT-prosjektet (reservevann, spillvann, Melhus, Trondheim). Forprosjekt for RSMT-prosjektet vil foreligge i oktober 2010. Hele anlegget er planlagt ferdigstilt i løpet av 2013. Forventet kostnad knyttet til reserveforsyningsvann er 272 millioner kroner (eks mva).

Offisiell åpning av nytt UV-anlegg ble foretatt 4. juni 2009.

Mål: Tilfredsstillende EU / ESAs pålegg om nye rensekrav for Høvringen renseanlegg

Resultat: Både ved Høvringen og Ladehammeren renseanlegg har kommunen problemer med å klare rensekravet i de periodene det regner mye og snøen smelter. En del av årsaken til avviket er måten utslippstillatelsen er utformet på, den passer dårlig for de værmessige forholdene i Trondheim. Kommunen vil derfor forsøke å få endret rensekravet for sine renseanlegg. Dersom søknad om endret krav imøtekommes av Fylkesmannen/Miljøverdepartementet/ESA, regner vi med å oppfylle kravene fra 1. januar 2011.

Mål: Ingen økning av forsøplingen i det offentlige rom, med særlig fokus på badeplassene

Resultat: En del tiltak ble gjennomført og har gitt god effekt. Størst effekt har den økte bruken av mannskapsressurser hatt. Det har vært mer mannskap ute, flere dager i uken og flere timer per dag. I årets brukerundersøkelse er publikumsskåren økt med ni prosent på spørsmål om renhold og søppelrydding på badeplassene. Også for vurdering av sanitærforholdene var det en liten økning. Flere søppelcontainere har vært utplassert, og utskiftninger til bedre egnede beholdere er gjort blant annet i Munkegata. Disse tiltakene vil bli videreført innenfor de gitte økonomiske rammene.

Mål: Utbygging av hovedanlegg for offentlig infrastruktur på Ranheim og Lade / Leangen

Resultat: I perioden har det vært arbeidet fram finansieringsavtaler overfor private grunneiere for å realisere større infrastrukturprosjekt med en verdi på omkring 200 millioner kroner. På Lade/Leangen er arbeidene knyttet til opprustingsarbeider langs Håkon den VIIIs gt., Sirkusparken og gang- og sykkelvegforbindelsen over jernbanen mellom Håkon den VIIIs gt og Dalen Hageby. Avtaler er inngått med alle parter, sak behandlet i formannskapet og arbeidene startet opp høsten 2009.

På Ranheim omfatter arbeidene i alt vesentlig hovedvegforbindelse mellom E6 og lokalt vegnett, inklusive nye utbyggingsområder. Endelig finansieringsavtale er undertegnet av alle parter så nær som for andel knyttet til Peterson Ranheim AS. Dette står uavklart på grunn av uavklarte eierforhold og økonomisk evne til å delta. Saken vil forhåpentligvis la seg løse i løpet av vinteren 2010 for endelig realisering innen ett år. Vegen er en av premissene for etablering av ny skole og friidrettshall på Ranheim.

Mål: Gode mottaksordninger for avfall

Resultat: Ambisjonen for 2009 var å foreta en omlegging av hageavfallsmottaket samt en oppgradering av returpunkter. Hageavfallsmottaket er lagt om fra våren 2009. Det er innhentet tilbud på kverning, bortkjøring og behandling av hageavfall med tanke på produksjon av jord. Tilbudet er toårig. Dette har fungert godt i 2009.

Arbeid med oppgradering av returpunkter går noe seinere enn planlagt. Dette har sammenheng med at det er krevende å få satt ned nedgravde containere på slike punkt, og de koster mer enn opprinnelig forutsatt. Plan for å øke antall returpunkt er ikke iverksatt.

Arbeidet med å finne ny tomt for en gjenvinningsstasjon på østsiden av byen pågår fortsatt. Denne stasjonen vil tidligst kunne tas i bruk i 2011.

Mål: Et framtidsrettet avfallssystem

Resultat: Implementering og praktisering av ny avfallsplan og avfallsforskrift henger noe etter i forhold til ambisjonene for 2009. Handlingsplan for oppsamling av avfall har vært på høring før jul 2009, men er foreløpig ikke politisk behandlet. Avfallsforskriften er under arbeid, men er ikke ferdigstilt i 2009.

Mål: Ulovlig utslipp rundt Jonsvatnet saneres

Resultat: Det er tilbakekalt utslippstillatelser og gitt pålegg om plugging/ fjerning av innvendig vannledning for hytteeiendommer. To klagesaker er underveis til formannskapet for klagebehandling. I tillegg er det 10 - 15 hytteeiendommer som fortsatt ikke har fjernet/ plugget innvendig vannledning. Disse vil bli gjenstand for videre ulovlighetsoppfølging i etterkant av klagebehandlingen.

Når det gjelder pålegg om retting av separate avløpsanlegg for helårsboliger ved Jonsvatnet, er det én eiendom som fortsatt ikke har foretatt retting.

Mål: Friluftsområder sikres som vedtatt i ervervsprogram

Resultat: Programmet for erverv av friluftsområder går som planlagt. Regulering av områder der det ikke har vært mulig å komme til frivillig avtale om erverv, går også etter oppsatt plan. Ervervsprosessen tar til etter hvert som reguleringsplanene blir vedtatt.

Feiertjenester

Mål og resultater

Mål: Utføre den lovpålagte feiingen (15 000 tilsyn, 11 000 feide skorsteiner og feiing av 2 000 ”behovsprøvede” skorsteiner) til beste for byens innbyggere, samt sikre at tilsyn gjøres slik at innbyggerne føler seg trygge på at det utføres et godt brannforebyggende arbeid

Resultat: Etaten har utført lovpålagt feiing og tilsyn etter framdriftsplanen. Avvik som er funnet er fulgt opp og sakene blir avsluttet. Feiervesenet er nå samlokalisert på Tempe, som gir bedre drift og tilgjengelighet for publikum.

Nøkkeltall feieren

Type tjeneste	2009	2008	2007
Antall feide skorsteiner i rute	15050	11 300	13 816
Antall tilsyn av fyringsanlegg	20619	18 054	18 953
Antall feide skorsteiner etter behov	4556	2 744	2 640
Antall serviceoppdrag	3045	2 669	2 921

Hans Jacob Busch er leder for den nye Arbeidsmiljøenheten. (Foto: Carl Erik Eriksson)

Interne tjenester og rådmannen

Interne tjenester og rådmannen

Interne tjenester består av funksjoner som lønn, regnskap, økonomi, personal, It, innkjøp, tolketjenester, kommuneadvokaten, kontortjenester, byarkiv, arbeidsmiljø og kommunikasjon. Andre tjenester under rådmannen omfatter overformynderi, kemner, oppvekstkontoret, enhet for service og internkontroll og stabsenhet for byutvikling.

	Avvik budsjett/regnskap. Millioner kroner	Resultat i prosent av nettobudsjett
Interne tjenester	7,4	2,7
Det indre arbeidsmarked	10,8	24,3
Andre under Rådmannen	3,1	3,7
Rådmannen og fagstaben	3,5	1,5
Sum	24,7	6,2

I sum hadde de administrative områdene et lavere forbruk enn budsjettet i 2009 på 24,7 millioner kroner, tilsvarende 6,2 prosent av revidert budsjett.

Tilnærmet alle de interne tjenestene avla et regnskap i balanse eller med lavere forbruk enn budsjettet.

Regnskapet for "Det interne arbeidsmarkedet(DIA)" ble avlagt med et lavere forbruk enn budsjettet med 10,7 millioner kroner. Budsjettet til DIA ble styrket med 25,5 millioner kroner i forbindelse med revideringen av budsjettet for 2009, jf sak B 37/09. Nivået på overtallige var i gjennomsnitt betydelig høyere i 2009 enn i 2008. I 2008 var utgiften på vel 17 millioner kroner, mens det i 2009 er brukt 33,4 millioner kroner til samme formål. Overtallige fra enhetene er økt med 30 prosent fra 2008, noe som har sammenheng med effektivisering og innsparingstiltak på alle enheter. I tillegg ble også ansatte etter avviklingen av Vikartjenesten og Utviklingstjenesten flyttet hit. Prognosene tidlig på året tilsa betydelig høyere utgifter enn det som ble resultatet. Tiltak for å formidle ansatte ut på enheter har fungert godt. Både ledige stillinger og langtidsvikariater blir dekket fra DIA når det finnes personer kvalifisert for stillingene.

Avvik mellom revidert budsjett og regnskap for rådmannen og fagstaben på 3,5 millioner kroner skyldes vakanser og sykemeldinger i fagstaben, samt ubrukte midler under byutviklingsdirektøren.

Det henvises til kapitlet om "Arbeidsgiverpolitikk" for mer utfyllende informasjon om de prosjekter og mål som har vært styrende for deler av virksomheten til de interne tjenester og fagstaben.

Tolketjenester

Mål: Levere tolke- og oversettertjenester med god kvalitet

Resultat: Tolketjenesten i Trondheim kommune, som er en av landets største offentlige tolketjenester, endret i løpet av året navn til Tolk Midt-Norge. I 2009 ble det utført 11 054 tolkeoppdrag på 43 språk, mot 9 203 oppdrag på 48 språk i 2008. Dette er en markert økning i antall oppdrag, men er liten reduksjon i antall språk. En ny oppgave har vært tolking ved asylintervju for Utlendingsdirektoratet (UDI). I 2009 ble det gjennomført 958 oversetteroppdrag på 53 språk, mot 1001 oppdrag på 53 språk i 2008. De største språkene er persisk, arabisk, somali og russisk. Det nye tolkeformidlingssystemet er videreutviklet og omfatter nå også oversetterformidling. Tolketjenesten er aktiv for å øke bruken av digitalt utstyr ved tolking, både innad i kommunen, men også for andre kommuner.

De største oppdragsgiverne er byens legesentra, St. Olavs hospital, Kvalifiseringscenteret for innvandrere, Flyktningehelsetjenesten, Barne- og familietjenesten og Helse- og velferdsområdet.

Trondheim kommune
Postboks 2300, Sluppen
7004 Trondheim

www.trondheim.kommune.no

